

**ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΟ ΕΝΙΑΙΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ**

1. Σκοπός της διδασκαλίας του μαθήματος

Η θρησκευτική εκπαίδευση των μαθητών, όπως αναγνωρίζεται και διεθνώς, συνιστά όρο της ηθικής και πνευματικής τους ανάπτυξης και έχει ύψιστη κοινωνική σημασία. Χωρίς να παραγνωρίζεται το γεγονός πως η θρησκευτική εκπαίδευση των παιδιών πραγματοποιείται και στο πλαίσιο άλλων θεσμών (οικογένεια, Εκκλησία), η παροχή της στο σχολικό περιβάλλον λειτουργεί συμπληρωματικά και συντελεί στην ολοκληρωμένη μόρφωσή τους. Το μάθημα των Θρησκευτικών (ΜτΘ) είναι ενταγμένο στην παρεχόμενη από την πολιτεία εκπαίδευση υπηρετώντας τους γενικούς σκοπούς της παιδείας, όπως αυτοί ορίζονται από το Σύνταγμα και τους Νόμους.

Στην εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση μελετάται ο Χριστιανισμός ως βιβλική ιστορία και βιβλικός λόγος, ως ορθόδοξη χριστιανική παράδοση, ως πολιτιστική έκφραση, ως πορεία μέσα στην ιστορία, ως αναζήτηση της αλήθειας και ως σύγχρονη παρουσία μέσα στον κόσμο. Υπάρχουν επίσης κάποιες πληροφορίες για τις άλλες Ομολογίες, καθώς και για τον Ιουδαϊσμό και το Ισλάμ, με την προοπτική να ασχοληθούν μ' αυτά οι μαθητές εκτενέστερα στο Λύκειο.

Στο Νηπιαγωγείο και στις δύο τάξεις του Δημοτικού (Α' και Β'), όπου απουσιάζει από το Ωρολόγιο Πρόγραμμα το μάθημα των Θρησκευτικών, στο πλαίσιο της ανάπτυξης της θρησκευτικής συνείδησης του παιδιού, μπορεί να λαμβάνονται θέματα και αφορμές από το μάθημα της «Μελέτης του Περιβάλλοντος». Το μάθημα αυτό μπορεί να συνδεθεί με τη θρησκευτική αγωγή, αφού οι σκοποί του αναφέρονται στην ανάπτυξη της προσωπικότητας, στην καλλιέργεια οικουμενικών και πανανθρώπινων αξιών και στην ανάπτυξη της ελληνικής μας ταυτότητας και συνείδησης με βάση την πολιτιστική μας κληρονομιά.

Ο σκοπός της διδασκαλίας του ΜτΘ εντάσσεται στο γενικό σκοπό της εκπαίδευσης, δηλαδή στη διαμόρφωση ελεύθερων και υπεύθυνων πολιτών. Ειδικότερα η διδασκαλία του ΜτΘ συμβάλλει:

Στην απόκτηση γνώσεων γύρω από τη χριστιανική πίστη και την Ορθόδοξη χριστιανική παράδοση

Στην ανάπτυξη θρησκευτικής συνείδησης

Στην προβολή της ορθόδοξης πνευματικότητας ως ατομικού και συλλογικού βιώματος

Στην κατανόηση της χριστιανικής πίστης ως μέσου νοηματοδότησης του κόσμου και της ζωής

Στην παροχή ευκαιριών στους μαθητές για θρησκευτικό προβληματισμό και στοχασμό

Στην κριτική επεξεργασία των θρησκευτικών παραδοχών, αξιών, στάσεων

Στη διερεύνηση του ρόλου που έπαιξε και παίζει ο Χριστιανισμός στον πολιτισμό και την ιστορία της Ελλάδας και της Ευρώπης

Στην κατανόηση της θρησκείας ως παράγοντα που συντελεί στην ανάπτυξη του πολιτισμού και της πνευματικής ζωής

Στην επίγνωση της ύπαρξης διαφορετικών εκφράσεων της θρησκευτικότητας

Στην αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων και των μεγάλων σύγχρονων διλημάτων

Στην ανάπτυξη ανεξάρτητης σκέψης και ελεύθερης έκφρασης

Στην αξιολόγηση του Χριστιανισμού ως παράγοντα βελτίωσης της ζωής των ανθρώπων

2. Άξονες, Γενικοί στόχοι, Θεμελιώδεις έννοιες Διαθεματικής προσέγγισης

Ι. ΔΗΜΟΤΙΚΟ

Τάξη	Άξονες γνωστικού περιεχομένου	Γενικοί στόχοι (γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις και αξίες)	Ενδεικτικές Θεμελιώδεις έννοιες Διαθεματικής προσέγγισης
Γ	Ο Θεός στη ζωή μας		
	<i>Ο Θεός είναι μαζί μας</i>	Οι μαθητές επιδιώκεται: Να γνωρίσουν ότι ο Θεός αγαπά τον άνθρωπο και τον κόσμο, συνοδεύει, αγιάζει και ευλογεί τη ζωή.	Παράδοση, Πολιτισμός
	<i>Το δώρο της ζωής</i>	Να αντιληφθούν ότι ο κόσμος είναι ένα θαυμαστό δημιούργημα του Θεού, το οποίο οι άνθρωποι απολαμβάνουν και ευγνωμονούν τον Θεό γι' αυτό. Να πληροφορηθούν ότι ο Θεός είναι στοργικός Πατέρας και φροντίζει όλα τα πλάσματά του.	Άτομο-κοινωνία-κοινότητα, Οργάνωση, Σύστημα, Αλληλεπίδραση, Ομοιότητα-Διαφορά, Συλλογικότητα
	<i>Η ζωή θέλει αγάπη και προσπάθεια</i>	Να αναγνωρίσουν ότι ο Θεός τίμησε τον άνθρωπο, με τα χαρίσματα που τον προίκισε, περισσότερο απ' όλα τα δημιουργήματα και τον κατέστησε συνεργάτη του. Να αντιληφθούν ότι ο Θεός συνοδεύει τον άνθρωπο στον αγώνα για επιβίωση και βελτίωση της ζωής και τον καλεί στην Εκκλησία για να βρει καταφύγιο και ειρήνη.	Ισότητα, Εξέλιξη-Ανάπτυξη, Επικοινωνία, Οργάνωση

<i>Με το Χριστό αλλάζει η ζωή</i>	<p>Να γνωρίσουν ότι στο πρόσωπο της Παναγίας εκπληρώνονται οι προφητείες για τον ερχομό του Χριστού, ελευθερωτή του κόσμου.</p> <p>Να κατανοήσουν ότι η γέννηση του Χριστού αποτελεί έμπρακτη απόδειξη της αγάπης του Θεού για τον άνθρωπο και αρχή μιας νέας πορείας για τον κόσμο.</p>	Πολιτισμός, Παράδοση
<i>Η χαρά για τη ζωή</i>	<p>Να γνωρίσουν ότι οι γιορτές που αναφέρονται στον Χριστό και στους Αγίους σφραγίζουν την προσωπική, οικογενειακή, ενοριακή και σχολική ζωή και δημιουργούν κοινωνικότητα και ευφροσύνη.</p> <p>Να κατανοήσουν τη σπουδαιότητα των Μυστηρίων του Βαπτίσματος και της Θείας Κοινωνίας.</p>	Πολιτισμός, Χώρος-χρόνος, Επικοινωνία, Συλλογικότητα
<i>Η ζωή με τους γύρω μας</i>	<p>Να γνωρίσουν τους όρους και τη σημασία της συμβίωσης μέσα από τη συμμετοχή στη ζωή της Εκκλησίας.</p> <p>Να κατανοήσουν ότι η αγάπη πρέπει να εκδηλώνεται προς όλους τους ανθρώπους.</p>	Οργάνωση, Ισότητα, Αλληλεπίδραση, Ομοιότητα-Διαφορά, Συλλογικότητα, Άτομο-κοινωνία
<i>Τα Πάθη και η Ανάσταση του Χριστού</i>	<p>Να γνωρίσουν ότι στη ζωή το καλό και το κακό εκφράζονται με ποικίλους τρόπους και ότι τα Πάθη του Χριστού συνιστούν αποκορύφωση της έκφρασης του κακού, αλλά και μεγαλείο της θυσίας για το καλό.</p> <p>Να κατανοήσουν ότι η Ανάσταση του Χριστού αποτελεί κορυφαίο γεγονός της ζωής και της δράσης του και ότι το Πάσχα είναι η πιο μεγάλη γιορτή της Ορθοδοξίας και του λαού μας.</p>	Πολιτισμός, Παράδοση, Χώρος-χρόνος
<i>Γιορτές μετά το Πάσχα</i>	<p>Να γνωρίσουν το γεγονός της Ανάληψης και τις γιορτές μετά το Πάσχα.</p>	Χώρος-χρόνος, Πολιτισμός, Παράδοση
Δ	Η πορεία μας στη ζωή	
<i>Το ξεκίνημα</i>	<p>Να αναγνωρίσουν έννοιες, παραστάσεις και αρχές που διέπουν την πνευματική πορεία του χριστιανού.</p> <p>Να γνωρίσουν το σκοπό, τον τρόπο, τα μέσα και τους κανόνες της πορείας του χριστιανού.</p>	Χώρος-χρόνος, Εξέλιξη-Ανάπτυξη, Ισότητα-Νόμος, Αλληλεπίδραση, Άτομο-Κοινωνία
<i>Αυτοί που έδειξαν και βάδισαν τον δρόμο</i>	<p>Να γνωρίσουν στιγμιότυπα και στοιχεία από τη ζωή των προφητών που βάδισαν τον ορθό δρόμο.</p> <p>Να κατανοήσουν τη σημασία που έχει για τη ζωή ο λόγος του Χριστού: «Εγώ είμαι η οδός», και ότι το Ευαγγέλιο αποτελεί πυξίδα στην πνευματική πορεία.</p> <p>Να αντιληφθούν, μέσα από τη σχέση του Χριστού με τους ανθρώπους, το ενδιαφέρον και τη φροντίδα του Χριστού για όσους υποφέρουν.</p>	Παράδοση, Σύγκρουση-Μεταβολή, Εξέλιξη-Ανάπτυξη, Ισότητα-Νόμος, Επικοινωνία
<i>Νέος δρόμος, καινούργια ζωή</i>	<p>Να κατανοήσουν ότι το Άγιο Πνεύμα φωτίζει, ενώνει και οδηγεί τους ανθρώπους στην καινούργια τους πορεία.</p> <p>Να πληροφορηθούν και να εκτιμήσουν τον τρόπο ζωής των πιστών στις πρώτες χριστιανικές κοινότητες.</p> <p>Να γνωρίσουν τους αγίους που μιμήθηκαν τη ζωή του Χριστού.</p>	Παράδοση, Πολιτισμός, Χώρος-Χρόνος, Οργάνωση, Επικοινωνία, Αλληλεπίδραση
<i>Συνεχίζουμε τον δρόμο όλοι μαζί</i>	<p>Να εκτιμήσουν ότι ο Ναός είναι το ζωτικό κέντρο συνάντησης των πιστών.</p> <p>Να γνωρίσουν για την ιστορία, την τέχνη, τη ζωή των μοναστηριών και τον ορθό τρόπο τέλεσης της Θ. Λατρείας.</p>	Χώρος-Χρόνος, Παράδοση, Πολιτισμός, Εξέλιξη-Ανάπτυξη, Συλλογικότητα
<i>Στην πορεία ξεπερνάμε τα εμπόδια</i>	<p>Να αντιληφθούν τα εμπόδια που αντιμετωπίζει ο πιστός στην πορεία του.</p> <p>Να γνωρίσουν τους κατάλληλους χειρισμούς για την αντιμετώπιση των αποκλίσεων από το δρόμο του Θεού.</p>	Επικοινωνία, Σύγκρουση-Μεταβολή, Εξάρτηση, Άτομο-Κοινωνία
<i>Η Εκκλησία πορεύεται σε όλον τον κόσμο</i>	<p>Να κατανοήσουν τη σημασία της ιεραποστολής, του σκοπού και της δράσης των ιεραποστόλων.</p>	Κοινωνία-Κοινότητα, Οργάνωση, Πολιτισμός, Αλληλεπίδραση

	<i>Επίκαιροι εορταστικοί σταθμοί</i>	Να γνωρίσουν τους σημαντικούς εορταστικούς σταθμούς και γεγονότα από το εορτολόγιο της Εκκλησίας και να αρχίσουν να τα βιώνουν.	Παράδοση, Πολιτισμός
Ε	Στη ζωή χρειάζονται αγώνες		
	<i>Οι αγώνες στη ζωή μας</i>	Να γνωρίσουν τις Δέκα Εντολές και να αντιληφθούν ότι η τήρηση των θείων εντολών δίνει νόημα στη ζωή και θάρρος για αντιμετώπιση των δυσκολιών και συνέχιση του αγώνα. Να εκτιμήσουν την κοινοβιακή ζωή των πρώτων χριστιανών και να κατανοήσουν ότι η μετοχή όλων στα αγαθά της ζωής, που έδωσε ο Θεός, κάνει τη ζωή πιο ανθρώπινη.	Χώρος-Χρόνος, Σύγκρουση-Μεταβολή, Επικοινωνία, Αλληλεπίδραση, Άτομο-Κοινωνία, Ισότητα, Οργάνωση, Συλλογικότητα
	<i>Αγωνιστές και Μάρτυρες</i>	Να αντιληφθούν ότι ο αγώνας του Χριστού συνεχίζεται στην Εκκλησία με τους Αποστόλους, τους Μάρτυρες, τους Αγίους και όλους τους χριστιανούς μέχρι σήμερα.	Σύγκρουση-Μεταβολή, Εξέλιξη-Ανάπτυξη, Συλλογικότητα, Άτομο-Κοινωνία
	<i>Αγώνας για την αλλαγή του εαυτού μας</i>	Να γνωρίσουν ότι η συνάντηση με τον Χριστό μπορεί να αλλάξει ριζικά τον τρόπο ζωής του αλλοτριωμένου ανθρώπου, αρκεί να έχει ανοιχτή την καρδιά του και να μετανοήσει.	Σύγκρουση-Μεταβολή, Εξέλιξη-Ανάπτυξη, Άτομο-Κοινωνία
	<i>Δημιουργώντας έναν όμορφο κόσμο</i>	Να αντιληφθούν ότι οι χριστιανοί αγωνίζονται όχι μόνο για την προσωπική τους αλλαγή, αλλά και για τη μεταμόρφωση όλου του κόσμου.	Παράδοση, Πολιτισμός, Χώρος-χρόνος
	<i>Αγώνας για έναν κόσμο ανθρωπινότερο</i>	Να εκτιμήσουν την αδελφούνη, την ειρήνη και το σεβασμό του περιβάλλοντος ως αξίες της ορθόδοξης παράδοσης. Να κατανοήσουν ότι είναι ευθύνη των σημερινών χριστιανών να ενδιαφέρονται και να αγωνίζονται καθημερινά για να γίνει πραγματικότητα ο καινούργιος κόσμος του Θεού.	Παράδοση, Πολιτισμός, Επικοινωνία, Ισότητα, Αλληλεπίδραση, Άτομο-κοινωνία, Οργάνωση
	<i>Επίκαιρα</i>	Να γνωρίσουν τους εορταστικούς σταθμούς της Εκκλησίας που ανεφοδιάζουν και ενισχύουν τους πιστούς στον καθημερινό αγώνα της ζωής (γιορτές αγίων, περίοδοι άσκησης και προετοιμασίας, τελετές).	Παράδοση, Πολιτισμός, Σύγκρουση-Μεταβολή
ΣΤ	Αναζητώντας την αλήθεια στη ζωή μας		
	<i>Η αναζήτηση και η φανέρωση της αλήθειας</i>	Να συνειδητοποιήσουν ότι ο κάθε άνθρωπος στη ζωή του αναζητά την αλήθεια για τα βασικά ζητήματα της ζωής (γέννηση, ασθένεια, ανθρώπινη αδυναμία στα φυσικά φαινόμενα, θάνατος).	Χώρος-χρόνος, Παράδοση, Πολιτισμός, Εξέλιξη-Ανάπτυξη
	<i>Η αλήθεια καταγράφεται</i>	Να κατανοήσουν ότι το Ευαγγέλιο, με την περιγραφή της ζωής, του έργου και του προσώπου του Χριστού, είναι πρωταρχική και κορυφαία πηγή της αλήθειας για τη ζωή. Να γνωρίσουν ότι οι Ψαλμοί εκφράζουν την αλήθεια για τον Θεό και αποτελούν συνδετικό κρίκο ανάμεσα στους Ιουδαίους και τους Χριστιανούς.	Χώρος-χρόνος, Παράδοση, Πολιτισμός, Εξέλιξη-Ανάπτυξη
	<i>Αλήθειες που δίδαξε ο Χριστός</i>	Να γνωρίσουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της Βασιλείας του Θεού μέσα από τις παραβολές και τους Μακαρισμούς.	Εξέλιξη-Ανάπτυξη, Ομοιότητα-Διαφορά, Άτομο-κοινωνία
	<i>Ποιος αγρυπνά για την αλήθεια</i>	Να γνωρίσουν για την ίδρυση και τη σύσταση του σώματος της Εκκλησίας, η οποία διαφυλάσσει την αλήθεια που παρέδωσε ο Χριστός. Να αντιληφθούν ότι τα σχίσματα τραυματίζουν την ενότητα των χριστιανών και οι αιρέσεις νοθεύουν την αλήθεια.	Παράδοση, Εξέλιξη-Ανάπτυξη, Οργάνωση, Επικοινωνία, Σύγκρουση-Μεταβολή
	<i>Ζώντας μαζί την αλήθεια</i>	Να αντιληφθούν ότι μετέχοντας στη ζωή της εκκλησιαστικής κοινότητας (στα μυστήρια, στη λατρεία της) αποκτά κανείς γνώση της αλήθειας και βαθύτερες σχέσεις με τα υπόλοιπα χριστιανικά μέλη. Να γνωρίσουν τα χαρακτηριστικά της Ορθοδοξίας και τα γνωρίσματα άλλων Ομολογιών και Θρησκειών.	Χώρος-χρόνος, Πολιτισμός, Παράδοση, Διαφορά

	<i>Επίκαιρα</i>	Να γνωρίσουν, μέσα από το εορτολόγιο της Εκκλησίας και τον λατρευτικό της πλούτο, άγιες μορφές και πρότυπα βίου.	Πολιτισμός, Συλλογικότητα, Ισότητα
--	-----------------	--	------------------------------------

II. ΓΥΜΝΑΣΙΟ

Τάξη	Άξονες γνωστικού περιεχομένου	Γενικοί στόχοι (γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις και αξίες)	Ενδεικτικές θεμελιώδεις έννοιες διαθεματικής προσέγγισης
A	<i>Η Αγία Γραφή. Το βιβλίο της Παλαιάς Διαθήκης</i>	Να αντιληφθούν την αξία μελέτης της Αγίας Γραφής. Να γνωρίσουν τα βιβλία της Παλαιάς Διαθήκης, τους συγγραφείς, τον κόσμο της και τη θέση της στη ζωή της Εκκλησίας.	Χώρος-χρόνος, Παράδοση, Πολιτισμός, Εξέλιξη-Ανάπτυξη
	<i>Η εποχή των Πατριαρχών: Από τον πολυθεισμό στην πίστη σε ένα Θεό</i>	Να πληροφορηθούν για την κλήση του Θεού προς τον Αβραάμ και για την εποχή των Πατριαρχών.	Χώρος-χρόνος, Παράδοση-Πολιτισμός, Οργάνωση, Επικοινωνία
	<i>Η Εξόδος: Ο Θεός ελευθερώνει τον λαό και τον καθοδηγεί</i>	Να γνωρίσουν για την Αποκάλυψη του Θεού στον Μωυσή. Να πληροφορηθούν για τα γεγονότα της Εξόδου του Ισραηλιτικού λαού από την Αίγυπτο και την πορεία του στην έρημο.	Χώρος-χρόνος, Σύγκρουση-Μεταβολή, Οργάνωση, Ισότητα, Νόμος, Μετανάστευση
	<i>Ο λαός οργανώνεται έχοντας ως κέντρο της ζωής του τον Θεό</i>	Να γνωρίσουν για την εγκατάσταση του Ισραηλιτικού λαού στη γη της επαγγελίας, τη ζωή του, τους αγώνες του με τους γειτονικούς λαούς και το ρόλο των Κριτών.	Χώρος-χρόνος, Σύγκρουση-Μεταβολή, Οργάνωση, Εξέλιξη-Ανάπτυξη
	<i>Ο λαός σε σύγχυση: Η φωνή των Προφητών κραυγή αφύπνισης</i>	Να γνωρίσουν για την κλήση και τη δράση των μεγάλων προφητών (8ος – 7ος π.Χ. αι.).	Σύγκρουση-Μεταβολή, Εξέλιξη-Ανάπτυξη, Πολιτισμός
	<i>Η ζωή μετά την επιστροφή από την αιχμαλωσία ως τις παραμονές του ερχομού του Μεσσία</i>	Να κατανοήσουν το περιεχόμενο των διηγήσεων της Γένεσης που αναφέρονται: στη δημιουργία του κόσμου, στην ξεχωριστή θέση του ανθρώπου μέσα στην πλάση και την ευθύνη του γι' αυτήν. Να κατανοήσουν τον τρόπο οργάνωσης της ζωής των Ισραηλιτών.	Χώρος-χρόνος, Πολιτισμός, Εξέλιξη-Ανάπτυξη, Οργάνωση, Ισότητα-Νόμος, Συλλογικότητα
B	<i>Εισαγωγή Ο κόσμος στα χρόνια του Χριστού – Η Καινή Διαθήκη</i>	Να γνωρίσουν την κατάσταση του ιουδαϊκού κόσμου πριν την έλευση του Χριστού. Να γνωρίσουν στοιχεία για τα βιβλία της Καινής Διαθήκης και το περιεχόμενό τους.	Χώρος-χρόνος, Παράδοση, Πολιτισμός, Επικοινωνία, Εξέλιξη-Ανάπτυξη
	<i>Ο Ιησούς Χριστός έρχεται και εγκαινιάζει τον καινούργιο κόσμο του Θεού</i>	Να γνωρίσουν τα κύρια γεγονότα που έχουν σχέση με τον ερχομό του Χριστού στον κόσμο μέχρι και την κλήση των μαθητών του.	Χώρος-χρόνος, Εξέλιξη-Ανάπτυξη, Συλλογικότητα
	<i>Ο Χριστός επικοινωνεί με τους ανθρώπους και με τη διδασκαλία του δείχνει τη Βασιλεία του Θεού</i>	Να γνωρίσουν το Χριστό ως δάσκαλο. Να κατανοήσουν τα μηνύματα των παραβολών. Να εκτιμήσουν τη στάση του Ιησού απέναντι στις γυναίκες, τα παιδιά και τα υλικά αγαθά.	Παράδοση, Πολιτισμός, Επικοινωνία, Ομοιότητα-Διαφορά, Ατομο-Κοινωνία, Αλληλεπίδραση
	<i>Ο Χριστός με τα θαύματά του φανερώνει χειροπιαστά τον καινούργιο κόσμο του Θεού</i>	Να κατανοήσουν τη σημασία των θαυματουργικών ενεργειών του Χριστού. Να γνωρίσουν το γεγονός της Μεταμόρφωσης του Χριστού και τη σημασία του.	Επικοινωνία, Οργάνωση, Αλληλεπίδραση, Ισότητα, Συλλογικότητα

	<i>Η Βασιλεία του Θεού πορεύεται μέσα από τα Πάθη και την Ανάσταση του Χριστού</i>	Να γνωρίσουν ότι ο καινούργιος κόσμος του Θεού πραγματώνεται και πορεύεται μέσα από τα Πάθη και την Ανάσταση του Χριστού.	Πολιτισμός, Σύγκρουση-Μεταβολή, Σύστημα, Χώρος-χρόνος, Επικοινωνία
Γ	<i>Τα πρώτα βήματα της Εκκλησίας</i>	Να γνωρίσουν ότι με το γεγονός της Πεντηκοστής ιδρύεται η Εκκλησία. Να γνωρίσουν τον τρόπο ζωής της πρώτης χριστιανικής κοινότητας. Να εκτιμήσουν τη σημασία της μεταστροφής του Παύλου, τις περιόδους του και το άνοιγμα του Χριστιανισμού στα έθνη.	Χώρος-χρόνος, Άτομο-κοινωνία-κοινότητα, Ισότητα, Σύγκρουση-Μεταβολή, Συλλογικότητα, Οργάνωση
	<i>Επέκταση, περιπέτειες και επίσημη αναγνώριση της Εκκλησίας</i>	Να πληροφορηθούν τους μεγάλους διωγμούς κατά των χριστιανών και για τις κατακόμβες. Να αντιληφθούν τη σημασία του Διατάγματος των Μεδιολάνων.	Σύγκρουση-Μεταβολή, Πολιτισμός, Ισότητα-Νόμος, Ομοιότητα-Διαφορά
	<i>Εδραίωση και ακμή της Εκκλησίας</i>	Να γνωρίσουν για τη συνάντηση Χριστιανισμού – Ελληνισμού. Να γνωρίσουν σημαντικούς σταθμούς και προσωπικότητες της Εκκλησίας κατά τη βυζαντινή περίοδο (Οικουμενικές Σύνοδοι, Πατέρες, Μοναχισμός, Εικονομαχία, Εκκλησιαστική τέχνη).	Χώρος-χρόνος, Οργάνωση, Σύστημα, Σύγκρουση-Μεταβολή, Παράδοση, Συλλογικότητα
	<i>Η Εκκλησία στον Ευρωπαϊκό χώρο</i>	Να εκτιμήσουν τη σημασία της διάδοσης του Χριστιανισμού στα Βαλκάνια, τη Δυτική Ευρώπη, καθώς και τις συνέπειες του Σχίσματος του 1054.	Χώρος-χρόνος, Εξέλιξη-Ανάπτυξη, Ομοιότητα-Διαφορά, Σύγκρουση-Μεταβολή
	<i>Η Εκκλησία στα νεότερα χρόνια</i>	Να γνωρίσουν το γεγονός της Μεταρρύθμισης και την εξάπλωσή της. Να γνωρίσουν το έργο και τη στάση της Ανατολικής Εκκλησίας κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας.	Σύγκρουση-Μεταβολή, Εξέλιξη-Ανάπτυξη, Σύστημα, Οργάνωση, Πολιτισμός
	<i>Ο Χριστιανισμός και οι άλλες θρησκείες στην εποχή μας</i>	Να πληροφορηθούν για τον Ρωμαιοκαθολικισμό και τον Προτεσταντισμό της εποχής μας. Να γνωρίσουν τις άλλες Θρησκείες στον σύγχρονο κόσμο. Να εκτιμήσουν το έργο της Ορθοδοξίας στην εποχή μας. Να αντιληφθούν το όραμα και τις προσπάθειες για την ενότητα των χριστιανών.	Οργάνωση, Σύστημα, Εξέλιξη-Ανάπτυξη, Πολιτισμός

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ

Ι. ΔΗΜΟΤΙΚΟ

1. Ειδικό σκοπό

Με τη διδασκαλία των Θρησκευτικών στο Δημοτικό Σχολείο επιδιώκεται οι μαθητές:

Να γνωρίσουν βασικές παραστάσεις, έννοιες και σύμβολα της ορθόδοξης πίστης και ζωής.

Να αντιληφθούν την αγάπη του Θεού προς τον άνθρωπο και τον κόσμο.

Να ανακαλύψουν τη σημασία και την επικαιρότητα του Ευαγγελίου για την προσωπική και κοινωνική ζωή και τον πολιτισμό.

Να καλλιεργήσουν πνεύμα έμπρακτης αλληλεγγύης, ειρήνης και δικαιοσύνης, σεβασμού της θρησκευτικής ιδιαιτερότητας και συνύπαρξης με το «διαφορετικό».

Να εκτιμήσουν την ανάγκη σεβασμού και προστασίας του περιβάλλοντος, καθώς και της πολιτισμικής κληρονομιάς του τόπου μας και γενικότερα της ανθρωπότητας.

Να κατανοήσουν τι σημαίνει να είναι κάποιος ενεργό μέλος εκκλησιαστικής κοινότητας.

2. Στόχοι, Θεματικές ενότητες, Ενδεικτικές δραστηριότητες, Διαθεματικά σχέδια εργασίας

ΤΑΞΗ Γ΄
Ο ΘΕΟΣ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ

Στόχοι	Θεματικές Ενότητες (διατιθέμενος χρόνος)	Ενδεικτικές δραστηριότητες ¹
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ Ο Θεός είναι μαζί μας		
Οι μαθητές επιδιώκεται: Να κατανοήσουν γιατί σε κάθε σημαντικό γεγονός της ζωής μας επικαλούμαστε την ευλογία του Θεού.	Ο <i>Αγιασμός στο σχολείο μας</i> Η ατμόσφαιρα της πρώτης μέρας του νέου σχολικού έτους Η περιγραφή της Ακολουθίας του Αγιασμού Η τέλεση του Αγιασμού σε άλλες περιστάσεις της ζωής μας (1 ώρα)	Οι μαθητές: Περιγράφουν τα δρώμενα της Ακολουθίας του Αγιασμού και τα υλικά που χρησιμοποιούνται
Να αντιληφθούν γιατί ο Σταυρός είναι το κατεξοχήν σύμβολο των χριστιανών και αποτελεί την πιο τρανή απόδειξη της αγάπης του Θεού. Να πληροφορηθούν το ιστορικό της εύρεσης και της Ύψωσης του Τιμίου Σταυρού. Να μάθουν πώς, πότε και γιατί κάνουμε το σημείο του Σταυρού.	Ο <i>Σταυρός: Το σύμβολο των χριστιανών</i> Απλή διήγηση για την παρουσία του Σταυρού στο περιβάλλον μας Σύντομη περιγραφή της εύρεσης του Τιμίου Σταυρού και της καθιέρωσής του ως κύριου συμβόλου των χριστιανών Πηγή: Μηναίο (14 Σεπτεμβρίου) (1 ώρα)	Σχεδιάζουν και ταξινομούν τύπους Σταυρού
Να καταλάβουν ότι ο Χριστός έδειξε την αγάπη και τη στοργή στα παιδιά. Να αντιληφθούν ότι πρέπει με εμπιστοσύνη να πλησιάζουν τον Χριστό. Να μάθουν τρόπους ανταπόκρισής τους στην αγάπη του Χριστού.	Ο <i>Θεός είναι κοντά μας</i> Η ευαγγελική διήγηση της ευλογίας του Χριστού στα παιδιά Πηγή: Μτ 19, 13-15 (1 ώρα)	Απαντούν προφορικά ή γραπτά στο ερώτημα: Τι θα έλεγαν στον Χριστό αν τον συναντούσαν
Να γνωρίσουν ότι η προσευχή είναι τρόπος επικοινωνίας του ανθρώπου με το Θεό και να αντιληφθούν για ποιους λόγους είναι σημαντική για τη ζωή. Να πληροφορηθούν τα είδη της προσευχής. Να μάθουν μερικές σύντομες και ωραίες προσευχές από την εκκλησιαστική ζωή.	Η <i>προσευχή είναι επικοινωνία με τον Θεό</i> Η προσευχή ενός μικρού παιδιού ή η πρωινή προσευχή στο Σχολείο Η Κυριακή προσευχή στο αρχαίο κείμενο και σε μετάφραση Η προσευχή σε οποιοδήποτε χρόνο, τόπο, σε κάθε περίπτωση Πηγή: Α΄ Βασιλειών 1 και 2, 1-11 (2 ώρες)	Εκκλησιασμός. Γράφουν μια απλή δική τους προσευχή
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ Το δώρο της ζωής		
Να μάθουν, με βάση τη διήγηση για τον Δαβίδ, να δείχνουν εμπιστοσύνη στο Θεό. Να γνωρίσουν τον Δαβίδ ως κορυφαία μορφή της θρησκευτικής μας παράδοσης, ως ποιητή και υμνωδό.	Ο <i>Δαβίδ δοξολογεί τον Θεό</i> Λεπτομερής διήγηση της Π.Δ. Στοιχεία από τη ζωή και την προσωπικότητα του Δαβίδ Μετάφραση ενός Ψαλμού που αναφέρεται στη συνεχή επικοινωνία του ανθρώπου με τον Θεό (1 ώρα)	Ακούν εμμελώς από κασετόφωνο με βυζαντινή μουσική έναν ψαλμό του Δαβίδ
Να ανακαλύπτουν στις μορφές και λειτουργίες της δημιουργίας την ομορφιά και την αρμονία.	Ο <i>θαυμαστός μας κόσμος</i> Η μεγάλη ποικιλία των μορφών και οι λειτουργίες της φύσης που υπηρετούν τη ζωή με βάση τον Ψαλμό 103	Καταγράφουν και ζωγραφίζουν τι αγαπούν και θαυμάζουν στη φύση (Εικαστικά)

¹ Οι δραστηριότητες με πλάγια γράμματα προτείνονται ως διαθεματικές και ανταποκρίνονται στις προτεινόμενες διαθεματικές έννοιες της 3^{ης} στήλης του πίνακα του αντίστοιχου ΔΕΠΠΣ.

	<i>(1 ώρα)</i>	
<p>Να μπορούν με συγκεκριμένα παραδείγματα να επισημάνουν τη φροντίδα του Θεού για όλα τα πλάσματα του, ακόμη και για τα πιο ταπεινά.</p> <p>Να ευαισθητοποιηθούν για το σεβασμό και την αγάπη που πρέπει να δείχνει ο άνθρωπος για όλα τα δημιουργήματα.</p>	<p>Ο Θεός φροντίζει όλα τα πλάσματά του</p> <p>Ο Θεός, στοργικός πατέρας, αγαπά και φροντίζει ακόμη και τα πιο μικρά πλάσματά του</p> <p>Πηγή: Λκ 12, 22-31. Μτ 6, 25-34 και 22^{ος} Ψαλμός.</p> <p style="text-align: center;"><i>(1 ώρα)</i></p>	<p>Αναλαμβάνουν να ποτίσουν και να φροντίσουν τα λουλούδια του σχολείου τους</p>
<p>Να κατανοήσουν γιατί ο ερχομός κάθε νέου παιδιού στην οικογένεια είναι δώρο Θεού που θα πρέπει να γίνεται δεκτό από όλους με αισθήματα χαράς.</p> <p>Να ευαισθητοποιηθούν απέναντι σε παιδιά με ιδιαιτερότητες.</p>	<p>Η γέννηση ενός παιδιού είναι δώρο στην οικογένεια</p> <p>Ο άνθρωπος γεννιέται μικρός και αδύναμος</p> <p>Η χαρά κατά τη γέννηση βιβλικών προσώπων (π.χ. Ισαάκ)</p> <p>Μικρό απόσπασμα από ευχές της Εκκλησίας που αναφέρονται στη γέννηση ενός παιδιού</p> <p style="text-align: center;"><i>(2 ώρες)</i></p>	<p>Συγκεντρώνουν εποπτικό και καλλιτεχνικό υλικό σχετικό με το θέμα (Εικαστικά)</p>
<p>Να πληροφορηθούν ότι όλα τα παιδιά, ανεξαρτήτως χρώματος, φυλής, εθνικότητας, ως δημιουργήματα του Θεού είναι αδέρφια, και να επισημάνουν συγκεκριμένες συμπεριφορές με τις οποίες αυτό μπορεί να εκφραστεί.</p> <p>Να κατανοήσουν ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν τα ίδια δικαιώματα στη ζωή, στη μόρφωση, στην ελευθερία κτλ.</p> <p>Να ευαισθητοποιηθούν και να αποκτήσουν θετική στάση απέναντι σε προβλήματα παιδιών στο άμεσο περιβάλλον τους, στην Ελλάδα και σ' όλο τον κόσμο.</p>	<p>Όλα τα παιδιά του κόσμου είναι αδέρφια</p> <p>Η πρώτη φράση της Κυριακής προσευχής</p> <p>Όλοι οι άνθρωποι είναι παιδιά του Θεού. Οι ομοιότητες των ανθρώπων είναι πολύ περισσότερες και σπουδαιότερες από τις διαφορές τους (χρώμα, φυλή, θρησκεία, μόρφωση κτλ.)</p> <p>Το έργο της ορθόδοξης ιεραποστολής καθώς και διαφόρων διεθνών οργανισμών (UNICEF, Ερυθρός Σταυρός κτλ.) για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα παιδιά σ' όλο τον κόσμο (αρρώστιες, πείνα, δίψα, προσφυγιά, αναλφαβητισμός κτλ.)</p> <p>Πηγές: Γαλάτας 3, 27-28 Πράξεις 17, 24-28</p> <p style="text-align: center;"><i>(2 ώρες)</i></p>	<p>Σχολιάζουν με τη βοήθεια του δασκάλου αποσπάσματα από τη διακήρυξη των δικαιωμάτων του παιδιού (Κ.Π.Α., Ιστορία)</p>
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ Η ζωή θέλει αγάπη και προσπάθεια		
<p>Να πληροφορηθούν ότι ο Θεός τίμησε τον άνθρωπο περισσότερο απ' όλα τα δημιουργήματα, αφού τον κατέστησε συνεργάτη του.</p> <p>Να γνωρίσουν όσα λέγει η Γραφή για τους πρωτοπλάστους και τον παράδεισο και να αποκτήσουν θετική στάση απέναντι στον κόσμο που μας περιβάλλει.</p>	<p>Ο άνθρωπος συνεργάτης του Θεού</p> <p>Η δημιουργία του ανθρώπου και του παραδείσου</p> <p>Η καλλιέργεια της γης, η φροντίδα και προστασία του περιβάλλοντος, συνέχιση της ζωής</p> <p>Πηγή: Γενέσεως 1, 27-28. 2, 8, 12, 19-20</p> <p>Πατερικό κείμενο που αναφέρεται στη δημιουργία</p> <p style="text-align: center;"><i>(1 ώρα)</i></p>	<p>Αναζητούν έργα τέχνης σχετικά με τη δημιουργία (Εικαστικά)</p>
<p>Να διακρίνουν τα χαρίσματα με τα οποία προίκισε ο Θεός τον κάθε άνθρωπο.</p> <p>Να γνωρίσουν ότι τα χαρίσματα αυτά πρέπει ο κάθε άνθρωπος να καλλιεργεί για το καλό το δικό του και των άλλων.</p>	<p>Χαρίσματα του ανθρώπου</p> <p>Τα πρωταρχικά χαρίσματα με τα οποία προίκισε ο Θεός τον άνθρωπο: το σώμα, ο νους, η ελευθερία, η συνείδηση, η δημιουργική πνοή</p> <p>Εφόδια που κληρονομούμε και άλλα που αποκτούμε για τη ζωή: προσωπικά χαρίσματα, μόρφωση, αγαθά και μέσα</p> <p>Πατερικό χωρίο σε μετάφραση</p> <p style="text-align: center;"><i>(1 ώρα)</i></p>	<p>Περιγράφουν χαρίσματα σε διάφορα πεδία (χώρος της τέχνης, των επαγγελματιών, του αθλητισμού κ.ά.) (Αισθητική αγωγή, Λογοτεχνία, Φυσική αγωγή)</p>
<p>Να γνωρίσουν ότι ο άνθρωπος με την εργασία του αποδεικνύει έμπρακτα ότι είναι συνεργάτης του Θεού και</p>	<p>Ο Θεός ευλογεί τη δημιουργική εργασία</p> <p>Ο άνθρωπος, αξιοποιώντας τα εφόδια που του</p>	<p>Αναφέρουν και σχολιάζουν ένα επάγγελμα που τους αρέσει</p>

αξιοποιεί τα χαρίσματα με τα οποία ο Θεός τον προίκισε. Να εκτιμήσουν την εργασία των γονέων τους και των ανθρώπων του περιβάλλοντός τους.	χάρισε ο Θεός, δημιούργησε έργα πολιτισμού. Στο σχολείο οι μαθητές εργάζονται και καλλιεργούν τα χαρίσματά τους. Στο άμεσο περιβάλλον οι μεγαλύτεροι (γονείς κτλ.) ασκούν διάφορα επαγγέλματα Ο Χριστός κατά την παιδική του ηλικία έμαθε την τέχνη του ξυλουργού Ο Απόστολος Παύλος ήταν σκηνοποιός (1 ώρα)	
Να γνωρίσουν γεγονότα που αναφέρονται σε σωτήριες επεμβάσεις του Θεού, ώστε να είναι σε θέση να επισημάνουν ότι και στις πιο δύσκολες στιγμές της ζωής μας ο Θεός είναι δίπλα μας και γι' αυτό μπορούμε να επικαλούμαστε τη βοήθειά του.	Όταν η ζωή μας κινδυνεύει Ο Θεός συνοδεύει και προστατεύει ένα λαό που πορεύεται στην έρημο Καταφυγή στον Θεό και στους Αγίους σε ώρες κινδύνου Πηγές: Έξοδος, Λκ 8, 40-42 και 49-56 (1 ώρα)	Μαθαίνουν ένα δημοτικό τραγούδι, στο οποίο γίνεται επίκληση της βοήθειας της Παναγίας ή του Αγ. Νικολάου ή άλλου Αγίου (Λογοτεχνία, Γλώσσα)
Να αντιληφθούν ότι οι Δέκα Εντολές βοηθούν στην οικοδόμηση αληθινών σχέσεων του ανθρώπου με τον Θεό και με τους συνανθρώπους του.	Οι σχέσεις μας με τους άλλους και με τον Θεό Οι Δέκα Εντολές Σχέσεις του ανθρώπου με τον Θεό και με τον συνάνθρωπο (1 ώρα)	Αντιγράφουν (την καθεμία με διαφορετικό χρώμα) τις Δέκα Εντολές και τις κάνουν δίπτυχο
Να κατανοήσουν ότι η απομάκρυνση από τις εντολές του Θεού έχει οδυνηρές συνέπειες για τον άνθρωπο και τη δημιουργία και ότι η παρέμβαση του Θεού της αγάπης σώζει τον κόσμο.	Η κιβωτός της αγάπης Η Κιβωτός του Νώε. Έμφαση στην παρέμβαση του Θεού και την επικράτηση της ειρήνης (1 ώρα)	Βρίσκουν εικαστικό υλικό που να περιέχει το περιεχόμενο ως σύμβολο ειρήνης (Εικαστικά)
Να πληροφορηθούν ότι η ιστορία της θυσίας του Αβραάμ έχει σκοπό να διδάξει ότι ο Θεός δεν θέλει τη θυσία των ανθρώπων αλλά τη θυσία της καρδιάς, δηλαδή την εμπιστοσύνη και την αγάπη τους.	Η εμπιστοσύνη στον Θεό Η θυσία του Αβραάμ Η μεγάλη εμπιστοσύνη του Αβραάμ προς τον Θεό (1 ώρα)	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' Με τον Χριστό αλλάζει η ζωή		
Να κατανοήσουν ότι στο πρόσωπο της Παναγίας εκπληρώνονται οι προφητείες για τον ερχομό του Χριστού, του ελευθερωτή του κόσμου. Να γνωρίσουν τα παιδικά χρόνια της Παναγίας και την πνευματική της πορεία.	Η Παναγία, η μητέρα του Χριστού Προφητείες (Ησαΐας) Η Γέννηση της Παναγίας Τα Εισόδια της Θεοτόκου (1 ώρα)	
Να γνωρίσουν ότι η Παναγία ελεύθερα και ταπεινά δέχθηκε να γίνει Μητέρα του Θεού.	Ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου Η ευαγγελική διήγηση για τον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου Σύνδεση του Ευαγγελισμού με την Επανάσταση του '21 (1 ώρα)	Διερευνούν και παρουσιάζουν ορισμένες χαρακτηριστικές προσωνομίες της Παναγίας
Να γνωρίσουν ότι η Γέννηση του Χριστού αποτελεί έμπρακτη απόδειξη της αγάπης του Θεού για τον άνθρωπο και ξεκίνημα ενός καινούργιου κόσμου. Να γνωρίσουν τα περιστατικά της Γέννησης του Χριστού.	Ο Χριστός γεννιέται Το ιστορικό της Γέννησης του Χριστού (βοσκοί, άγγελοι, μάγοι) Πηγές: Μτ κεφ.1 και 2 Λκ κεφ.2 (1 ώρα)	Μαθαίνουν το απολυτικό των Χριστουγέννων
Να κατανοήσουν ότι μέσα από τα	Πώς γιορτάζονται τα Χριστούγεννα	Συλλέγουν και συζητούν:

έθιμα και τις παραδόσεις εκδηλώνουμε τη χαρά και την ευγνωμοσύνη μας για τη Γέννηση του Χριστού.	Πώς γιορτάζονται τα Χριστούγεννα σε διάφορες περιοχές της χώρας μας (1 ώρα)	κάλαντα, έθιμα, τραγούδια για τα Χριστούγεννα (Λογοτεχνία, Γλώσσα, Μουσική)
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ Η χαρά στη ζωή		
Να γνωρίσουν ότι με τη Βάπτισή του Χριστού εγκαινιάζεται και ξεκινάει η δημόσια δράση του καινούργιου κόσμου. Να ακούσουν ότι ο Θεός εμφανίζεται ως Πατέρας, Υιός και Άγιο Πνεύμα (Αγία Τριάδα).	Ο Χριστός βαπτίζεται στον Ιορδάνη Η Βάπτισή του Χριστού Ο διάλογος του Χριστού με τον Ιωάννη Η φωνή του Θεού και η αποκάλυψη της Αγίας Τριάδας Πηγές: Μτ 3, 13-17. Μκ 1, 9-11 (1 ώρα)	Συγκεντρώνουν στοιχεία που φανερώνουν ότι το νερό είναι κύριο συστατικό για τη ζωή (Φυσικές επιστήμες, Λογοτεχνία, Γλώσσα κ.λπ.)
Να γνωρίσουν την τελετή του αγιασμού των υδάτων (Φώτα) και τα έθιμα που συνδέονται με τη γιορτή αυτή. Να συνδέσουν τη γιορτή με το περιβάλλον.	Η γιορτή των Θεοφανίων Περιγραφή της γιορτής Έθιμα και παραδόσεις σε διάφορες περιοχές Το απολυτίκιο της γιορτής (1 ώρα)	Βρίσκουν εικόνες που έχουν σχέση με τη γιορτή Συλλέγουν κάλαντα από διάφορες περιοχές
Να πληροφορηθούν και να κατανοήσουν ότι ο καθένας με τη βάπτισή του γίνεται μέλος της εκκλησιαστικής κοινότητας, γεγονός που προξενεί μεγάλη χαρά. Να γνωρίσουν ότι μαζί με το βάπτισμα επιτελείται και το χρίσμα με το οποίο δίνονται τα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος. Να γνωρίσουν τον ρόλο του αναδόχου.	Βαφτίσια, γιορτή χαράς Περιγραφή μιας βάπτισης Περιγραφή της τελετής του Χρίσματος Συμμετοχή του αναδόχου στην τελετή του Βαπτίσματος (1 ώρα)	Συγκεντρώνουν φωτογραφίες βάπτισης παιδιών Συζητούν με τους γονείς τους για τη δική τους βάπτισή (όνομα, τόπος, περιστατικά, ρούχα κ.ά.)
Να αντιληφθούν γιατί η ονομαστική γιορτή αποτελεί ημέρα μεγάλης χαράς και τι σημαίνει η σύνδεσή της με τη γιορτή του ομώνυμου Αγίου. Να μάθουν τον τρόπο που γιορτάζεται η ονομαστική μας γιορτή μέσα στην Εκκλησία.	Η ονομαστική μου γιορτή Περιγραφή των εκδηλώσεων μιας ονομαστικής γιορτής (εκκλησιασμός, επισκέψεις, ευχές, κέρασματα, δώρα κ.λπ.) Ο ομώνυμος Άγιός μας, πρότυπο μίμησης (1 ώρα)	Συγκεντρώνουν στοιχεία για το βίο του Αγίου και γράφουν το απολυτίκιό του
Να γνωρίσουν ότι όλα όσα γίνονται στο πανηγύρι της Ενορίας φανερώνουν ότι η Ενορία είναι μια μεγάλη οικογένεια με κέντρο τον Ναό. Να αντιληφθούν ότι η συμμετοχή στην ενοριακή πανήγυρη ανανεώνει και συσφίγγει τις σχέσεις των συνεννοριτών.	Το πανηγύρι της Ενορίας μας Περιγραφή μιας συγκεκριμένης πανήγυρης (Εσπερινός, αρτοκλασία, λιπάνευση της εικόνας, πανηγυρική Θ. Λειτουργία, συμμετοχή του επισκόπου) Ένα χαρακτηριστικό έθιμο όπου συνεχίζονται οι αρχαίες «αγάπες» (1 ώρα)	Συγκεντρώνουν και παρουσιάζουν έθιμα από άλλες ενορίες
Να αντιληφθούν γιατί η Θεία Κοινωνία αποτελεί το κατεξοχήν γεγονός αγάπης και κοινωνίας του καθενός με τον Θεό και τους άλλους. Να κατανοήσουν ότι το μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας συνδέεται με τον Μυστικό Δείπνο. Να γνωρίσουν τρόπους προετοιμασίας για τη συμμετοχή τους στη Θ. Μετάληψη.	Θεία Κοινωνία: Το μυστήριο της αγάπης Το κοινό τραπέζι της οικογένειας Το τραπέζι του Χριστού με τους μαθητές (Μυστικός Δείπνος) Το τραπέζι που παραθέτει η Εκκλησία και καλεί τα παιδιά της να λάβουν μέρος σ' αυτό Πατερικό κείμενο (2 ώρες)	Διαβάζεται ένα λογοτεχνικό κείμενο για τη Θ. Μετάληψη (Α. Παπαδιαμάντης, Γ. Βερίτης) (Λογοτεχνία, Γλώσσα)
Να αντιληφθούν τους Τρεις Ιεράρχες ως πρότυπα συνδυασμού μορφωμένων και ενάρετων	Οι Τρεις Ιεράρχες: Γιορτάζουν τα σχολεία Η ζωή και η δράση των Τριών Ιεραρχών	

ανθρώπων. Να αποκτήσουν θετική στάση απέναντι στα βιβλία και τη μάθηση, εμπνεόμενοι από το παράδειγμα των Τριών Ιεραρχών.	Χαρακτηριστικά μικρά αποσπάσματα από συγγράμματά τους σε μετάφραση. Το απολυτίκιο των Τριών Ιεραρχών (στο πρωτότυπο και σε μτφρ.) (1 ώρα)	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄ Η ζωή με τους γύρω μας		
Να κατανοήσουν ότι η συμβίωση είναι μέσα στη φύση του ανθρώπου και αποτελεί πηγή χαράς και δημιουργίας. Να αντιληφθούν ότι είναι φυσικό να δημιουργούνται προβλήματα, τα οποία μπορούν και πρέπει να ξεπερνιούνται.	<i>Ζούμε με τους άλλους</i> Μορφές συμβίωσης: οικογένεια, συγγενείς, φίλοι, σχολείο κλπ. Ο Χριστός και οι μαθητές του (1 ώρα)	Συζητούν για βασικές γιορτές άλλων Θρησκειών
Να κατανοήσουν γιατί η οικογένεια αποτελεί τον πρώτο και καλύτερο δάσκαλο για τη ζωή μας. Να λάβουν γνώση των διαφορετικών ρόλων των μελών της οικογένειας. Να ξέρουν ότι η Εκκλησία ευλογεί την οικογένεια.	<i>Στην οικογένεια μαθαίνουμε τη ζωή</i> Η ζωή μιας χριστιανικής οικογένειας Οι ρόλοι των μελών της οικογένειας (σχέση γονέων μεταξύ τους και με τα παιδιά και των παιδιών μεταξύ τους) Σχέσεις αγάπης, σεβασμού, αλληλοκατανόησης (1 ώρα)	<i>Διαβάζουν και συζητούν για ένα λογοτεχνικό κείμενο που περιγράφει τη ζωή μιας πολύτεκνης οικογένειας (Λογοτεχνία, Γλώσσα)</i>
Να μάθουν ότι η αληθινή φιλία είναι για όλους τους ανθρώπους πραγματικός πλούτος και ότι η ζωή χωρίς φίλους είναι άδεια και μονότονη. Να γνωρίσουν ότι ο Χριστός δείχνει το δρόμο και τον τρόπο της αληθινής φιλίας.	<i>Με τους αληθινούς φίλους πλουτίζουμε τη ζωή</i> Η φιλία του Δαβίδ και του Ιωνάθαν Λάζαρος, ο φίλος του Χριστού Οι δώδεκα μαθητές, φίλοι του Χριστού Πηγές: Α΄ Βασιλειών κεφ. 20. Ιωάν. 11, 1-6 (1 ώρα)	<i>Παρουσιάζουν παραδείγματα φίλων που έμειναν στην Ιστορία (Ιστορία)</i>
Να μάθουν ότι ο Θεός αποδέχεται όλους τους ανθρώπους που αναγνωρίζουν και ομολογούν τα σφάλματά τους. Να κατανοήσουν ότι, όπως ο Θεός συγχωρεί, έτσι και εμείς οφείλουμε να συγχωρούμε αυτούς που σφάλουν απέναντί μας.	<i>Ο Θεός αγαπά και συγχωρεί</i> Η παραβολή του Ασώτου υιού (ή του σπλαχνικού Πατέρα) Πηγή: Λουκά 15, 1-3 και 11-32 Κείμενο: «Και άφες ημίν τα οφειλήματα ημών» (1 ώρα)	Παρουσιάζουν ποιήματα για τον Άσωτο κ.ά. σχετικά
Να επισημάνουν για ποιους λόγους η έμπρακτη αγάπη προς κάθε άνθρωπο, που έχει ανάγκη, ομορφαίνει τη ζωή. Να κατανοήσουν ότι η αγάπη πρέπει να δείχνεται σε όλους τους ανθρώπους ανεξαρτήτως χρώματος, φυλής, εθνικότητας θρησκευτικότητας κ.ά.	<i>Ο Καλός Σαμαρείτης</i> Η παραβολή (Λκ 9,1-38) Ποιοι τότε θεωρούνταν πλησίον. Κατά την παραβολή κάθε άνθρωπος. Ο καθένας καλείται να γίνει αληθινός πλησίον κατά το υπόδειγμα του Καλού Σαμαρείτη (1 ώρα)	Συγκεντρώνουν χρήματα για να προσφερθούν σ' ένα πρόσωπο ή οικογένεια αλλοεθνή ή ετερόθρησκη που έχει ανάγκη
Να αντιληφθούν ότι ο καλύτερος τρόπος τιμής των Αγίων είναι η προσπάθεια μίμησης του παραδείγματός τους με συγκεκριμένες πράξεις.	<i>Η Αγία Φιλοθέη: Παράδειγμα καλοσύνης</i> Ο βίος και η δράση της Αγίας Φιλοθέης (1 ώρα)	Αναφέρουν προστάτες Αγίους της οικογένειας και της περιοχής τους
Να κατανοήσουν ότι, όταν κάποιος κάνει το κακό, αυτό έχει επιπτώσεις όχι μόνο στον εαυτό του, αλλά και στους συνανθρώπους του και στο περιβάλλον.	<i>Το κακό ασχημίζει τη ζωή</i> Το σιτάρι και τα ζιζάνια Παράδειγμα: ο πόλεμος και τα κακά που προξενεί (1 ώρα)	Συζητούν για τις αρνητικές συνέπειες των πολέμων σήμερα (Ιστορία)
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄ Τα Πάθη και η Ανάσταση του Χριστού		

Να πληροφορηθούν τα γεγονότα από την είσοδο του Χριστού στα Ιεροσόλυμα μέχρι την προδοσία και την καταδίκη του σε θάνατο.	<i>Αρχίζουν τα Πάθη του Χριστού</i> Τα πάθη του Χριστού ως και την καταδίκη του σε θάνατο <i>(1 ώρα)</i>	<i>Σχολιάζουν εικόνες από τα Πάθη του Χριστού (Εικαστικά)</i>
Να πληροφορηθούν το γεγονός της Σταύρωσης και να αντιληφθούν κάτι από την αξία της θυσίας του Χριστού.	<i>Ο Ιησούς στον σταυρό</i> Η Σταύρωση του Χριστού. «Πάτερ, άφες αυτοίς, ου γαρ οίδασι τι ποιούσι» <i>(1 ώρα)</i>	Συγκεντρώνουν υλικό από τους Άγιους Τόπους
Να γνωρίσουν και να συμμετέχουν στα δρώμενα της Μ. Παρασκευής στην Εκκλησία.	<i>Μεγάλη Παρασκευή: «Η ζωή εν τάφω»</i> Η Αποκαθήλωση και η Ταφή του Χριστού Η Αποκαθήλωση του Εσταυρωμένου στην Εκκλησία, στολισμός, Εγκώμια και περιφορά του Επιταφίου <i>(1 ώρα)</i>	<i>Συγκεντρώνουν και σχολιάζουν Θρήνους για τη Μ. Παρασκευή μέσα απ' την παράδοση (Λογοτεχνία, Γλώσσα, Ιστορία)</i>
Να καταλάβουν για ποιους λόγους η Ανάσταση του Χριστού αποτελεί κορυφαίο γεγονός της ζωής και της δράσης του Χριστού.	<i>«Χριστός Ανέστη!»</i> Οι Μυροφόρες στον τάφο του Χριστού Το γεγονός της Ανάστασης Πατερικό κείμενο <i>(1 ώρα)</i>	Μαθαίνουν το τροπάριο: «Χριστός ανέστη...»
Να γνωρίσουν τον τρόπο με τον οποίο γιορτάζεται το γεγονός της Ανάστασης σε διάφορες περιοχές.	<i>Λαμπρή, μέρα ξέχωρης χαράς</i> Πώς γιορτάζεται το γεγονός της Ανάστασης στο ναό Έθιμα σχετικά με την Ανάσταση σε διάφορες περιοχές <i>(1 ώρα)</i>	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄ Γιορτές μετά το Πάσχα		
Να πληροφορηθούν για την εμφάνιση του αναστημένου Χριστού στους μαθητές του και τον διάλογο που είχε με τον Θωμά.	<i>Θωμάς: «Ο Κύριός μου και ο Θεός μου»</i> Η ευαγγελική διήγηση Κείμενο από Πατέρα της Εκκλησίας <i>(1 ώρα)</i>	Σχολιάζουν εικόνα από τη συνάντηση του Χριστού με τον Θωμά
Να γνωρίσουν τον Άγιο Γεώργιο ως γενναίο πιστό, ελευθερωτή των αιχμαλώτων και υπερασπιστή των φτωχών.	<i>Ο Άγιος Γεώργιος</i> Ο βίος και η δράση του Αγίου Γεωργίου <i>(1 ώρα)</i>	Σχολιάζουν την εικόνα του Αγίου Γεωργίου
Να πληροφορηθούν ότι η Ανάληψη του Χριστού αποτελεί το τελευταίο γεγονός της επίγειας ζωής του Χριστού.	<i>Η Ανάληψη του Χριστού</i> Η ευαγγελική διήγηση για το γεγονός Πατερικό κείμενο <i>(1 ώρα)</i>	Μαθαίνουν το τροπάριο της γιορτής και μελετούν την εικόνα της Ανάληψης
Να γνωρίσουν ότι οι άγιοι Ανάργυροι μιμούμενοι τον Χριστό περιέθαλπαν δωρεάν ασθενείς και πάσχοντες ανθρώπους.	<i>Κοσμάς και Δαμιανός: Ανάργυροι γιατροί</i> Ο βίος, η δράση και το μαρτύριο των Αγίων Αναργύρων <i>(1 ώρα)</i>	<i>Συγκεντρώνουν στοιχεία για παρόμοια ιατρική δράση του Σβάιτσερ στην Αφρική</i>

ΤΑΞΗ Δ΄

Η ΠΟΡΕΙΑ ΜΑΣ ΣΤΗ ΖΩΗ

Στόχοι	Θεματικές Ενότητες (διατιθέμενος Χρόνος)	Ενδεικτικές δραστηριότητες
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ Το ξεκίνημα		
Οι μαθητές επιδιώκεται:	<i>Τα πρώτα βήματα</i>	Συγκεντρώνουν στοιχεία από την οικογένεια για τα

<p>Να κατανοήσουν ότι στα πρώτα βήματα της πνευματικής πορείας μας προς τον Θεό είναι πολύτιμη και αναγκαία η παρουσία έμπειρων ανθρώπων, όπως συμβαίνει και σε κάθε άλλο ξεκίνημα στη ζωή.</p>	<p>Η ζωή του ανθρώπου είναι μια πορεία που αρχίζει με μικρά δύσκολα βήματα</p> <p>Μας στηρίζουν εκείνοι που ξέρουν και μας ενθαρρύνουν, εκείνοι που μας αγαπούν</p> <p>Βοηθούν η οικογένεια, η Ενορία, το σχολείο κ.ά. στηρίζοντας τα πρώτα βήματα</p> <p>Συνοπτική περιγραφή του πίνακα του Γ. Ιακωβίδη «Τα πρώτα βήματα»</p> <p>(1 ώρα)</p>	<p>πρώτα βήματά τους σε κάποια δραστηριότητα</p>
<p>Να κατανοήσουν τον σκοπό που έχει η πορεία του χριστιανού στη ζωή.</p>	<p><i>Πού οδηγεί ο δρόμος</i></p> <p>Ο πρωταρχικός σκοπός του χριστιανού</p> <p>Η ζωή των χριστιανών είναι μια προσπάθεια να βαδίσουν στο δρόμο της ζωής που χάραξε ο Χριστός</p> <p>(1 ώρα)</p>	<p>Σχολιάζουν το ποίημα «πού πας караβάκι» και το ποίημα «Το τρελλοβάπορο» του Οδ. Ελύτη (Λογοτεχνία, Γλώσσα)</p>
<p>Να πληροφορηθούν τρόπους συμπόρευσης και ενίσχυσης αυτής της πορείας μέσα από τη ζωή της Εκκλησίας.</p>	<p><i>Βαδίζουμε όλοι μαζί</i></p> <p>Οι χριστιανοί συμπορεύονται κατά το πνεύμα της Βασιλείας του Θεού αδελφικά και στηρίζοντας ο ένας τον άλλο</p> <p>Παράδειγμα από την ιστορία της Εκκλησίας</p> <p>(1 ώρα)</p>	
<p>Να διαπιστώσουν ότι, για να βαδίσουν με επιτυχία τον καινούργιο δρόμο της ζωής και να προφυλαχθούν από κακοτοπιές, είναι απαραίτητο να συμμορφώνονται με τις εντολές του Θεού.</p>	<p><i>Κανόνες πορείας</i></p> <p>Στα ομαδικά παιχνίδια υπάρχουν κανόνες. Και στη χριστιανική πορεία ζωής υπάρχουν οι εντολές του Θεού, όπως π.χ.: «Να αγαπάς τον Θεό με όλη την καρδιά σου και τον πλησίον σου σαν τον εαυτό σου» (Μτ 23, 37)</p> <p>«Αγαπάτε αλλήλους» (Ιω 12,34)</p> <p>«Αγαπάτε τους εχθρούς σας» (Μτ 5, 44)</p> <p>«Όπως θέλετε να σας συμπεριφέρονται οι άνθρωποι, έτσι να τους συμπεριφέρεστε και εσείς» (Λκ 6, 31) κ.ά.</p> <p>(2 ώρες)</p>	<p>Γράφουν σε χαρτόνι κάποιες εντολές και τις αναρτούν στην τάξη</p>
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ Αυτοί που έδειξαν και βάδισαν τον δρόμο		
<p>Να πληροφορηθούν ότι πολύ πριν από τον ερχομό του Χριστού ο Θεός έστειλε τους Προφήτες οι οποίοι βάδισαν και έδειξαν την ορθή πορεία της ζωής.</p>	<p><i>Προφήτες</i></p> <p>Γεγονότα από τη ζωή των Προφητών που δείχνει ότι βάδισαν τον ορθό δρόμο</p> <p>Παράδειγμα: Αμώς, Ωσηέ, Μιχαίας, Ησαΐας</p> <p>(1 ώρα)</p>	<p>Διερευνούν στην εκκλησία της Ενορίας τους πού και ποιοι προφήτες απεικονίζονται</p>
<p>Να διαπιστώσουν ότι ο Ιωάννης με τη ζωή και το κήρυγμά του προετοίμασε τους ανθρώπους για να βαδίσουν τον δρόμο του Χριστού.</p>	<p><i>Ο Ιωάννης ο Πρόδρομος</i></p> <p>Η ζωή, το προδρομικό έργο και η ηρωική θυσία του Ιωάννη που προετοίμασε τον δρόμο του Χριστού</p> <p>(1 ώρα)</p>	
<p>Να αποκτήσουν γενική εικόνα για τις περιοχές όπου έζησε και δίδαξε ο Χριστός, για να αντιληφθούν περισσότερο την επίγεια δράση του.</p>	<p><i>Οι τόποι που περπάτησε ο Χριστός</i></p> <p>Παλαιστίνη: ο γεωγραφικός χώρος και ο πολιτισμός της στους χρόνους του Χριστού</p> <p>(1 ώρα)</p>	<p>Συγκεντρώνουν φωτογραφικό υλικό από διάφορες περιοχές των Αγίων Τόπων</p>
<p>Να αποκτήσουν μια πρώτη αντίληψη της σημασίας που έχει για την πορεία της ζωής ο λόγος του Χριστού: «Εγώ είμαι η οδός».</p>	<p><i>Ο Χριστός είπε: «Εγώ είμαι η οδός»</i></p> <p>Η σημασία της φράσης «Εγώ είμαι η οδός» για τη ζωή μας (η αγάπη του Χριστού προς τους ανθρώπους, θεραπεία ασθενών, οι εντολές του κ.ά.). Πατερικό κείμενο</p>	

	(1 ώρα)	
Να γνωρίσουν ότι οι μαθητές του Χριστού, τους οποίους διάλεξε, είναι αυτοί που τον γνώρισαν καλύτερα απ' όλους και ακολούθησαν το δρόμο που χάραξε.	Ο Χριστός καλεί τους μαθητές Του Διήγηση κλήσης μαθητών του Χριστού. Πηγές: Μκ 1, 16-20. Μτ 5,11-2· 8, 23-27· 12, 1-17, 1 (1 ώρα)	
Να μάθουν ότι ο Χριστός δείχνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και φροντίδα σ' όσους υποφέρουν και ζητούν τη βοήθειά του. Να δείξουν ενδιαφέρον και ευαισθησία απέναντι στην ασθένεια και τον ασθενή.	Ο Χριστός θεραπεύει αρρώστους Η θεραπεία του παραλυτικού της Καπερναούμ (Μκ 2, 1-12) (1 ώρα)	Συγκεντρώνουν πληροφορίες για την οργάνωση «Οι Γιατροί του Κόσμου»
Να αντιληφθούν ότι όχι μόνο δεν πρέπει να περιφρονούμε κανέναν στη ζωή μας, αλλά να δείχνουμε αγάπη και ενδιαφέρον για όλους.	Η συνάντηση του Χριστού με τον Ζακχαίο Η διήγηση της συνάντησης του Χριστού με τον Ζακχαίο Πηγή: Λκ 19, 1-10 (1 ώρα)	Συγκεντρώνουν πληροφορίες για τη φροντίδα της Εκκλησίας για περιθωριοποιημένους ανθρώπους
Να γνωρίσουν γιατί, όταν κανείς έχει πυξίδα το Ευαγγέλιο, πορεύεται με ασφάλεια στο δρόμο της καινούργιας ζωής που άνοιξε ο Χριστός. Να αποκτήσουν μια πρώτη γνωριμία με τα τέσσερα Ευαγγέλια.	Το Ευαγγέλιο είναι πυξίδα στην πορεία μας Η πυξίδα γι' αυτούς που ταξιδεύουν Τα τέσσερα Ευαγγέλια: πυξίδα στην πνευματική μας πορεία Το περιεχόμενο των τεσσάρων Ευαγγελίων Η θέση του Ευαγγελίου πάνω στην αγία Τράπεζα (1 ώρα)	Αντιγράφουν και σχολιάζουν μια φράση από τα 4 Ευαγγέλια
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' Νέος δρόμος, καινούργια ζωή		
Να γνωρίσουν ότι το Άγιο Πνεύμα φωτίζει, ενώνει και οδηγεί τους ανθρώπους στην καινούργια τους πορεία. Να πληροφορηθούν ότι οι μαθητές ξεκινούν την καινούργια τους πορεία προς τους λαούς της γης.	Η Πεντηκοστή Το γεγονός της Πεντηκοστής Το Άγιο Πνεύμα ένωσε τους ανθρώπους σε νέα κοινωνία (Εκκλησία), που ξεκινά μια καινούργια πορεία Το Απολυτίκιο της Πεντηκοστής Πηγές: Πραξ 2, 1-4, ένα Πατερικό κείμενο για την Πεντηκοστή (1 ώρα)	Περιγράφουν την εικόνα της Πεντηκοστής
Να αντιληφθούν ότι οι πρώτες χριστιανικές κοινότητες αποτελούν χειροπιαστή απόδειξη του νέου τρόπου ζωής, όπου κυριαρχεί η αδελφосύνη και η αγάπη.	Οι πρώτες χριστιανικές κοινότητες αγάπης Η ζωή των πρώτων χριστιανών Η κοινή προσευχή, η Θεία Ευχαριστία Η κοινή ζωή και οι «αγάπες» Πηγή: Πραξ 2, 42-47 και 4, 32-37 (1 ώρα)	Συγκεντρώνουν πληροφορίες για τα Ενοριακά Κέντρα
Να αντιληφθούν ότι στη ζωή μας δημιουργούνται διάφορες ευκαιρίες να γνωρίσουμε τον Χριστό, αρκεί να τις αξιοποιήσουμε.	Ένας ταξιδιώτης Αιθιοπας γίνεται χριστιανός Το περιστατικό (Πραξ 8, 26-40) (1 ώρα)	Συγκεντρώνουν πληροφορίες και φωτογραφίες για τον Χριστιανισμό στην Αιθιοπία σήμερα
Να αντιληφθούν ότι ο Χριστός καλεί τον κάθε άνθρωπο με έναν ιδιαίτερο τρόπο, ακόμη και αυτούς που τον αρνούνται.	Παύλος: Από διώκτης Απόστολος Η δράση του Παύλου πριν από τη μεταστροφή και η μεταστροφή του Πηγή: Πραξ 8, 1-3 και 9, 1-19 (1 ώρα)	

<p>Να συνειδητοποιήσουν την ευθύνη που έχουμε οι σημερινοί Έλληνες να μελετήσουμε για τη ζωή μας τη διδασκαλία και τη ζωή του</p>	<p><i>Ο ακούραστος οδοιπόρος Παύλος κηρύττει στην Ελλάδα</i> Η πορεία του Αποστόλου Παύλου από την Τρωάδα στην Αθήνα, και το έργο του (Ίδρυση Εκκλησιών – Διάλογος με Εκκλησίες και Επιστολές) (1 ώρα)</p>	<p><i>Καταγράφουν τα ονόματα των ελληνικών πόλεων, των οποίων οι κάτοικοι έλαβαν επιστολές από τον Απόστολο Παύλο (Γεωγραφία)</i></p>
<p>Να κατανοήσουν ότι ο Απόστολος Παύλος ήταν ένας ακούραστος οδοιπόρος, που έμεινε μέχρι τέλος πιστός στην αποστολή του παρά τους κινδύνους που αντιμετώπισε.</p>	<p><i>Η μαρτυρική πορεία του Παύλου από τα Ιεροσόλυμα στη Ρώμη</i> Η πορεία του Αποστόλου Παύλου (Καισάρεια, Ιεροσόλυμα, Μελίτη, Ρώμη) Το Μαρτύριο του Παύλου Πηγή: Πραξ 16, 9-10 (1 ώρα)</p>	<p>Μελέτη εικόνας του Απ. Παύλου</p>
<p>Να γνωρίσουν πώς ο Άγιος Ιγνάτιος, ακολουθώντας τα ίχνη του Χριστού και του Αποστόλου Παύλου, βάδισε άφοβα μέχρι το μαρτύριο.</p>	<p><i>Δρόμος πίστης και θυσίας: Άγιος Ιγνάντιος</i> Η ζωή και το μαρτύριο του Αγίου Ιγνατίου Γιατί ο Άγιος Ιγνάτιος ονομάστηκε Θεοφόρος (1 ώρα)</p>	
<p>Να κατανοήσουν ότι στην πορεία της ζωής μας έχουμε τους Αγίους φίλους και συμπαραστάτες.</p>	<p><i>Ο Άγιος Χριστόφορος</i> Ο βίος του Αγίου Χριστόφορου Γιατί ονομάστηκε Χριστόφορος (1 ώρα)</p>	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ Συνεχίζουμε όλοι μαζί		
<p>Να πληροφορηθούν και να συνειδητοποιήσουν ότι ο ναός είναι το ζωτικό κέντρο συνάντησης των πιστών και να δικαιολογήσουν γιατί ο εκκλησιασμός είναι αναγκαίος για την ενίσχυση του καθενός στην κοινή του πορεία με τους άλλους.</p>	<p><i>Αδελφωμένοι την Κυριακή στην εκκλησία</i> Ο ναός είναι κέντρο σύναξης των πιστών της Εκκλησιαστικής κοινότητας (επικοινωνία, λειτουργική ζωή, πνευματική οικοδομή και ενίσχυση για την πορεία τους στη ζωή) Πηγή: Λειτουργικοί στίχοι σχετικοί με τα παραπάνω (1 ώρα)</p>	<p>Μαθητικοί εκκλησιασμοί με σχετική προετοιμασία ώστε να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά όσα επεξεργάστηκαν στο περιεχόμενο</p>
<p>Να επισημάνουν τον ρόλο του παιδιού στην ενοριακή ζωή και τις αγαθές συνέπειες στη ζωή του χριστιανού ως ενεργού ενορίτη.</p>	<p><i>Από μικρό παιδί στην εκκλησία και στην Ενορία</i> Ένας ενοριακός επίτροπος αφηγείται: Ο ρόλος του από παιδί για την καλή λειτουργία και ευταξία στο ναό και τις δραστηριότητες της Ενορίας Προσωπικά βιώματα: χαρούμενες στιγμές, λυπηρά γεγονότα, λαμπρότητα στις μεγάλες γιορτές, κατάνυξη από τις Ακολουθίες της Μ. Εβδομάδας (1 ώρα)</p>	<p>Αγόρια που συμμετέχουν στη Θ. Λατρεία καταθέτουν τις εμπειρίες τους</p>
<p>Να είναι σε θέση να επισημάνουν τι φανερώνουν και τι μας υπενθυμίζουν τα ξωκλήσια με τα οποία είναι γεμάτη η πατρίδα μας.</p>	<p><i>Εκδρομή στο ξωκλήσι</i> Τα ξωκλήσια ως τόποι πνευματικής ενίσχυσης Τα ξωκλήσια δείχνουν τη ζωντανή πίστη και σχέση του λαού με τον Θεό και τους Αγίους του (1 ώρα)</p>	<p>Συγκεντρώνουν φωτογραφίες και υλικό από ξωκλήσια</p>
<p>Να επισημάνουν για ποιους λόγους η προσκυνηματική επίσκεψη στο μοναστήρι είναι σημαντική για τη συνέχιση της πορείας της ζωής μας.</p>	<p><i>Προσκυνηματική επίσκεψη στο μοναστήρι</i> Τα μοναστήρια κρύβουν θησαυρούς ιστορίας, τέχνης και ζωής Προσφέρουν ένα επιμελημένο και ορθό τρόπο τέλεσης της Θ. Λατρείας Προσκύνημα στο Άγιον Όρος</p>	<p>Συγκεντρώνουν και σχολιάζουν στοιχεία για μοναστήρια που συνδέονται με την Ιστορία του Γένους (Ιστορία, Γεωγραφία)</p>

	Τα μοναστήρια των Μετεώρων (1 ώρα)	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ Στην πορεία ξεπερνάμε τα εμπόδια		
Να δείξουν με παραδείγματα ότι ο Χριστός αγαπά τον καθένα μας ξεχωριστά και φροντίζει για όλους, και ιδιαίτερα γι' αυτόν που χάνει τον δρόμο του.	<i>Αναζητώντας το χαμένο πρόβατο</i> Η παραβολή του «απολωλότος» προβάτου (Λκ 15, 1-7) (1 ώρα)	
Να εξηγήσουν γιατί ενώ αρκετοί άνθρωποι γνωρίζουν τον δρόμο που υπέδειξε ο Χριστός, δεν τον ακολουθούν.	<i>Ο Χριστός του έδειξε τον σωστό δρόμο, όμως αυτός...</i> Η συνάντηση του Ιησού με τον πλούσιο νέο (Μκ 10, 17-22) (1 ώρα)	
Να διακρίνουν τους ανθρώπους που προσπαθούν να τους απομακρύνουν από τον δρόμο του Θεού και να επισημάνουν κατάλληλους χειρισμούς για να μπορέσουν να τους αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά.	<i>Αγκάθια στο δρόμο: Η παραβολή των ζιζανίων</i> Η παραβολή των ζιζανίων (από μτφρ.) (Μτ 13, 24-30) Στη ζωή, εκτός από καλοπροαίρετους ανθρώπους, υπάρχουν και κακοπροαίρετοι που ενεργούν σε βάρος της ζωής των άλλων (1 ώρα)	
Να δικαιολογήσουν, γιατί τα μικρά λάθη, όταν δεν διορθώνονται, γίνονται μεγάλα και δημιουργούν σοβαρά εμπόδια στην πορεία της ζωής που έδειξε ο Χριστός.	<i>Τα μικρά λάθη γίνονται μεγάλα</i> Ο εθισμός στην τήρηση των εντολών του Θεού προστατεύει τον άνθρωπο από μεγάλα λάθη του (1 ώρα)	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄ Η Εκκλησία πορεύεται σε όλον τον κόσμο		
Να αντιληφθούν ότι πρώτοι οι Απόστολοι εφάρμοσαν την εντολή του Χριστού και το έργο αυτό συνεχίζεται μέχρι σήμερα από τους χριστιανούς.	<i>Πορευθείτε σε όλα τα έθνη</i> Η ιεραποστολική δράση των Αποστόλων Μτ 28, 16-20 Οι ιεραπόστολοι Αιδέσιος και Φρουμέντιος (1 ώρα)	
Να αντιληφθούν ότι μέσα από την ιεραποστολή του Κυρίλλου και του Μεθοδίου μπόρεσαν οι σλαβικοί λαοί να γνωρίσουν τον δρόμο του Χριστού, διατηρώντας την πολιτισμική τους ταυτότητα.	<i>Κύριλλος και Μεθόδιος: Ιεραπόστολοι στους σλαβικούς λαούς</i> Η ζωή και το έργο του Κυρίλλου και του Μεθοδίου Χάρτης χωρών όπου έδρασαν (1 ώρα)	
Να πληροφορηθούν ότι οι χριστιανικές κοινότητες που υπάρχουν στις μεγάλες χώρες της Ανατολής είναι έργο χριστιανών ιεραποστόλων από διάφορες χώρες.	<i>Ιεραποστολή στην Ανατολή</i> Οι χριστιανοί διαδίδουν τον Χριστιανισμό στην Ινδία, Κίνα, Ιαπωνία και Κορέα Η Ορθόδοξη κοινότητα της Σεούλ (1 ώρα)	Συλλογή φωτογραφιών από το περιοδικό «Πάντα τα Έθνη» για την Ορθόδοξη Κοινότητα της Σεούλ (Κορέα)
Να επισημάνουν ότι και οι σύγχρονοι ιεραπόστολοι εργάζονται με αυτοθυσία και αγάπη σε χώρες της Αφρικής, πέρα από διακρίσεις χρώματος και φυλής.	<i>Η ορθόδοξη ιεραποστολή στην Αφρική σήμερα</i> Η ανακάλυψη της Ορθοδοξίας στην Αφρική από αυτόχθονες Η ιεραποστολική δράση στην Ουγκάντα και Κένυα Η συμβολή Ελλάδας και Κύπρου στις προσπάθειες της ιεραποστολής (2 ώρες)	Συγκεντρώνουν υλικό από διάφορα ιεραποστολικά περιοδικά για την Ορθόδοξη ιεραποστολή στην Αφρική
Να πληροφορηθούν ότι η Εκκλησία προσεύχεται για την ενότητα όλων των ανθρώπων	<i>Εργαζόμαστε για την ενότητα όλων</i> Το αίτημα της Εκκλησίας για την ενότητα όλων	Συντάσσουν επιστολή σε κάποιον Οργανισμό εκθέτοντας τις σκέψεις

των ανθρώπων. Να αντιληφθούν πόσο δύσκολη είναι η επίτευξη της ενότητας μεταξύ των ανθρώπων, αλλά και πόσο αναγκαία η συμβολή του καθενός μας προκειμένου αυτή να γίνει πραγματικότητα στη ζωή μας.	Οι «Γιατροί χωρίς Σύνορα» Το έργο της Unesco Πρόσφατες εμπειρίες αλληλοβοήθειας και αλληλοσυμπαραστάσης των λαών (σεισμοί, φυσικές καταστροφές) (1 ώρα)	τους (Γλώσσα) Καταγράφουν περιπτώσεις αλληλοβοήθειας λαών που ανήκουν σε διαφορετικές θρησκείες
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄ Επίκαιρα		
Να γνωρίσουν και να επισημάνουν πώς ο πρωτόκλητος μαθητής και Απόστολος του Χριστού βάδισε με συνέπεια τον δρόμο που έδειξε ο Δάσκαλός του.	<i>Ο Απόστολος Ανδρέας</i> Η ζωή, η δράση (στην Ελλάδα και στην Κύπρο) και το μαρτύριο του Αποστόλου Ανδρέα Ο Άγιος Ανδρέας προστάτης του Οικουμενικού Πατριαρχείου και της Εκκλησίας της Πάτρας (1 ώρα)	
Να επισημάνουν ότι για χάρη των ανθρώπων ο Ιησούς διώχθηκε ήδη από βρέφος.	<i>Ο Ιησούς διωκόμενος καταφεύγει στην Αίγυπτο</i> Διήγηση του σχετικού περιστατικού (Μτ 2, 13-15 και 19-23) Σύγχρονα γεγονότα δείχνουν ότι και σήμερα καταδιώκονται άδικα άνθρωποι κάθε ηλικίας (1 ώρα)	Διαβάζουν μερικά άρθρα από τη «Διακήρυξη δικαιωμάτων του παιδιού»
Να επισημάνουν τα ιδιαίτερα στοιχεία ενός άξιου Ιεράρχη.	<i>Ιωάννης ο Χρυσόστομος: Πορεία γεμάτη αγώνες</i> Η ζωή, το έργο και το μαρτυρικό τέλος του Ιωάννη του Χρυσοστόμου Μικρά αποσπάσματα από ομιλίες του (1 ώρα)	Μελέτη της εικόνας του
Να επισημάνουν γιατί στο Ευαγγέλιο γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στη συμμετοχή των παιδιών κατά την υποδοχή του Χριστού στα Ιεροσόλυμα.	<i>Η υποδοχή του Χριστού στα Ιεροσόλυμα</i> Εξιτόρηση της εισόδου του Ιησού στα Ιεροσόλυμα με έμφαση στη συμμετοχή των παιδιών σ' αυτήν (Μτ 21, 15-16) Πατερικό κείμενο (1 ώρα)	Σχολιάζουν εικόνες, κείμενα λογοτεχνικά και λαογραφικά για τα ήθη και έθιμα της Κυριακής των Βαΐων (Λογοτεχνία, Γλώσσα, Εικαστικά)
Να γνωρίσουν τα γεγονότα της Σταύρωσης και της Ταφής του Χριστού και να επισημάνουν τη σύνδεση της Σταύρωσης με την προσδοκία της Ανάστασης	<i>Μ. Παρασκευή: Λύπη και προσδοκία χαράς</i> Η Αποκαθήλωση Η ημέρα της Μ. Παρασκευής Στίχοι από τον Επιτάφιο Θρήνο που προανακρούουν την Ανάσταση (2 ώρες)	Συγκεντρώνουν και συζητούν ήθη και έθιμα της Μ. Παρασκευής

ΤΑΞΗ Ε΄

ΟΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Στόχοι	Θεματικές Ενότητες (διατιθέμενος χρόνος)	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ Οι αγώνες στη ζωή μας		
Οι μαθητές επιδιώκεται: Να αιτιολογήσουν γιατί ο αγώνας του χριστιανού σε κάθε τομέα της ζωής, και επομένως και στο σχολείο, προϋποθέτει τήρηση κανόνων, δίνει νόημα στη ζωή και γι' αυτό αξίζει να συμμετέχουμε σ' αυτόν.	<i>Ο αγώνας στο σχολείο</i> Αθλητικοί αγώνες και πολιτιστικές δραστηριότητες Παίζω, συμμετέχω, συναγωνίζομαι Α Τιμ 6, 12, πατερικό κείμενο (1 ώρα)	Καταγράφουν τους κανόνες διεξαγωγής μιας πολιτιστικής εκδήλωσης στο σχολείο και ελέγχουν, μετά το τέλος της, αν αυτοί τηρήθηκαν
Να είναι σε θέση να εξηγήσουν γιατί η ελπίδα, η αισιοδοξία και το	<i>Αγωνιζόμαστε με χαρούμενη διάθεση</i>	Συγκεντρώνουν και σχολιάζουν λογοτεχνικά

θάρος του χριστιανού αποτελούν βασικά στοιχεία αντιμετώπισης των δυσκολιών και συνέχισης του αγώνα.	Το ναυάγιο του Απ. Παύλου – Η στάση του (Πραξ 27, 13-44) Η αφήγηση του Αγ. Ιωάννου του Χρυσοστόμου (1 ώρα)	κείμενα και άρθρα από εφημερίδες με επιτυχείς δράσεις ανθρώπων με προβλήματα
Να επισημάνουν τρόπους με τους οποίους ο Χριστός ετοίμασε τους μαθητές του για τον αγώνα τους μέσα στην ανθρώπινη κοινωνία.	<i>Οι μαθητές του Χριστού προετοιμάζονται για αγώνες</i> Ο Χριστός δεν αγωνίστηκε μόνος του, αλλά κάλεσε κοντά του τους Αποστόλους, τους οποίους προετοίμασε για τη συνέχιση του αγώνα Μκ 1, 16-20. Μτ 10, 5-28 (επιλογή στίχων) (1 ώρα)	
Να αιτιολογήσουν γιατί η προτροπή του Χριστού «αγαπάτε αλλήλους» αποτελεί βασικό στοιχείο για την επιτυχία του αγώνα.	<i>Αγώνας με τη δύναμη της αγάπης</i> Ο Χριστός δίδαξε έναν εντελώς καινούργιο τρόπο αγώνα, την αγάπη. Αγάπη και ευσπλαχνία ακόμη και προς τους εχθρούς Μτ 5, 43-48. Α Κορ 13, 1-8 και 13 Πατερικό κείμενο (1 ώρα)	Συγκεντρώνουν στοιχεία και φωτογραφικό υλικό ομάδων με κοινωνική δράση
Να γνωρίσουν γιατί η υπομονή και επιμονή του πιστού είναι βασικά στοιχεία για την αντιμετώπιση των δυσκολιών.	<i>Επιμονή και υπομονή στον αγώνα</i> Τα περιστατικά της θεραπείας των παραλυτικών της Καπερναούμ και της Βηθεσδά Παραδείγματα από τη σύγχρονη ζωή (1 ώρα)	Συγκεντρώνουν στοιχεία και συζητούν για την Έλεν Κέλλερ και τους Παραολυμπιακούς αγώνες (Φυσική αγωγή)
Να κατανοήσουν γιατί η συμμετοχή όλων στα αγαθά της ζωής, όπως διδάσκει το Ευαγγέλιο, κάνει τη ζωή μας πιο ανθρώπινη.	<i>Αγώνας να μοιραζόμαστε τα αγαθά μας με τους άλλους</i> Η παραβολή του άφρονα πλουσίου Η κοινοβιακή ζωή των πρώτων χριστιανών Κείμενα: Λκ 24, 1-53. Πραξ 2, 42-47. (1 ώρα)	Περιγράφουν τη λειτουργία ενός ενοριακού συσσιτίου
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ Αγωνιστές και Μάρτυρες		
Να επισημάνουν, με συγκεκριμένα παραδείγματα, τους τρόπους με τους οποίους οι Απόστολοι κλήθηκαν να συνεχίσουν το έργο του Χριστού.	<i>Οι Απόστολοι συνεχίζουν τον αγώνα του Χριστού</i> Εμφανίσεις του Χριστού στους μαθητές Αποστολή του Παρακλήτου (υπόσχεση) Κείμενα: Μτ 28, 16-20. Πραξ 1, 1-9 (1 ώρα)	Μελετούν το χάρτη που παρουσιάζονται οι περιοχές που έδρασαν οι Απόστολοι
Να επισημάνουν τα στοιχεία τα οποία ανέδειξαν τον πρωτομάρτυρα Στέφανο κορυφαία αγωνιστική μορφή για τους χριστιανούς σε όλο τον κόσμο.	<i>Ο Στέφανος: Πρωταγωνιστής και Πρωτομάρτυρας</i> Η ζωή και το μαρτύριο του πρωτομάρτυρα Στεφάνου Ο τρόπος εκλογής του Κείμενο (επιλογή στίχων και περιληπτικά): Πραξ κεφ. 6 και 7 (1 ώρα)	
Να επισημάνουν τα στοιχεία που βοήθησαν τους Σαράντα Μάρτυρες να αγωνιστούν μέχρι το τέλος.	<i>Οι Άγιοι Σαράντα Μάρτυρες</i> Εισαγωγικό κείμενο σχετικό με το πλήθος των μαρτύρων Το μαρτύριο των Σαράντα Μαρτύρων (1 ώρα)	Αναδιηγούνται το μαρτύριο και σχολιάζουν τη συμπεριφορά του φρουρού, που πίστεψε και μαρτύρησε μαζί με τους Σαράντα
Να γνωρίσουν τη μεγάλη μορφή της Αγ. Αικατερίνης και να επισημάνουν ότι από την ποιότητα του αγώνα των χριστιανών μπορούν να	<i>Μαρτύριο με εκπληκτική κατάληξη</i> Η ζωή και το μαρτύριο της Αγ. Αικατερίνης	Συγκεντρώνουν πληροφορίες και εικόνες από το μοναστήρι της Αγ. Αικατερίνης στο Σινά

προκύψουν αποτελέσματα.	εκπληκτικά	Η μεταστροφή πολλών μετά το μαρτύριο της Αγ. Αικατερίνης Η Αγ. Αικατερίνη και το μοναστήρι της στο Σινά Το απολυτίκιο στο πρωτότυπο και σε μετάφραση <i>(1 ώρα)</i>	Διαβάζουν όλοι μαζί το απολυτίκιο από το πρωτότυπο
Να εκτιμήσουν τον ηρωισμό και την αγωνιστικότητα των Μαρτύρων της Εκκλησίας και να εξηγήσουν γιατί σ' αυτόν τον αγώνα μπορούν να μετέχουν όλοι, ακόμα και μικρά παιδιά.		<i>Ένας νέος και τρία παιδιά Μάρτυρες:</i> 1. <i>Μάμας και Κυριάκος</i> 2. <i>Ακυλίνα και Ταρσίζιος</i> Ο βίος και το μαρτύριό τους <i>(2 ώρες)</i>	Γράφουν και απευθύνουν σε έναν από τους τέσσερις λίγα λόγια – ό,τι αισθάνονται
Να γνωρίσουν τη ζωή και τη θυσία ορισμένων Νεομαρτύρων και να κατανοήσουν ότι ο αγώνας και η θυσία για τη χριστιανική πίστη και ζωή συνεχίστηκαν και στα μεταγενέστερα χρόνια.		<i>Νεομάρτυρες</i> Χαρακτηριστικές περιπτώσεις Νεομαρτύρων: α) από την Τουρκοκρατία, β) ιεραποστόλων από την Αφρική <i>(1 ώρα)</i>	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' Αγώνας για την αλλαγή του εαυτού μας			
Αφού μελετήσουν το θαύμα, να είναι σε θέση να εντοπίσουν τα στοιχεία εκείνα που συνθέτουν τη ριζική αλλαγή του αλλοτριωμένου ανθρώπου μετά τη συνάντησή του με τον Ιησού Χριστό.		<i>Ένας άνθρωπος αλλάζει ριζικά</i> Ο Ιησούς θεραπεύει τον δαιμονιζόμενο στα Γέργεσα Κείμενο: Μκ 5, 1-20 <i>(1 ώρα)</i>	
Να εξηγήσουν ότι με τον θείο φωτισμό μπορεί να αλλάξει κάθε άνθρωπος, όσο κακός κι αν είναι, αρκεί να έχει ανοιχτή την καρδιά του.		<i>Ο ληστής που έγινε Άγιος</i> Η μεταστροφή του ληστή στο Σταυρό Ύμνος από τον όρθρο της Μ. Παρασκευής «Τον ληστήν αυθημερόν ...» (πρωτότυπο και μετάφραση) <i>(1 ώρα)</i>	
Να κατανοήσουν ότι ο κάθε άνθρωπος μπορεί να κάνει σφάλματα, αλλά, με πρότυπα που παρουσιάζει το Ευαγγέλιο και η Εκκλησία, έχει τη δυνατότητα να τα διορθώσει, αρκεί να τα αναγνωρίσει και να μετανοήσει ειλικρινά.		<i>Τα λάθη μας διορθώνονται</i> Η άρνηση και η μετάνοια του Πέτρου (Μτ 26, 31-35 και 26, 69-75) Παράλληλο κείμενο για τον Ιούδα (Μτ 26, 14-16 και 27, 3-8) <i>(1 ώρα)</i>	
Να κατανοήσουν ότι το βασικότερο αντίκρισμα του εσωτερικά αναγεννημένου ανθρώπου είναι το να διακονεί τους άλλους.		<i>Ο Πατριάρχης Ιωάννης ο Ελεήμων</i> Η ζωή, η δράση και το κοινωνικό έργο του <i>(1 ώρα)</i>	Δημιουργούν λεξιλόγιο για την εξωτερική του εμφάνιση και για τον χαρακτήρα του
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' Δημιουργώντας έναν όμορφο κόσμο			
Να γνωρίσουν έργα εκκλησιαστικής τέχνης, να ενδιαφερθούν γι' αυτά και να ανακαλύψουν κάποιο προσωπικό καλλιτεχνικό τους χάρισμα.		«Όλοι μπορούμε να κάνουμε όμορφα πράγματα» «Ο Θεός δημιούργησε έναν όμορφο κόσμο κι έβαλε μέσα στον άνθρωπο την αγάπη για την ομορφιά» Λόγια εικονογράφου σε μια τάξη αφού, πρώτα τους έδειξε στο εργαστήρι του πολλά εκκλησιαστικά καλλιτεχνήματα <i>(1 ώρα)</i>	Συζητούν για την ποικιλομορφία της Εκκλησιαστικής Τέχνης και δοκιμάζουν τις δυνατότητές τους ζωγραφίζοντας και χρωματίζοντας έναν σταυρό
Να εξοικειωθούν με τον ναό ως χώρο της χριστιανικής λατρείας και να κατανοήσουν τους συμβολισμούς των μερών του.		<i>Πώς είναι κτισμένη και διακοσμημένη μια εκκλησία</i> Ένας βυζαντινός αρχαιολόγος ξεναγεί τα παιδιά σ' ένα βυζαντινού τύπου ναό (αρχιτεκτονική, εσωτερικά μέρη με τους συμβολισμούς τους) <i>(1 ώρα)</i>	Σχέδιο εργασίας με θέμα: <i>Τα μέρη του ναού και η εικονογράφησή τους (Εικαστικά, Ιστορία)</i>

<p>Να εξηγήσουν γιατί η Αγία Σοφία στην Κων/πολη κατέχει ξεχωριστή θέση στη συνείδηση των Ορθόδοξων χριστιανών, ιδιαίτερα των Ελλήνων.</p>	<p><i>Αγία Σοφία: Ένα θαύμα τέχνης</i> Το ιστορικό της ανέγερσης και των εγκαινίων της Αγίας Σοφίας Αρχιτεκτονικές ιδιαιτερότητες – τρούλος απ' τον οποίο μπαίνει άπλετο φως Γεγονότα και μορφές που συνδέθηκαν με το ναό <i>(1 ώρα)</i></p>	<p>Συλλέγουν φωτογραφίες και άλλο σχετικό υλικό για την Αγία Σοφία</p>
<p>Να έρθουν σε επαφή με τη βυζαντινή εικονογραφία και να επισημάνουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της.</p>	<p><i>Η ομορφιά και τα μυστικά μιας εικόνας</i> Δεύτερη επίσκεψη στο εργαστήρι του εικονογράφου. Περιήγηση στις εικόνες Ερμηνεία της εικόνας της «Γέννησης του Χριστού» (μουσείο Μεγ. Μετεώρου) <i>(1 ώρα)</i></p>	<p>Συγκεντρώνουν φωτογραφίες βυζαντινών εικόνων της Γέννησης του Χριστού, διαφόρων τύπων</p>
<p>Να ασκηθούν στην ανάγνωση των εικόνων και στον τρόπο απόδοσης τιμής σ' αυτές.</p>	<p><i>«Διαβάζοντας» κι άλλες βυζαντινές εικόνες</i> Της Βάπτισης, της Μεταμόρφωσης, της Ανάστασης. Το μήνυμά τους και ο τρόπος ευλαβικής προσκύνησής τους <i>(1 ώρα)</i></p>	<p>Παρατηρούν και σχολιάζουν εικόνες (χρώματα, σχήματα, έκφραση μορφών)</p>
<p>Να μάθουν να αναζητούν και να εντοπίζουν πρόσωπα και γεγονότα στις τοιχογραφίες.</p>	<p><i>Τοιχογραφίες που διηγούνται πολλά</i> Ξενάγηση σε τοιχογραφημένο ναό Οι εικονογραφικές ζώνες και τα θέματα των τοιχογραφιών (Βίβλος, βίοι Αγίων, γεγονότα από την εκκλησιαστική ιστορία) <i>(1 ώρα)</i></p>	<p>Εκθέτουν σύντομα (προφορικά ή γραπτά) τι αισθάνονται και σκέφτονται βλέποντας τοιχογραφίες στην εκκλησία</p>
<p>Να έρθουν σε επαφή με την τεχνική των ψηφιδωτών, έτσι ώστε να είναι σε θέση να επισημάνουν τις ιδιαιτερότητές τους.</p>	<p><i>Ψηφιδωτά καλλιτεχνήματα</i> Το υλικό, ο τρόπος κατασκευής των ψηφιδωτών και το αισθητικό αποτέλεσμά τους (από αφήγηση ψηφιδογράφου) <i>(1 ώρα)</i></p>	<p>Δημιουργούν ψηφιδωτές εικόνες, τοποθετώντας χάρτινες ή πλαστικές ψηφίδες σε σκίτσο</p>
<p>Να έρθουν σε επαφή με ιερά σκεύη και μικροτεχνήματα και να ανακαλύψουν ότι οι παραδοσιακοί καλλιτέχνες τα έκαναν όμορφα από αγάπη και σεβασμό.</p>	<p><i>Μικροτεχνήματα</i> Η διακόσμηση των ιερών σκευών με μικροτεχνήματα (δισκοπότηρα, σταυροί, καλύμματα Ευαγγελίων, λειψανοθήκες, καντήλια κ.ά.) <i>(1 ώρα)</i></p>	
<p>Να κατανοήσουν τι εκφράζουμε με τους ύμνους και πώς αυτοί είναι απαραίτητο στοιχείο στη χριστιανική λατρεία.</p>	<p><i>Κατανυκτικοί ύμνοι και ψαλμοί</i> Η θέση των ύμνων στη λατρεία Είδη ύμνων και τρόποι ψαλμωδίας (8 ήχοι) <i>(1 ώρα)</i></p>	<p>Ακούει ύμνους της Θ. Λειτουργίας από CD ή κασέτες (π.χ. «Άγιος ο Θεός», «Σε υμνούμεν», «Είδομεν το φως» κ.ά.)</p>
<p>Να κατανοήσουν γιατί ο Ρωμανός εκτιμάται ως ανεπανάληπτος εκκλησιαστικός ποιητής και μελωδός και να γνωρίσουν τι του οφείλουν οι χριστιανοί όλων των εποχών.</p>	<p><i>Ρωμανός ο Μελωδός, μεγάλος υμνογράφος</i> Ο βίος, το έργο και τα χαρακτηριστικά των ύμνων του Ρωμανού του Μελωδού Παράθεση ύμνων σε πρωτότυπο και μετάφραση <i>(1 ώρα)</i></p>	<p>Ακούει έναν ύμνο του Ρωμανού του Μελωδού</p>
<p>Να γνωρίσουν τη ζωή και το έργο της Κασσιανής και να επισημάνουν τους λόγους για τους οποίους τιμάται ιδιαίτερα.</p>	<p><i>Κασσιανή, η μοναδική βυζαντινή υμνογράφος</i> Η ζωή και το ποιητικό-μελωδικό έργο της Κασσιανής Το τροπάριο «Κύριε, η εν πολλαίς αμαρτίαις» <i>(1 ώρα)</i></p>	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ Αγώνες για έναν κόσμο ανθρωπινότερο		
<p>Να ενστερνιστούν ότι ο έμπρακτος</p>	<p><i>Αγώνες για να προστατέψουμε το περιβάλλον</i></p>	<p>Συγκεντρώνουν</p>

σεβασμός στο περιβάλλον και η προστασία του αποτελούν βασική υποχρέωση του χριστιανού και κάθε ανθρώπου.	(<i>πλάση</i>) Η μόλυνση και καταστροφή του περιβάλλοντος Όλοι είμαστε υπεύθυνοι κατά διάφορον τρόπο για τη μόλυνση του περιβάλλοντος Τι πρέπει να κάνουμε για την προστασία του περιβάλλοντος Κείμενο: Γεν 1, 28 (1 ώρα)	φωτογραφίες και άρθρα με θέματα που αφορούν τους κινδύνους που διατρέχει το περιβάλλον και τα σχολιάζουν (Φυσική, Χημεία, Εικαστικά, Γλώσσα)
Να αντιληφθούν γιατί η αδικία, προσωπική και κοινωνική, αποτελεί απανθρωπιά και γιατί ο αγώνας για τη δικαιοσύνη, όπως διδάσκεται από τον Χριστιανισμό, αποτελεί χρέος όλων μας.	<i>Αγώνες για τη δικαιοσύνη</i> Οι έννοιες «αδικία» και «δικαιοσύνη» σε σύντομα πατερικά κείμενα (π.χ. του Μ. Βασιλείου) Το παράδειγμα του πάστορα Μάρτιν Λούθερ Κινγκ για ίσα δικαιώματα Επιστολή Ιακώβου (5, 4-6) (1 ώρα)	Συντάσσουν μια επιστολή προς τον υπουργό Δικαιοσύνης για ζητήματα αδικίας, που παρατηρούν σε βάρος αδυνάμων, ξένων και φτωχών ανθρώπων
Να κατανοήσουν τις αρνητικές συνέπειες του φαινομένου της πείνας. Να ευαισθητοποιηθούν και να προτείνουν έμπρακτους τρόπους βοήθειας.	<i>Πολλά παιδιά πεθαίνουν από πείνα κάθε μέρα</i> Ο Θεός έδωσε τα αγαθά του για όλους. Για την πείνα στον κόσμο σήμερα ευθύνονται ασυνείδητοι άνθρωποι Παρά την προσπάθεια Διεθνών Οργανισμών, όπως π.χ. της UNESCO, για εξάλειψη της πείνας, το πρόβλημα παραμένει οξύ. Εμείς τι μπορούμε να κάνουμε; (1 ώρα)	Συγκεντρώνουν στοιχεία για την πείνα και το θάνατο που κυριαρχούν σε διάφορες περιοχές της γης
Να κατανοήσουν ότι ο Χριστός είναι το τέλειο πρότυπο της ειρήνης. Να συνειδητοποιήσουν ότι οι αγώνες για την ειρήνη είναι χρέος όλων μας και ότι ειρήνη χωρίς δικαιοσύνη είναι ακατόρθωτη.	<i>Αγωνιζόμαστε για την ειρήνη</i> Αν και γίνονται προσπάθειες για επικράτηση της ειρήνης, οι πόλεμοι συνεχίζονται Ειρήνη και δικαιοσύνη Ο Χριστός, πρότυπο της ειρήνης Επιλογή λόγων του Ιησού, των Αποστόλων, των Προφητών και Πατερικό κείμενο για την ειρήνη (1 ώρα)	Συγκεντρώνουν και σχολιάζουν εικόνες από ειρηνικές και πολεμικές σκηνές Συζητούν για περιπτώσεις θρησκευτικών πολέμων
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ' Επίκαιρα		
Να κατανοήσουν γιατί ο άγιος Δημήτριος υπήρξε και παραμένει στη θύμηση των πιστών ένας αγαπημένος και αξιοσημείωτος χριστιανός αγωνιστής.	<i>Ο Μεγαλομάρτυρας Δημήτριος</i> Η ζωή και δράση του Αγίου Δημητρίου «Τα Δημήτρια» στη Θεσσαλονίκη παλαιότερα και σήμερα Ο ναός του Αγίου Δημητρίου Θεσ/νίκης και τα πλήθη των προσκυνητών απ' όλο τον κόσμο (1 ώρα)	
Να εντοπίσουν και να αιτιολογήσουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της προσωπικότητας του Μεγάλου Βασιλείου για τα οποία τιμάται βαθιά από ολόκληρη τη Χριστιανοσύνη.	<i>Ο Μέγας Βασίλειος</i> Σπουδές και μόρφωση, συγγραφικό έργο, πολυειδείς αγώνες, προωθημένες κοινωνικές ιδέες και αποτελεσματική κοινωνική και εκπαιδευτική δράση Ένα κείμενό του (1 ώρα)	
Να αναφέρουν τρόπους με τους οποίους η Μεγάλη Σαρακοστή μάς προετοιμάζει για να ζήσουμε βαθύτερα τον εορτασμό του Πάσχα.	<i>Μεγάλη Σαρακοστή: Προετοιμασία για το Πάσχα</i> Οι ιερές ακολουθίες (Χαιρετισμοί, Προηγιασμένες, Κυριακή της Σταυροπροσκυνήσεως) Η υμνολογία και τα Κυριακά αναγνώσματα, που μας προετοιμάζουν για το Πάσχα Το πραγματικό νόημα της νηστείας	Ανάγνωση και ερμηνεία χαρακτηριστικού εκκλησιαστικού ύμνου

	(1 ώρα)	
Να γνωρίσουν περιστατικά της ζωής και της δράσης του Αποστόλου Πέτρου και να δικαιολογήσουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που συγκροτούν την προσωπικότητά του.	<p><i>Ο Απόστολος Πέτρος</i></p> <p>Η ζωή, η δράση και η προσωπικότητα του Αποστόλου Πέτρου (αυθόρμητος, αγωνιστής, ανήσυχος, ακούρατος, δυναμικός, ζηλωτής, ανθρώπινος κλπ.)</p> <p>Δείγματα από τις δύο επιστολές του</p> <p>(1 ώρα)</p>	Επιλέγουν και σχολιάζουν σημεία από τις επιστολές του Αποστόλου Πέτρου

ΤΑΞΗ ΣΤ΄

ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ

Στόχοι	Θεματικές Ενότητες (διατιθέμενος χρόνος)	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ Η αναζήτηση και η φανέρωση της αλήθειας		
Οι μαθητές επιδιώκεται: Να γνωρίσουν τρόπους με τους οποίους οι άνθρωποι αναζητούσαν την αλήθεια, δηλ. την απάντηση σε σημαντικά ερωτήματα σχετικά με το νόημα της ζωής, να επισημάνουν την αιτία αυτής της αναζήτησης και να αιτιολογήσουν τις απαντήσεις τους.	<p><i>Πάντα οι άνθρωποι αναζητούν την αλήθεια</i></p> <p>Τα βασικά ζητήματα της ζωής (ερωτήματα του τύπου: γιατί ζούμε; γιατί πεθαίνουμε; τι γίνεται μετά τον θάνατο;)</p> <p>Απαντήσεις στα παραπάνω ερωτήματα μέσα από μύθους, φιλοσοφικά συστήματα, θρησκείες</p> <p>Ενδεικτικά κείμενα από μύθους ελληνικούς και ανατολικών λαών, φιλοσοφικά συστήματα, θρησκείες ανατολικές</p> <p>(1 ώρα)</p>	Συγκεντρώνουν και σχολιάζουν μύθους από την ελληνική και ανατολική μυθολογία με σχετικά θέματα
Να πληροφορηθούν ότι οι άνθρωποι έκαναν προσπάθειες να προσεγγίσουν την αλήθεια με σχετική μόνο επιτυχία, χωρίς όμως να φτάσουν στην πληρότητά της	<p><i>Η προσέγγιση της αλήθειας: Μια βασανιστική αλλά και συναρπαστική περιπλάνηση</i></p> <p>Η προσέγγιση της αλήθειας από τραγικούς ποιητές και φιλοσόφους, από δασκάλους ανατολικών θρησκειών (Βούδας κ.ά.)</p> <p>«Η φλεγόμενη και μη καιομένη βάτος»</p> <p>(1 ώρα)</p>	Αναζητούν τι είπε ο Σωκράτης για την αλήθεια
Να αντιληφθούν το πραγματικό νόημα της βαρυσήμαντης φράσης του Χριστού : «Εγώ είμαι η αλήθεια» και να επισημάνουν τρόπους με τους οποίους η αλήθεια αυτή γίνεται προσωπικό βίωμα για τον κάθε άνθρωπο.	<p><i>Ο Χριστός είπε : «Εγώ είμαι η αλήθεια» (Ιω 14, 6)</i></p> <p>Η αλήθεια είναι: ζωή, διδασκαλία, δράση, το έργο και το πρόσωπο του Χριστού</p> <p>Οι μαθητές του Χριστού «ψηλάφισαν» κοντά του την αλήθεια (Α Ιω 1, 1-4)</p> <p>(1 ώρα)</p>	
Να κατανοήσουν γιατί η πραγματική αλήθεια που αναζητά ο άνθρωπος δεν είναι θεωρίες αλλά ένα συγκεκριμένο Πρόσωπο, αρκεί κανείς να θελήσει να το συναντήσει.	<p><i>Μια συνάντηση με την Αλήθεια</i></p> <p>Η συνάντηση του Χριστού με τους Φίλιππο και Ναθαναήλ</p> <p>Ο Χριστός είναι το πρόσωπο που ενσαρκώνει και συγκεκριμενοποιεί την αλήθεια· δεν είναι κάποιες θεωρίες (Ιω 1, 43-51)</p> <p>(1 ώρα)</p>	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ Η αλήθεια καταγράφεται		
Να κατανοήσουν γιατί το Ευαγγέλιο είναι η πρωταρχική και κορυφαία πηγή της χριστιανικής αλήθειας για τη ζωή, και η μελέτη του ο μόνος δρόμος για να γνωρίσει ο καθένας την αλήθεια της αυθεντικής ζωής, όπως τη δίδαξε ο Χριστός.	<p><i>Το Ευαγγέλιο: Το βιβλίο της αλήθειας</i></p> <p>Η Καινή Διαθήκη:</p> <p>Στα Ευαγγέλια περιγράφεται η επίγεια ζωή και το έργο του Χριστού</p> <p>Στις Πράξεις των Αποστόλων η ζωή και δράση των Αποστόλων και η ίδρυση και ζωή των πρώτων χριστιανικών κοινοτήτων</p>	Εξοικειώνονται με τη χρήση της Αγίας Γραφής

	Οι Επιστολές του Παύλου και άλλων Αποστόλων απευθύνονται σε συγκεκριμένα πρόσωπα και κοινότητες Η Αποκάλυψη του Ιωάννη, βιβλίο προφητικό (1 ώρα)	
Να γνωρίσουν μια μεγάλη μορφή της Π. Διαθήκης και να δικαιολογήσουν το χαρακτηρισμό του Ησαΐα ως προφήτη – ευαγγελιστή.	<i>Ησαΐας: Ο προφήτης που μίλησε για την Αλήθεια</i> Η ζωή του Προφήτη Ησαΐα, η διδασκαλία του και η πρόρρηση για τον ερχομό της Αλήθειας Χαρακτηριστικοί στίχοι σε μετάφραση από τις προφητείες του (1 ώρα)	Διερευνούν ονόματα άλλων Προφητών που απεικονίζονται στην εκκλησία (επίσκεψη στην εκκλησία)
Να γνωρίσουν χαρακτηριστικά αποσπάσματα από τους Ψαλμούς, να διαπιστώσουν ότι οι Ψαλμοί είναι ένα υπέροχο λογοτεχνικό είδος και να κατανοήσουν ότι οι Ψαλμοί εκφράζουν την αλήθεια για το Θεό και αποτελούν συνδετικό κρίκο με τους Ιουδαίους αλλά και τους χριστιανούς των άλλων Εκκλησιών.	<i>Ψαλμοί: Ποιήματα αναζήτησης και έκφρασης της αληθινής ζωής</i> Η αξία και η ομορφιά των Ψαλμών Οι Ψαλμοί στη Λατρεία Οι Ψαλμοί, συνδετικός κρίκος μεταξύ Χριστιανών και Ιουδαίων και μεταξύ των Χριστιανών όλων των Εκκλησιών Παράθεση στίχων από Ψαλμούς (πλούσιο υλικό) (1 ώρα)	Μαθαίνουν στίχους από τους Ψαλμούς, που τους αρέσουν Αναζητούν και διαβάζουν έναν Ψαλμό σε λογοτεχνική απόδοση (Λογοτεχνία, Γλώσσα)
Να γνωρίσουν τους τρόπους με τους οποίους χρησιμοποιείται το Ευαγγέλιο στη θεία Λατρεία και να επισημάνουν πώς μέσα απ' αυτή τη χρήση συναντούμε κάθε φορά την Αλήθεια.	<i>Το βιβλίο της Αλήθειας στη θεία Λατρεία</i> Το Ευαγγέλιο πάντα τοποθετημένο πάνω στην Αγ. Τράπεζα και τι αυτό συμβολίζει Οι πιστοί ασπάζονται το Ευαγγέλιο Η ανάγνωση αποστολικών και ευαγγελικών περικοπών, σύμφωνα με το εορτολόγιο (1 ώρα)	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' Αλήθειες που διδάξε ο Χριστός		
Να εξηγήσουν γιατί η Βασιλεία του Θεού (ο νέος τρόπος ζωής όπως τον φανέρωσε ο Χριστός) είναι πολύτιμος θησαυρός, που για να τον αποκτήσει κανείς, χρειάζονται αγώνας και θυσίες.	<i>Η αλήθεια είναι πολύτιμη</i> Η αναζήτηση των θησαυρών είναι παντοτινή και γοητευτική υπόθεση των ανθρώπων Τι είναι η «Βασιλεία του Θεού» Οι παραβολές του κρυμμένου θησαυρού και του πολύτιμου μαργαρίτη (Μτ 13, 44-46) (1 ώρα)	
Να εξηγήσουν τους λόγους για τους οποίους ο Χριστός δικαιώνει μόνο τον Τελώνη και όχι και τον Φαρισαίο, παρόλο που και οι δύο εκτελούσαν το ίδιο θρησκευτικό καθήκον.	<i>Και οι δυο προσεύχονταν, αλλά...</i> Το κείμενο της παραβολής του Τελώνη και του Φαρισαίου (Λκ 18, 9-14) Και σήμερα παρατηρούνται συμπεριφορές όμοιες με τις των δύο τύπων της παραβολής (1 ώρα)	
Να αιτιολογήσουν γιατί πρέπει να συγχωρούμε τους άλλους, και μάλιστα απεριόριστα.	<i>Να συγχωρούμε τους άλλους</i> Η παραβολή του κακού δούλου (Μτ 18, 23-35 και 21-22) Ο Χριστός διδάξε και εφάρμοσε τη συγγνώμη (Μτ 6, 2 και 14) Ένα παράδειγμα συγχώρησης από τη ζωή ενός Αγίου (1 ώρα)	Καταθέτουν και συζητούν σχετικές εμπειρίες από την προσωπική τους ζωή
Να επισημάνουν τα δεινά που προκαλούνται από την κακή χρήση της γλώσσας, καθώς και την ανάγκη χαλιναγωγής της.	<i>Προσέχουμε πάντοτε όσα λέμε;</i> Περικοπή από την επιστολή του Ιακώβου (3, 1-12) Το μήνυμα της επιστολής για τη σημερινή ζωή	

	(1 ώρα)	
Να επισημάνουν χαρακτηριστικά γνωρίσματα του νέου τρόπου ζωής από τους Μακαρισμούς και να δικαιολογήσουν τον χαρακτηρισμό των ανθρώπων αυτών ως ευτυχημένων.	<i>Η επί του Όρους Ομιλία</i> Τι είναι η επί του Όρους Ομιλία Γνωρίσματα των ανθρώπων της Βασιλείας του Θεού: Οι Μακαρισμοί (Μτ 5, 4-5, 7-9: πενθούντες, πραείς, ελεήμονες, καθαροί στην καρδιά, ειρηνοποιοί) (1 ώρα)	Καταγράφουν και σχολιάζουν τους Μακαρισμούς
Να αιτιολογήσουν τη σημασία που έχει στον αγώνα της ζωής το να λέμε πάντα αλήθεια.	<i>Όταν λέμε πάντα την αλήθεια</i> Σενάριο με βιωματικό κείμενο με εμπειρίες παιδιών από την καθημερινή ζωή Η αλήθεια, η ευθύνη και η αξιοπιστία εξασφαλίζονται με τη συμμετοχή στη ζωή της Εκκλησίας Το ψέμα δυσχεραίνει τις σχέσεις των ανθρώπων και γκρεμίζει την εμπιστοσύνη (Μτ 5, 37) (1 ώρα)	Σχετικά παιχνίδια ρόλων
Να κατανοήσουν τις συνέπειες της μιας ή της άλλης επιλογής στη ζωή μας.	<i>Χτίζουμε τη ζωή μας σε γερά θεμέλια</i> Η παραβολή του βράχου και της άμμου (Μτ 7, 24-27) Μεταφορά στη ζωή της πίστης Οι συνέπειες των επιλογών που κάνουμε στη ζωή μας (1 ώρα)	Ανάγνωση και σχολιασμός του ποιήματος του Ι. Πολέμη : «Στην πίστη πάνω στην ελπίδα»
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ Ποιος αγρυπνά για την αλήθεια		
Να εξηγήσουν πώς η Εκκλησία αποτελεί Κιβωτό μέσα στην οποία φυλάσσεται η Αλήθεια.	<i>Η Εκκλησία ως κιβωτός φυλάει την αλήθεια</i> Η «Κιβωτός της Διαθήκης» Το σώμα της Εκκλησίας (κληρικοί και λαϊκοί) ως η σημερινή κιβωτός όπου φυλάσσεται, ερμηνεύεται και διδάσκεται η αλήθεια Ευθύνη του καθενός είναι να ενημερώνεται γι' αυτή την αλήθεια και να την ζει (1 ώρα)	
Να είναι σε θέση να εξηγήσουν γιατί τα σχίσματα πλήττουν σοβαρά τη ζωή και την ενότητα των χριστιανών.	<i>Τα σχίσματα τραυματίζουν την ενότητα των χριστιανών</i> Τι είναι σχίσμα Σχίσματα εμφανίστηκαν στην πρώτη Εκκλησία αλλά και αργότερα (Κόρινθος: αγώνας του Παύλου για την ενότητα, σχισματικές τάσεις επί πατριάρχου Φωτίου, οριστικό σχίσμα Ανατολής-Δύσης) Σύγχρονες προσπάθειες για σταδιακή αναίρεση του Σχίσματος. 1978: άρση των Αναθεμάτων (1 ώρα)	
Να αντιληφθούν γιατί οι αιρέσεις διαστρέφουν την ορθή διδασκαλία και δημιουργούν προβλήματα στη ζωή των πιστών.	<i>Οι αιρέσεις νοθεύουν την αλήθεια</i> Αιρέσεις και σχίσματα Δυο παραδείγματα αιρέσεων (π.χ. Αρειανισμός και Μονοφυσισμός) Η αντιμετώπιση των σύγχρονων αιρέσεων (α. βαθύτερη ενημέρωση, β. επαγρύπνηση) (1 ώρα)	Συγκεντρώνουν υλικό για σύγχρονες αιρέσεις και για τις μεθόδους θρησκευτικής προπαγάνδας που ακολουθούν
Να αναγνωρίσουν την αναγκαιότητα και τη σημασία του θεσμού των Συνόδων για την	<i>Οι Σύνοδοι της Εκκλησίας μεριμνούν για τη διάσωση της χριστιανικής αλήθειας</i>	

αλήθεια και τη ζωή της Εκκλησίας.	<p>Η Σύνοδος είναι βασικός θεσμός της Εκκλησίας</p> <p>Τοπικές και Οικουμενικές Σύνοδοι</p> <p>Κριτήριο για θεμελιώδη θέματα πίστης: «Ό,τι πάντοτε, παντού και απ' όλους τους πιστούς γίνεται αποδεκτό»</p> <p>Πώς λειτουργήσε η Δ' Οικουμενική Σύνοδος</p> <p>(1 ώρα)</p>	
Να κατανοήσουν ότι, όταν από εκδηλώσεις ευσέβειας λείπει η σωστή και θεμελιωμένη γνώση, τότε είναι δυνατόν να προκληθούν στην εκκλησιαστική κοινότητα περιπέτειες με βαρύ τίμημα.	<p><i>Η αποσαφήνιση της αλήθειας για τις εικόνες</i></p> <p>Οι εικόνες σήμερα στους ναούς και στα σπίτια</p> <p>Η αμφισβήτηση των εικόνων, βαθύτερη αιτία για τις δραματικές ταραχές που ξέσπασαν στους κόλπους της Εκκλησίας</p> <p>Οι αποφάσεις της οικουμενικής Συνόδου του 787 και της Συνόδου του 843 για τις εικόνες</p> <p>Η Κυριακή της Ορθοδοξίας</p> <p>(1 ώρα)</p>	Συζητούν για τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους, όταν ασπάζονται τις εικόνες
Να εξηγήσουν γιατί το Σύμβολο της Πίστεως το σέβονται, το μελετούν και το απαγγέλλουν σχεδόν όλοι οι χριστιανοί του κόσμου.	<p><i>Το Σύμβολο της Πίστεως: Βασικές αλήθειες με λίγα λόγια</i></p> <p>Ο χρόνος και ο τόπος σύνταξής του</p> <p>Τα δόγματα της Εκκλησίας</p> <p>Το περιεχόμενο των 12 άρθρων του</p> <p>(1 ώρα)</p>	Διαβάζουν και συζητούν για το Σύμβολο της Πίστεως και το μαθαίνουν απέξω
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ Ζώντας μαζί την αλήθεια		
Να κατανοήσουν πώς στην εκκλησιαστική κοινότητα βαθιάνουν οι σχέσεις των μελών της, όταν αυτά νιώθουν και συμπεριφέρονται ως αδέρφια.	<p><i>Στην Εκκλησία ζούμε την αδελφότητα</i></p> <p>Η έννοια της αδελφότητας είναι από τις τρυφερότερες για τους χριστιανούς</p> <p>Ακόμη και σήμερα οι χριστιανοί, κυρίως οι μοναχοί και κληρικοί, προσφωνούνται «αδελφοί»</p> <p>Ο Ιησούς αποκαλούσε τους μαθητές του και άλλους «αδελφούς» (Μτ 12, 46-50· 25, 40 και 45-28, 10. Ιω 20, 17)</p> <p>Πώς αισθάνονται και πώς ενεργούν οι πιστοί όταν συναισθάνονται τους συγχριστιανούς τους ως αδέρφια</p> <p>Κείμενο από Πατέρα της Εκκλησίας</p> <p>(1 ώρα)</p>	
<p>Να αιτιολογήσουν, μέσα από βιβλικά κείμενα, γιατί η αλήθεια χαρακτηρίζεται ως φως.</p> <p>Να ασκηθούν λίγο ώστε βαθμηδόν να είναι σε θέση να μελετούν και άλλα σύμβολα που σχετίζονται με αλήθειες ζωής.</p>	<p><i>Η αλήθεια είναι φως</i></p> <p>Η θεραπεία του εκ γενετής τυφλού (Ιω 9, 1-38)</p> <p>Ο Χριστός λέγει για τον εαυτό του «Εγώ είμαι το φως του κόσμου» (Ιω 8, 12) και για τους μαθητές «εσείς είστε το φως για τον κόσμο» (Μτ 5, 14)</p> <p>Ψάλλουμε: «Δόξα Σοι τω δείξαντι το φως...», «Είδομεν το φως το αληθινόν», «Δεύτε λάβετε φως...» κ.λπ.</p> <p>(1 ώρα)</p>	Συζητούν τον τρόπο με τον οποίο «αντιμετωπίζεται» το φως από άλλες επιστήμες και τέχνες (Φυσική, Βιολογία, Χημεία, Λογοτεχνία, Λογοτεχνία Εικαστικά)
Να είναι σε θέση να εντοπίζουν χριστιανικές αλήθειες που εκφράζονται στους ύμνους του Όρθρου και του Εσπερινού.	<p><i>Η αλήθεια εκφράζεται με ύμνους στη Λατρεία</i></p> <p>Ένας διάλογος μεταξύ ιερέα και μαθητών για τον Όρθρο και τον Εσπερινό</p> <p>Αποσπάσματα ύμνων των δύο Ακολουθιών</p> <p>(1 ώρα)</p>	
Να κατανοήσουν πώς με τη συγγνώμη και τη συμφιλίωση οι σχέσεις των ανθρώπων σε όλους	<p><i>Μετανιώνω και συμφιλιώνομαι αληθινά</i></p> <p>Διάλογος για τη συγγνώμη «πριν δύσει ο ήλιος»</p>	

τους τομείς ζωής και έκφρασης αποκαθίστανται και βαθαίνουν.	Το Μυστήριο της μετανοίας (1 ώρα)	
Να αντιληφθούν ότι η Εκκλησία με το Ευχέλαιο δείχνει το ενδιαφέρον της για τον όλο άνθρωπο.	<i>Ευχέλαιο: Για την υγεία του σώματος και της ψυχής</i> Ο Ιησούς θεραπεύει τις σωματικές και ψυχικές ασθένειες Η επιστολή του Ιακώβου (5, 14-16) Πώς τελείται το Μυστήριο του Ευχελαίου και τι ελπίζουν και αναμένουν οι πιστοί από αυτό Απόσπασμα ευχής από την Ακολουθία του Ευχελαίου (1 ώρα)	Συγκεντρώνουν στοιχεία για το λάδι ως θεραπευτικό μέσο. Παράδειγμα: Το λάδι στους αρχαίους ελληνικούς αγώνες (πάλη) (Ιστορία, Φυσική αγωγή)
Να είναι σε θέση να επισημάνουν χαρακτηριστικά γνωρίσματα της Ορθοδοξίας.	<i>Η Ορθοδοξία στην Ελλάδα</i> Τι είναι η Ορθοδοξία; Η Ορθοδοξία είναι χαρακτηριστικό γνώρισμα της χώρας μας, αλλά Ορθόδοξοι υπάρχουν και σε άλλες χώρες Η Ορθόδοξη πίστη και ζωή βασίζεται στη διδασκαλία του Χριστού και των Αποστόλων και στην συνολική Παράδοση της Εκκλησίας (1 ώρα)	
Να γνωρίσουν τα βασικά στοιχεία της Ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης.	<i>Η Ορθόδοξη Παράδοση</i> Τα συγγράμματα των Πατέρων της Εκκλησίας και οι αποφάσεις των επτά Οικουμενικών Συνόδων Πλούσια Παράδοση: λατρευτικός πλούτος, υμνολογία, εκκλησιαστική τέχνη, ο χαρούμενος τρόπος γιορτασμού των χριστιανικών πανηγυριών (1 ώρα)	
Να επισημάνουν ότι η Ορθοδοξία αποτελεί συνεκτικό κρίκο και προωθεί την αποτελεσματικότερη επικοινωνία ανάμεσα σε μας και στους άλλους Ορθόδοξους λαούς.	<i>Γνωριμία με τους Ορθόδοξους άλλων χωρών</i> Ορθόδοξες χώρες στην Ευρώπη και οι πιστοί τους και σε άλλα μέρη του κόσμου Ορθόδοξοι και στην Ασία και Αφρική Η Ορθοδοξία αποτελεί συνδετικό κρίκο που συμβάλλει στην πολύπλευρη επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ των λαών Βοήθεια και αυθόρμητη υποστήριξη στους Ορθόδοξους λαούς που δοκιμάστηκαν τελευταίως (1 ώρα)	Διερευνούν και χρωματίζουν με το ίδιο χρώμα χώρες του κόσμου όπου υπάρχει σημαντικός αριθμός Ορθοδόξων
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ' Ετερόδοξοι και αλλόθρησκοι		
Να έχουν μια πρώτη ευκαιρία γνωριμίας των Καθολικών χριστιανών και να μπορούν να επισημάνουν μερικά χαρακτηριστικά γνωρίσματά τους.	<i>Μια πρώτη γνωριμία με τους Καθολικούς χριστιανούς</i> Περιγραφή της κυριακάτικης θ. Λειτουργίας των Καθολικών. Εικονικός διάλογος μαθητών που ρωτούν για όσα τους ενδιαφέρουν και παίρνουν απαντήσεις για την εκκλησία και τα τελούμενα μέσα σ' αυτήν (1 ώρα)	Παρουσιάζουν και σχολιάζουν φωτογραφίες γνωστών Ρωμαιοκαθολικών ναών Ξεφυλλίζουν ένα άλμπουμ με φωτογραφίες στολισμένων αγίων Τραπεζών και ντυμένων με άμφια Καθολικών ιερέων
Να έχουν μια πρώτη γνωριμία με τους Ευαγγελικούς Χριστιανούς, ώστε να μπορούν στοιχειωδώς να επισημάνουν κάποια χαρακτηριστικά τους.	<i>Μια πρώτη γνωριμία με τους Ευαγγελικούς Χριστιανούς (Προτεστάντες)</i> Ένας Ευαγγελικός ιερέας (πάστορας) προβάλλει με βιντεοταινία το εσωτερικό του ναού του και την τέλεση μιας κυριακάτικης θ. Λειτουργίας	Παρακολουθούν και σχολιάζουν προβολή διαφανειών με ντυμένους με ράσα ή άμφια πάστορες και στολισμένες αγίες

	(1 ώρα)	Τράπεζες
Να γνωρίσουν από περιγραφή την ισραηλιτική λατρεία στη Συναγωγή και να ρίξουν έτσι μια πρώτη ματιά στην πραγματικότητα της σύγχρονης Ισραηλιτικής θρησκείας.	<i>Η λατρεία των Εβραίων στη Συναγωγή το Σάββατο</i> Ο Συμεών με τη Δεββώρα (συμμαθητές) συνοδευόμενοι από τον ραβίνο της κοινότητάς τους περιγράφουν και δείχνουν με αφίσες πώς είναι το εσωτερικό μιας Συναγωγής και πώς τελείται εκεί κάθε Σάββατο η λατρεία τους (1 ώρα)	Ζωγραφίζουν και χρωματίζουν μια επτάφωτη λυχνία με υπόκρουση έναν ψαλμό στα εβραϊκά Ξεφυλλίζουν μια Π. Διαθήκη σε εβραϊκή γλώσσα
Να γνωρίσουν από περιγραφή τη λατρεία των Μουσουλμάνων στο τζαμί και να αποκομίσουν κάποια εικόνα από τη σημερινή θρησκεία του Ισλάμ.	<i>Η προσευχή των Μουσουλμάνων στο τζαμί την Παρασκευή</i> Οι συμμαθητές Λεϊλά και Γιουσούφ με τον ιμάμη (ιεροδιδάσκαλο) της κοινότητάς τους περιγράφουν με προβολή διαφανειών πώς είναι ένα τζαμί εξωτερικά και εσωτερικά και πώς γίνεται εκεί η λατρευτική τους σύναξη κάθε Παρασκευή (1 ώρα)	Ξεφυλλίζουν ένα Κοράνιο σε Αραβική γλώσσα και ένα άλλο σε Ελληνική μετάφραση, ενώ ακούγεται η μελωδική ψαλμωδία ενός μουεζίνη
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄ Επίκαιρα θέματα		
Να γνωρίσουν και να εκτιμήσουν την ξεχωριστή θέση που έχει στη μνήμη και στην καρδιά των χριστιανών ο Γρηγόριος ο Θεολόγος.	<i>Γρηγόριος ο Θεολόγος</i> Ο βίος και η δράση του Γρηγορίου του Θεολόγου. Η προσωπικότητά του Το συγγραφικό έργο του (αποσπάσματα ποιημάτων του) Απόσπασμα από τον Επιτάφιό του στον Μ. Βασίλειο (1 ώρα)	Χρωματίζουν σε φωτοτυπία ολόσωμο σκίτσο του και γράφουν κάτω κάτι από τα λόγια του
Να δικαιολογήσουν γιατί ο Ακάθιστος Ύμνος είναι τόσο προσφιλής σε όλους τους Ορθοδόξους χριστιανούς.	<i>Ο Ακάθιστος Ύμνος</i> Οι ιστορικές συνθήκες κάτω από τις οποίες συντέθηκε ο Ακάθιστος Ύμνος Αισθητικές και ορισμένες θεολογικές αλήθειες, όπως π.χ. η ενανθρώπιση του Χριστού Η συμβολή της Παναγίας στο έργο της σωτηρίας (μεισιεία) Παράθεση κάποιου ύμνου (στο πρωτότυπο και μτφρ.) (1 ώρα)	Διαβάζουν από το πρωτότυπο και τη μετάφραση χαρακτηριστικά τροπάρια από τον Ακάθιστο Ύμνο και τα σχολιάζουν
Να εξηγήσουν γιατί το Άγιον Όρος, αυτή η πανορθόδοξη πολιτεία ασκητικών αδελφοτήτων, είναι κέντρο πνευματικής και πολιτιστικής ακτινοβολίας.	<i>Το Άγιον Όρος</i> Οι πρώτες ασκητικές οικήσεις (Όσιος Αθανάσιος και Νικήφορος Φωκάς) Οι μονές του Αγίου Όρους σήμερα, μέσα στη φυσική ομορφιά Η οργάνωση και η διοίκησή τους Η εμπειρία ενός προσκυνητή στο Άγιον Όρος (1 ώρα)	Συγκεντρώνουν εικαστικό και άλλο υλικό για τις μονές του Αγίου Όρους και συζητούν για τη σημασία της διάσωσης της θρησκευτικής κληρονομιάς
Με βάση τα στοιχεία ενός περιστατικού από τη ζωή του Κοσμά του Αιτωλού, να εξηγήσουν γιατί ο κόσμος αγάπησε και συνεχίζει να τιμά αυτόν τον δάσκαλο του Ευαγγελίου.	<i>Ένα περιστατικό από τη δράση του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού</i> Ο βίος και το έργο του «Πατροκοσμά» Η προσωπικότητά του Παράθεση στίχων του Κώστα Χωρεάνθη από τη ραψωδία του Σωκράτη Βενάρδου : «Κοσμάς ο Αιτωλός»: «Φώτισες, μοίρασες το δίκιο, λευτέρωσες / το σκλάβο του κορμιού και του μυαλού. / Δίδαξες, θαυματούργησες, μαρτύρησες / στο φως υψώθηκες του έργου του καλού» (1 ώρα)	Διαβάζουν και σχολιάζουν τους στίχους του Κ. Χωρεάνθη

Πρόσθετα διαθεματικά σχέδια εργασίας²

Θέμα: Η ιστορία της βυζαντινής εικόνας: Οι πρώτες εικόνες και η ανάγκη που οδήγησε στην καθιέρωσή τους. Η τεχνική κατασκευής των εικόνων. Η τιμή των εικόνων και η Εικονομαχία. Η διαφοροποίηση της εικόνας στην Ανατολική και τη Δυτική Εκκλησία. Τα είδη της βυζαντινής εικονογράφησης (τοιχογραφίες, ψηφιδωτά, μωσαϊκά, φορητές εικόνες). Οι συμβολικές μορφές στις εικόνες. **Διαθεματικές έννοιες:** Πολιτισμός, Παράδοση, Τέχνη, Αλληλεπίδραση, Μεταβολή εξέλιξη κ.λπ. **Προεκτάσεις** στην Ιστορία, την Αισθητική αγωγή, την Τεχνολογία.

Θέμα: Τα Χριστούγεννα: έθιμα και παραδόσεις από διαφορετικές περιοχές: Καταγραφή εθίμων και παραδόσεων από σχετικά λογοτεχνικά έργα. Καταγραφή και παρουσίαση χριστουγεννιάτικων τραγουδιών από διάφορα μέρη. Συγκέντρωση εικόνων της Γέννησης και περιγραφή τους. Συγκέντρωση βυζαντινών ύμνων της γιορτής των Χριστουγέννων, παρουσίαση και ερμηνεία. **Διαθεματικές έννοιες:** Πολιτισμός, Παράδοση, Τέχνη, Μεταβολή, Χώρος-χρόνος κ.λπ. **Προεκτάσεις** στην Ιστορία, την Αισθητική αγωγή, τη Γλώσσα, τη Λογοτεχνία, την Ιστορία.

Θέμα: Ο προστάτης Άγιος της ενορίας μας: Καταγραφή και παρουσίαση βιογραφικών στοιχείων για τον προστάτη Άγιο, θρύλοι και παραδόσεις. Καταγραφή και παρουσίαση στοιχείων για την ιστορία του ναού και τη σχέση της με την Τοπική Ιστορία. Φωτογράφιση των εικόνων και των ιερών κειμηλίων του ναού και δημιουργία σχετικού άλμπουμ. Σχεδιασμός όψεων, κατόψεων του ναού. Συγκέντρωση και ανάλυση των ύμνων της εορτής του Αγίου. **Διαθεματικές έννοιες:** Πολιτισμός, Παράδοση, Τέχνη, Εξέλιξη, Μεταβολή, Χώρος-χρόνος, Ομοιότητα-διαφορά κ.λπ. **Προεκτάσεις** στην Αισθητική αγωγή, τη Γλώσσα, την Ιστορία, την Τοπική Ιστορία, τα Μαθηματικά.

Θέμα: Το Ευαγγέλιο, μορφή και περιεχόμενο: Ανάγνωση περικοπών, καταγραφή λέξεων και εκφράσεων που χρησιμοποιούνται μέχρι σήμερα. Οργάνωση επίσκεψης σε ένα ναό και εντοπισμός παραστάσεων που αναφέρονται σε συγκεκριμένες ευαγγελικές περικοπές. Συλλογή μικρογραφιών από Ευαγγελιστάρια, αναγνώριση των σκηνών και δημιουργία σχετικού άλμπουμ. **Διαθεματικές έννοιες:** Πολιτισμός, Παράδοση, Τέχνη, Χώρος-χρόνος, Ομοιότητα-διαφορά κ.λπ. **Προεκτάσεις** στην Αισθητική αγωγή, τη Γλώσσα.

II. ΓΥΜΝΑΣΙΟ

1. Ειδικοί σκοποί

Με τη διδασκαλία του μαθήματος των Θρησκευτικών στο Γυμνάσιο, οι μαθητές επιδιώκεται:

Να ενημερωθούν για την υφή του θρησκευτικού φαινομένου.

Να γνωρίσουν ιδιαίτερα τον Χριστιανισμό, κατεξοχήν την Ορθοδοξία, μέσα από την Αγία Γραφή, τους Πατέρες και τη ζωντανή παράδοση της Εκκλησίας, και να τοποθετηθούν υπεύθυνα.

Να συνειδητοποιήσουν ότι ο Χριστιανισμός δίνει προτάσεις στον σύγχρονο κόσμο για τη συνοχή του, αλλά και για την ποιότητα της ζωής.

Να αξιοποιήσουν την προσφορά του μαθήματος, ώστε να συνειδητοποιήσουν τη δύναμη του μηνύματος του Ευαγγελίου και να καλλιεργήσουν το ήθος και την προσωπικότητά τους, να ευαισθητοποιηθούν απέναντι στον σύγχρονο κοινωνικό προβληματισμό και να βοηθηθούν να πάρουν έμπρακτα θέση.

Να αντιληφθούν ότι το αυθεντικό χριστιανικό μήνυμα είναι υπερφυλετικό, υπερεθνικό και οικουμενικό.

Να αντιληφθούν την πολυπολιτισμική, πολυφυλετική και πολυθρησκευτική δομή των σύγχρονων κοινωνιών.

Να συνειδητοποιήσουν την ανάγκη διαχριστιανικής και διαθρησκευτικής επικοινωνίας.

2. Στόχοι, Θεματικές ενότητες, Ενδεικτικές δραστηριότητες, Διαθεματικά σχέδια εργασίας

ΤΑΞΗ Α΄

ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ

Στόχοι	Θεματικές Ενότητες (διατιθέμενος χρόνος)	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Εισαγωγικά μαθήματα: Κρατώντας στα χέρια μας την Αγία Γραφή		
Οι μαθητές επιδιώκεται: Να συνειδητοποιήσουν ότι η Αγία Γραφή είναι το πιο πολυδιαβασμένο και γνωστό βιβλίο του κόσμου. Να γνωρίσουν την κεντρική θέση της	Γιατί μελετούμε τη Βίβλο; Η Παγκόσμια αναγνώριση της Βίβλου Η Βίβλος πηγή έμπνευσης για όλες τις τέχνες	Παρουσίαση και σχολιασμός έργων καλλιτεχνών με θέματα από τη Βίβλο (Εικαστικά) Συζήτηση γύρω από την

² Τα διαθεματικά αυτά σχέδια εργασίας μπορούν να συμπληρώσουν εναλλακτικά τις αναφερόμενες στο ΑΠΣ «ενδεικτικές διαθεματικές δραστηριότητες», για τις οποίες διατίθεται περίπου το 10% του διδακτικού χρόνου και ανταποκρίνονται σε όσα προτείνονται στην τρίτη στήλη του πίνακα του ΔΕΠΠΣ των Θρησκευτικών.

στη ζωή της Εκκλησίας. Να κατανοήσουν τι είναι αυτό που διαφοροποιεί την Παλαιά από την Καινή Διαθήκη (ΠΔ, ΚΔ).	Η Βίβλος στο κέντρο της ζωής της Εκκλησίας Η Βίβλος ως Παλαιά και Καινή Διαθήκη (1 ώρα)	προσωπική σχέση των μαθητών με τη Βίβλο
Να γνωρίσουν βασικά στοιχεία για τα βιβλία, τη γλώσσα και το κείμενο της ΠΔ. Να επισημάνουν την παγκόσμια αναγνώριση της Βίβλου. Να αντιληφθούν ότι πρόκειται για μια ολοκληρωτή βιβλιοθήκη που γράφτηκε σε ένα μεγάλο βάθος χρόνου.	Η Παλαιά Διαθήκη, μια μικρή βιβλιοθήκη Παραδόσεις πριν καταγραφούν Τα είδη των βιβλίων της Η εποχή των βιβλίων Η γλώσσα των βιβλίων Συντομογραφίες βιβλίων ΠΔ, παραπομπές, εκμάθηση μερικών τίτλων (1 ώρα)	Παρουσίαση φράσεων της ΠΔ που έχουν γίνει παροιμιώδεις εκφράσεις Συζήτηση με θέμα: Η ΠΔ στις διάφορες μορφές τέχνης (κινηματογράφος, θέατρο, μουσική). Η επίδραση της ΠΔ στον Ισλαμισμό
Να κατανοήσουν τι σημαίνει να εκφράζεται κανείς ως άνθρωπος της εποχής του. Να συναισθανθούν τι σημαίνει να είναι η ύπαρξη ενός ανθρώπου γεμάτη από τον Θεό. Να κατανοήσουν τη λειτουργία των συμβόλων.	Οι συγγραφείς της Παλαιάς Διαθήκης: Άνθρωποι γεμάτοι πίστη Οι συγγραφείς ως άνθρωποι της εποχής τους Οι συγγραφείς εμπνευσμένοι από την παρουσία του Θεού στη ζωή του κόσμου Οι συμβολικοί τρόποι έκφρασης (1 ώρα)	Σύνταξη ενός χρονολογικού διαγράμματος όπου φαίνεται καθαρά ο χρόνος που χρειάστηκε να γραφεί η Βίβλος Διερεύνηση των σχετικών κεφαλαίων από τα βιβλία της Γεωγραφίας και Γλώσσας που ασχολούνται με τη συμβολική επικοινωνία
Να γνωρίσουν τη χώρα της Βίβλου και να πληροφορηθούν για τη σημερινή της κατάσταση. Να πληροφορηθούν για τους πολιτισμούς των λαών της ΠΔ.	Ο κόσμος της Παλαιάς Διαθήκης Η περιοχή της Μέσης Ανατολής Οι λαοί της εποχής, οι πολιτισμοί Η χώρα της Παλαιστίνης (1 ώρα)	Μελέτη χαρτών της Μέσης Ανατολής (της εποχής της ΠΔ και της σημερινής εποχής). Συγκέντρωση ιστορικών στοιχείων για τους πολιτισμούς που αναπτύχθηκαν στην περιοχή διαχρονικά (Ιστορία, Γεωγραφία)
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ Η εποχή των Πατριαρχών: Από τον πολυθεϊσμό στην πίστη σε ένα Θεό		
Να γνωρίσουν το γεγονός και τη σημασία της κλήσης του Αβραάμ. Να επισημάνουν τις αλλαγές στη ζωή του Αβραάμ μετά την κλήση του Θεού. Να εκτιμήσουν τους τρόπους με τους οποίους ανταποκρίθηκε ο Αβραάμ.	Αβραάμ: Η μεγάλη κλήση και το μεγάλο «ναι» Η Αποκάλυψη του Θεού ως φανέρωση και δράση του μέσα στην ιστορία και τη ζωή των ανθρώπων Η κλήση του Αβραάμ από τον Θεό Το σχήμα «κλήση-ανταπόκριση» ως κεντρικό στη σχέση του Θεού με τους ανθρώπους Η Διαθήκη του Θεού με τον Αβραάμ Η Φιλοξενία του Αβραάμ (2 ώρες)	Παρουσίαση των πολιτισμών της Μεσοποταμίας στις αρχές της 2 ^{ης} χιλιετίας π.Χ. Παρουσίαση και σχολιασμός της εικόνας της Αγίας Τριάδας του Α. Ρουμπλιώφ Παρουσίαση στοιχείων για τη θέση του Αβραάμ στις τρεις μεγάλες θρησκείες
Να εντοπίσουν την παρουσία και τον ρόλο του Θεού στις ιστορίες του Ισαάκ και Ιακώβ. Να χαρακτηρίσουν τις συμπεριφορές των πρωταγωνιστών.	Ισαάκ και Ιακώβ: Σε κάθε γενιά η υπόσχεση του Θεού ανανεώνεται Ο μονάκριβος γιος του Αβραάμ Ισαάκ Οι γιοι του Ισαάκ Ησαύ και Ιακώβ Η υπόσχεση του Θεού στον Ιακώβ (1 ώρα)	Αναπαράσταση των μετακινήσεων των Πατριαρχών στον χάρτη Εντοπισμός, παρουσίαση και σχολιασμός εικαστικών και λογοτεχνικών έργων που αναφέρονται στους Πατριάρχες Ισαάκ και Ιακώβ (Λογοτεχνία, Γλώσσα, Εικαστικά)
Να γνωρίσουν τη ζωή και τις	Ιωσήφ: Η παρουσία του Θεού μέσα στις	Προβληματισμός και

<p>περιπέτειες του Ιωσήφ. Να συζητήσουν το τι κατάφερε ο Ιωσήφ. Να εντοπίσουν την παρουσία και τον ρόλο του Θεού στη ζωή του. Να χαρακτηρίσουν τις συμπεριφορές των πρωταγωνιστών.</p>	<p><i>περιπέτειες της ζωής του</i> Ο Ιωσήφ και οι αδερφοί του Η ζωή του Ιωσήφ στην Αίγυπτο Η συμφιλίωση με τους αδερφούς του (1 ώρα)</p>	<p>συζήτηση για τους σημερινούς αναγκαστικά ξενιτεμένους</p>
<p>ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ Η Έξοδος: Ο Θεός ελευθερώνει τον λαό και τον καθοδηγεί</p>		
<p>Να γνωρίσουν τα γεγονότα της ζωής των Εβραίων στην Αίγυπτο. Να αναγνωρίσουν τον ρόλο του Θεού και να αντιληφθούν και να χαρακτηρίσουν την ανταπόκριση του Μωυσή.</p>	<p><i>Ένας λαός σε καταπίεση. Ο Θεός αποκαλύπτεται στον Μωυσή</i> Οι Ισραηλίτες αιχμάλωτοι στην Αίγυπτο Ο Μωυσής στην Αίγυπτο Ο Θεός αποκαλύπτεται στον Μωυσή Ο Μωυσής στον Φαραώ (1 ώρα)</p>	<p>Παρουσίαση στοιχείων για τη ζωή και τον πολιτισμό στην Αίγυπτο, γύρω στο 13^ο αι. π.Χ. Παρουσίαση στοιχείων για καταπιεσμένους λαούς σήμερα</p>
<p>Να γνωρίσουν τα γεγονότα της εξόδου, τους φόβους και τις προσδοκίες των Ισραηλιτών. Να γνωρίσουν το περιεχόμενο των Δέκα Εντολών και να κατανοήσουν τον ρόλο τους στη ζωή των Ισραηλιτών. Να πληροφορηθούν πώς γιορτάζουν οι σύγχρονοι Εβραίοι το Πάσχα τους.</p>	<p><i>Η Έξοδος των Ισραηλιτών από την Αίγυπτο</i> Η Διάβαση της Ερυθράς Θάλασσας Η πορεία μέχρι το όρος Σινά Ο Δεκάλογος Ο Νόμος ως εξέλιξη για την κοινωνική ζωή της ανθρωπότητας Η Έξοδος ως πρότυπο για τη ζωή λαών και ανθρώπων (ελευθερία) Η Κιβωτός / η Σκηνή του Μαρτυρίου (στοιχεία λατρείας) (2 ώρες)</p>	<p>Συζήτηση για ανθρώπους και λαούς της σύγχρονης εποχής που αναζητούν μια «Έξοδο» Παρουσίαση στοιχείων για το όρος Σινά σήμερα (Μ. Αγ. Αικατερίνης) Πώς γιορτάζουν σήμερα οι Ισραηλίτες το Πάσχα σε ανάμνηση της Εξόδου</p>
<p>Να γνωρίσουν τα γεγονότα της πορείας των Εβραίων στην έρημο. Να πληροφορηθούν πώς γιορτάζουν οι σύγχρονοι Εβραίοι τη Σκηνοπηγία.</p>	<p><i>Ένας λαός γεννιέται καθώς πορεύεται στην έρημο</i> Οι περιπέτειες και οι δοκιμασίες Η αγνωμοσύνη και η ειδωλολατρία Οι σύγχρονοι Εβραίοι θυμούνται την έρημο με τη γιορτή της Σκηνοπηγίας (1 ώρα)</p>	<p>Παρουσίαση στοιχείων για την έρημο και τη νομαδική ζωή (άλλοτε και τώρα)</p>
<p>Να γνωρίσουν τα γεγονότα της εισόδου των Εβραίων στη Γη της Επαγγελίας. Να προσεγγίσουν την έννοια της «προεικόνισης». Να κατανοήσουν τη σημασία που οι χριστιανοί αποδίδουν σε κάποια γεγονότα θεωρώντας τα ως προεικονίσεις.</p>	<p><i>Η είσοδος στη Γη της Επαγγελίας: Η υπόσχεση εκπληρώνεται</i> Η διάβαση του Ιορδάνη Η εκπλήρωση της υπόσχεσης Οι χριστιανοί θεωρούν κάποια γεγονότα της Εξόδου και της Ερήμου ως προεικονίσεις (1 ώρα)</p>	
<p>ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ Ο λαός οργανώνεται έχοντας ως κέντρο της ζωής του τον Θεό</p>		
<p>Να γνωρίσουν τις συνθήκες και τις δυσκολίες της εγκατάστασης των Ισραηλιτών στη Γη της Επαγγελίας. Να κατανοήσουν το ρόλο των Κριτών και να αντιληφθούν το ρόλο του Θεού σε όλο αυτό το διάστημα.</p>	<p><i>Αγώνες για εγκατάσταση στη Γη της Επαγγελίας: Η σχέση με το Θεό δοκιμάζεται</i> Ένας λαός έρχεται από την έρημο με νομαδικές κοινωνικές κ.ά. εμπειρίες Αγώνες με τους γειτονικούς λαούς</p>	<p>Δραματοποίηση: Ένας Ισραηλίτης που έζησε όλες τις περιπέτειες της ερήμου θυμίζει στους συμπατριώτες του, που ξέχασαν τον Θεό, όσα έκανε γι' αυτούς στην Αίγυπτο και στη έρημο</p>

	Οι επιρροές των άλλων λαών στους Ισραηλίτες και οι κίνδυνοι απ' αυτές Οι Κριτές (Γεδεών) <i>(1 ώρα)</i>	Εξεύρεση στοιχείων γειτονικών λαών με τους οποίους ήρθαν αντιμέτωποι
Να συνειδητοποιήσουν την ύπαρξη πολλών νόμων εκτός από τις Δέκα Εντολές. Να ανακαλύψουν τον χαρακτήρα και την πηγή των νόμων των Ισραηλιτών. Να πληροφορηθούν για τους κοινωνικούς θεσμούς και να εκτιμήσουν τη σημασία τους για τους ανθρώπους και το περιβάλλον.	<i>Η ζωή οργανώνεται με βάση τον Μωσαϊκό Νόμο</i> Η «Μεγάλη Εντολή» (Δευτερ 6, 4-5) Ο ανθρωπιστικός και κοινωνικός χαρακτήρας των νόμων Οι κοινωνικοί θεσμοί – Η σημασία τους για τους ανθρώπους και το περιβάλλον – Οι γυναίκες <i>(1 ώρα)</i>	Σύγκριση της Μωσαϊκής Νομοθεσίας με νομοθεσίες γειτονικών λαών (Ασσυρίων, Βαβυλωνίων, Κώδικα Χαμουραμπί)
Να συναισθανθούν την τραγικότητα της ζωής των βιβλικών προσώπων. Να συζητήσουν για τις προσωπικότητες και να αξιολογήσουν τις πράξεις τους. Να επισημάνουν το ρόλο του Θεού στις εξελίξεις.	<i>Δαβίδ: Ο δοξασμένος βασιλιάς του Ισραήλ</i> Το αίτημα για βασιλιά Σαούλ και Δαβίδ Ο βασιλιάς Δαβίδ Η πρωτεύουσα Ιερουσαλήμ <i>(1 ώρα)</i>	Δραματοποίηση περιστατικών από τη ζωή του Δαβίδ Χαρακτηρισμός της προσωπικότητάς του με βάση τις πράξεις και τη συνολική του στάση
Να κατανοήσουν γιατί το βιβλίο των Ψαλμών αποδίδεται στον Δαβίδ. Να αναγνωρίσουν τα διάφορα είδη Ψαλμών. Να αντιληφθούν τη θέση τους στη ζωή των Ισραηλιτών και στη σημερινή λατρεία των χριστιανών σ' όλον τον κόσμο.	<i>Οι Ψαλμοί: Ποιήματα και τραγούδια μοναδικής αξίας</i> Το βιβλίο των Ψαλμών Ο πλούτος των Ψαλμών Δείγματα από ωραίους Ψαλμούς Η σημασία τους και η ένταξή τους στη λατρεία της Εκκλησίας <i>(1 ώρα)</i>	Οι Ψαλμοί ως πηγή έμπνευσης στην Τέχνη (υμνολογία, ποίηση) Εικόνες Ψαλμών στην εικαστική Τέχνη
Να πληροφορηθούν για τη ζωή και το έργο του Σολομώντα. Να πληροφορηθούν για την κατασκευή του Ναού και να συναισθανθούν τη σημασία του για τη ζωή των Ισραηλιτών. Να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα θρησκευτικής ποίησης και τέχνης.	<i>Ο βασιλιάς Σολομών: Ένας λαός μεγαλουργεί</i> Η ζωή και το έργο του Σολομώντα Ο Ναός Σοφία Σολομώντος / Παροιμίες Η σημασία των Παροιμιών για τη ζωή και τον πολιτισμό των Ισραηλιτών της εποχής Οι κίνδυνοι της βασιλείας όπως αναδείχθηκαν μέσα από τις συγκεκριμένες ιστορίες <i>(1 ώρα)</i>	Κατασκευή σκαριφήματος του Ναού του Σολομώντα Παρουσίαση σύγχρονων παροιμιών σε αντιστοιχία με Παροιμίες Χαρακτηρισμός της προσωπικότητάς του Σολομώντα
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ Ο λαός σε σύγχυση: Η φωνή των Προφητών κραυγή αφύπνισης		
Να αναγνωρίσουν τη σημασία της διάσπασης και τις συνέπειές της. Να επισημάνουν την κρίση στις σχέσεις των ανθρώπων με τον Θεό και μεταξύ τους.	<i>Η εποχή της κρίσης</i> Η διάσπαση του ενιαίου βασιλείου Οι συνέπειες Η κρίση (Αχαάβ και Ναβουθαί) <i>(1 ώρα)</i>	Συζήτηση για τις συνέπειες πολιτικών κρίσεων στη ζωή των καθημερινών ανθρώπων
Να κατανοήσουν τον τρόπο κλήσης των προφητών από τον Θεό. Να γνωρίσουν για την παρουσία και	<i>Οι Προφύτες: Το στόμα του Θεού</i>	Συζήτηση για τις διαφορές μεταξύ Προφητών και Μάντεων (Ιστορία, Αρχαία ελληνικά)

<p>τη δράση τους. Να κατανοήσουν τον προφητικό λόγο, τις προφητικές πράξεις και τον σκοπό τους. Να συνειδητοποιήσουν τον ρόλο των ψευδοπροφητών.</p>	<p>Κλήση – ανταπόκριση Ο προφητικός λόγος, οι προφητικές πράξεις Καταγραφή των ονομάτων των προφητών Οι ψευδοπροφήτες (1 ώρα)</p>	<p>ελληνικά) Συζήτηση και για τους σημερινούς «ψευδοπροφήτες»</p>
<p>Να γνωρίσουν για τη ζωή και το περιεχόμενο του κηρύγματος του προφήτη Ωσηέ και να επισημάνουν την αγάπη ως το επίκεντρο ενδιαφέροντος του κηρύγματός του. Να επισημάνουν τα προβλήματα της εποχής του και τον τρόπο που τα καυτηρίαζε.</p>	<p>Ο Προφήτης Ωσηέ: Η φωνή της αγάπης Ο Ωσηέ και η εποχή του Ο Ωσηέ για τον Θεό, τη ζωή και τους ανθρώπους Το μήνυμα του Ωσηέ για την αγάπη σήμερα (1 ώρα)</p>	<p>Συζήτηση για τη διαχρονική επικαιρότητα του κηρύγματος του Ωσηέ και συσχέτισμός με συγκεκριμένες σύγχρονες κρίσεις</p>
<p>Να γνωρίσουν τα προβλήματα της εποχής του Προφήτη Μιχαία και το περιεχόμενο του κηρύγματός του για τον Θεό και τις ανθρώπινες σχέσεις. Να εκτιμήσουν την ιδιαίτερη επικαιρότητα του προφητικού λόγου του Μιχαία για την παγκόσμια ειρήνη σήμερα.</p>	<p>Ο Προφήτης Μιχαίας: Το όραμα της παγκόσμιας ειρήνης Ο Μιχαίας και η εποχή του Ο Μιχαίας για το Θεό, τη ζωή και τους ανθρώπους Το μήνυμα του Μιχαία σήμερα (1 ώρα)</p>	<p>Συζήτηση ή παρουσίαση στοιχείων σχετικών με αυτούς που αγωνίζονται για την ειρήνη σήμερα</p>
<p>Να πληροφορηθούν για την κλήση του Ησαΐα. Να επισημάνουν τις μεσσιανικές προφητείες και να αναγνωρίσουν σ' αυτές γεγονότα της ζωής του Χριστού. Να κατανοήσουν την έννοια του «υπολείμματος».</p>	<p>Ο Προφήτης Ησαΐας: Προφητείες για την εποχή του Μεσσία Η θαυμαστή του κλήση Οι προφητείες για τον Μεσσία Το υπόλειμμα (1 ώρα)</p>	<p>Καταγραφή παλαιοδιαθηκικών προσώπων και σκηνών που υπάρχουν στον ναό της Ενορίας</p>
<p>Να πληροφορηθούν για τα γεγονότα της Αιχμαλωσίας. Να γνωρίσουν Θρήνους του Ιερεμία και να αξιολογήσουν τη στάση του. Να εκτιμήσουν συνολικά τη Βαβυλώνια Αιχμαλωσία.</p>	<p>Η Βαβυλώνια Αιχμαλωσία: Ο λαός στην εξορία Το γεγονός Ο θρήνος των εξορίστων (Ψαλ 136, 1-5. Θρήνοι Ιερεμία) «Ποιος φταίει;» (Ιεζ 18) Η λειτουργία της κοινότητας στη διασπορά (2 ώρες)</p>	<p>Ακρόαση και σχολιασμός ελληνικών και αλλοδαπών παραδοσιακών τραγουδιών με θέμα την ξενιτιά (Μουσική, Λογοτεχνία, Γλώσσα) Επίσκεψη κάποιων Συναγωγών και του Εβραϊκού Μουσείου της Αθήνας (όποτε μπορέσουν)</p>
<p>ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ Η ζωή μετά την επιστροφή από την Αιχμαλωσία έως τις παραμονές του ερχομού του Μεσσία</p>		
<p>Να γνωρίσουν τα γεγονότα μετά την επιστροφή από την Αιχμαλωσία και την οργάνωση της θρησκευτικής ζωής της κοινότητας. Να εκτιμήσουν τη σημασία της ανοικοδόμησης του Ναού και της καθιέρωσης της Συναγωγής για τη διατήρηση της πίστης.</p>	<p>Ανασυγκρότηση της νέας κοινότητας Ανοικοδόμηση του Ναού Συναγωγή Έσδρας – Νεεμίας (1 ώρα)</p>	
<p>Να γνωρίσουν τον χρόνο σύνθεσης των βιβλίων της Παλαιάς Διαθήκης. Να κατανοήσουν τον ρόλο του Νόμου στη ζωή της ιουδαϊκής κοινότητας και</p>	<p>Ο Νόμος στο κέντρο της ζωής των Ιουδαίων Η σύνθεση της Πεντατεύχου</p>	<p>Συζήτηση για τις αρνητικές συνέπειες της τυπολατρίας και τη στείρα προσκόλληση στον Νόμο</p>

<p>να αξιολογήσουν το φαινόμενο. Να κατανοήσουν τον ρόλο των Γραμματέων στην ερμηνεία του Νόμου και τις συνέπειες των παρεμβάσεών τους.</p>	<p>Ο Νόμος γίνεται κανόνας ζωής Οι Γραμματείς (1 ώρα)</p>	
<p>Να ενημερωθούν για τον χρόνο, το χαρακτήρα και τον σκοπό σύνθεσης της διήγησης για τη Δημιουργία. Να αντιληφθούν τη σημασία των συμβόλων και εικόνων που χρησιμοποιούνται στα κείμενα. Να κατανοήσουν την αγάπη του Θεού ως λόγο της Δημιουργίας Να αναγνωρίσουν την ποιότητα του κόσμου και το οικολογικό μήνυμα της Γενέσεως.</p>	<p>Τα βιβλία της Παλαιάς Διαθήκης μιλούν για τον Δημιουργό Θεό (Α') Το είδος της διήγησης (συμβολική γλώσσα, ανθρωπομορφισμοί) Ο κόσμος και ο άνθρωπος ως δημιουργήματα του Θεού Ο λόγος της Δημιουργίας Ο κόσμος «καλός λίαν» Η αμαρτία ως διακοπή της σχέσης με το περιβάλλον (2 ώρες)</p>	<p>Συζήτηση σχετικά με επιστημονικές απόψεις για τη Δημιουργία του κόσμου και του ανθρώπου (Μυθολογία, Θεολογία, Ιστορία, Φυσική, Βιολογία) Επιλογή, παρουσίαση και σχολιασμός διαφανειών που απεικονίζουν το έργο της Δημιουργίας στις εικαστικές τέχνες (Εικαστικά)</p>
<p>Να μελετήσουν το ίδιο το κείμενο της Γενέσεως. Να επισημάνουν τα σύμβολα και να κατανοήσουν τη σημασία τους. Να κατανοήσουν τη σημασία των ιδεών «εικόνας» και «ομοίωσης». Να κατανοήσουν τη θέση του ανθρώπου στον κόσμο και τον σκοπό της ζωής του.</p>	<p>Τα βιβλία της Παλαιάς Διαθήκης μιλούν για τον Δημιουργό Θεό (Β') Τα σύμβολα της διήγησης Ο άνθρωπος ως εικόνα και ομοίωση του Θεού Ο άνθρωπος ως άνδρας και γυναίκα Ο άνθρωπος δίνει όνομα στα πλάσματα του κόσμου (ευθύνη για τον κόσμο) (1 ώρα)</p>	<p>Συζήτηση για τις ευθύνες των σημερινών ανθρώπων για τον κόσμο Συγκέντρωση και παρουσίαση υλικού γύρω από τη σημερινή κατάσταση στις σχέσεις ανδρών – γυναικών</p>
<p>Να διαβάσουν την ίδια τη διήγηση της Γενέσεως. Να κατανοήσουν τη σημασία των εννοιών «Παράδεισος» και «Εντολή». Να κατανοήσουν το Προπατορικό αμάρτημα ως ανθρωπίνη επιλογή και να αναγνωρίσουν τις συνέπειές της. Να αναγνωρίσουν την προσφορά της ελπίδας από τον Θεό. Να αναγνωρίσουν πώς επιβεβαιώθηκε αυτή η υπόσχεση.</p>	<p>Τα βιβλία της Παλαιάς Διαθήκης μιλούν για την απομάκρυνση του ανθρώπου από τον Θεό Η διήγηση για το Προπατορικό Αμάρτημα Τα σύμβολα της διήγησης Η αμαρτία ως διακοπή της σχέσης με τον Θεό Η αμαρτία ως διακοπή της σχέσης με τον συνάνθρωπο Το Πρωτευαγγέλιο (1 ώρα)</p>	<p>Συζήτηση για τη σημασία της ελπίδας ύστερα από μια μεγάλη αποτυχία</p>
<p>Να αναγνωρίσουν την έννοια της παγκοσμιότητας του Θεού. Να αναγνωρίσουν την ΠΔ ως προϊστορία όλου του κόσμου. Να εκτιμήσουν τις συνθήκες ανάπτυξης του εθνικισμού των Ιουδαίων. Να αναγνωρίσουν την ύπαρξη και άλλων «φωνών» στην ιστορία του Ιωνά και να εκτιμήσουν το διαχρονικό της μήνυμα.</p>	<p>Ο Θεός Δημιουργός όλου του κόσμου παρερμηνεύτηκε ως Θεός ενός μόνον λαού Η παγκοσμιότητα του Δημιουργού Θεού στην ΠΔ (Ψαλ 100. Ζαχ 8, 20-23. Ησ 45, 22. Αμ 9,7) Οι συνθήκες της εποχής γεννούν ιδέες αποκλειστικότητας και εθνικισμού Η διαμαρτυρία του συγγραφέα του βιβλίου του Ιωνά (1 ώρα)</p>	<p>Συζήτηση για το φαινόμενο ανάπτυξης και υπέρβασης εθνικιστικών τάσεων στην εποχή μας</p>
<p>Να γνωρίσουν τους τρόπους συνάντησης των δύο πολιτισμών. Να πληροφορηθούν για τη μετάφραση των Εβδομήκοντα (Ο') και να εκτιμήσουν τη σημασία της. Να συναισθανθούν τις ελπίδες και τις διαψεύσεις των Ιουδαίων από τη</p>	<p>Η συνάντηση του Ιουδαϊσμού με τον Ελληνισμό Αλέξανδρος / Πτολεμαίοι / Σελευκίδες Συνάντηση με τον ελληνικό πολιτισμό και το άνοιγμα προς αυτόν Η Μετάφραση των Εβδομήκοντα (Ο')</p>	<p>Παρουσίαση: η Αλεξάνδρεια των ελληνιστικών χρόνων (Ιστορία, Γεωγραφία) Παρουσίαση διαπολιτισμικών στοιχείων της ΠΔ</p>

Μακκαβαϊκή επανάσταση.	Η Μακκαβαϊκή επανάσταση (1 ώρα)	
<p>Να γνωρίσουν την υπόσχεση του ερχομού του Μεσσία από την Παλαιά Διαθήκη.</p> <p>Να επισημάνουν τον λόγο περί «Νέας Διαθήκης» ήδη από την εποχή των Προφητών.</p> <p>Να αναγνωρίσουν τον ρόλο της διασποράς, των προσηλύτων και της μετάφρασης των Ο΄ στη διατήρηση της ελπίδας.</p> <p>Να κατανοήσουν την ερμηνεία και το νόημα της λέξης «Μεσσίας – Χριστός»</p>	<p><i>Περιμένοντας τον Μεσσία: Το «πλήρωμα του χρόνου»</i></p> <p>Η αναμονή ενός σωτήρα σε άλλους πολιτισμούς</p> <p>Διασπορά / προσήλυτοι και μετάφραση των Εβδομήκοντα (Ο΄): προετοιμασία για την εποχή της Καινής Διαθήκης</p> <p>Η ερμηνεία της λέξης «Μεσσίας – Χριστός»</p> <p>Προφητείες για τον Μεσσία και τη Νέα Διαθήκη</p> <p>Η εκπλήρωση όλων των επαγγελιών της Διαθήκης</p> <p>(1 ώρα)</p>	<p>Συζήτηση με θέμα τη διασπορά των Ιουδαίων και άλλων λαών σε σχέση με τη σημερινή μετανάστευση</p> <p>Συζήτηση για τους πολλούς πολιτισμούς και τις πολλές θρησκείες που υπήρχαν την εποχή εκείνη. Σύγκριση με τη σύγχρονη εποχή</p>

ΤΑΞΗ Β΄

ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ

Στόχοι	Θεματικές Ενότητες (διατιθέμενος χρόνος)	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Εισαγωγικά μαθήματα: Ο κόσμος στα χρόνια του Χριστού - Η Καινή Διαθήκη		
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται:</p> <p>Να ανακαλέσουν στη μνήμη τους βασικά στοιχεία από την ιουδαϊκή ιστορία και τον χώρο της Παλαιστίνης και να αρχίσουν να διαπιστώνουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ ιουδαϊκής και χριστιανικής πίστης και ζωής.</p>	<p><i>Ο ιουδαϊκός κόσμος στα χρόνια του Χριστού</i></p> <p>Η πολιτική, δημογραφική, κοινωνική και θρησκευτική κατάσταση της Παλαιστίνης</p> <p>(1 ώρα)</p>	<p><i>Ανεύρεση στοιχείων από τον ελληνορωμαϊκό κόσμο στα χρόνια του Χριστού (έκταση – πληθυσμός – αυτοκράτορες – θρησκείες – μεγάλα κοινωνικά προβλήματα) (Ιστορία, Γεωγραφία)</i></p>
<p>Να γνωρίσουν ότι για τον Ιησού Χριστό και για τη Βασιλεία του Θεού η πρωτίστη και αυθεντικότερη πηγή πληροφόρησης και μελέτης είναι η Κ. Διαθήκη, ιδιαίτερα τα 4 Ευαγγέλια.</p> <p>Να κατανοήσουν τι σημαίνουν μερικοί όροι που επικράτησαν και χρησιμοποιούνται από όλους για την Αγία Γραφή (Βίβλο) γενικά, ειδικά για την Κ. Διαθήκη και ειδικότερα για το Ευαγγέλιο.</p>	<p><i>Η Καινή Διαθήκη μιλάει για τον Χριστό: τα Ευαγγέλια και οι Πράξεις των Αποστόλων</i></p> <p>Τι είναι η Κ. Διαθήκη (ΚΔ)</p> <p>Με ποιο τρόπο απαρτίστηκαν τα βιβλία της Κ. Διαθήκης</p> <p>Τα τέσσερα Ευαγγέλια και οι συγγραφείς τους</p> <p>Τα Ευαγγέλια διηγούνται για τη ζωή, τη διδασκαλία, το έργο και το πρόσωπο του Χριστού για χάρη όλων των ανθρώπων</p> <p>Οι Πράξεις των Αποστόλων</p> <p>(1 ώρα)</p>	<p><i>Διερεύνηση των τρόπων χρονολόγησης πριν από τη Γέννηση του Χριστού σε διάφορους αρχαίους λαούς (Ιστορία, Γεωγραφία, Αρχαία ελληνικά)</i></p> <p>Ασκούνται και μαθαίνουν πώς να χρησιμοποιούν την ΚΔ και πώς να παραπέμπουν σ' αυτήν</p>
<p>Να γνωρίσουν στοιχεία για τα υπόλοιπα βιβλία της Κ. Διαθήκης.</p> <p>Να ενημερωθούν για το πώς χρησιμοποιούμε τα καινοδιαθηκικά βιβλικά αναγνώσματα στην εκκλησιαστική λατρεία.</p> <p>Να συνεχίσουν την άσκηση πώς να χρησιμοποιούν τα καινοδιαθηκικά κείμενα και πώς να παραπέμπουν σ' αυτά.</p>	<p><i>Η Καινή Διαθήκη μιλάει για το Χριστό: οι Επιστολές και η Αποκάλυψη του Ιωάννη</i></p> <p>Οι Επιστολές</p> <p>Η Αποκάλυψη</p> <p>Το Ευαγγέλιο ως κέντρο της λατρευτικής κοινότητας</p> <p>Η ανάγνωση του "Αποστόλου" στη Θ. Λειτουργία</p> <p>(1 ώρα)</p>	<p>Επισήμανση φράσεων της Καινής Διαθήκης που χρησιμοποιούνται στην καθημερινή επικοινωνία</p>
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄. Ο Ιησούς Χριστός έρχεται και εγκαινιάζει τον καινούργιο κόσμο του Θεού		
<p>Να πληροφορηθούν από τις ευαγγελικές διηγήσεις τα σχετικά με</p>	<p><i>Το αγγελικό μήνυμα στην Θεοτόκο για τη Γέννηση του Χριστού</i></p>	<p><i>Συγκέντρωση και σχολιασμός εικαστικών και</i></p>

<p>τον Ευαγγελισμό.</p> <p>Να κατανοήσουν το γεγονός του Ευαγγελισμού ως αφετηρία του καινούριου κόσμου του Θεού για χάρη των ανθρώπων.</p> <p>Να γνωρίσουν, από δείγματα της εκκλησιαστικής εικονογραφίας και υμνογραφίας, πώς και πόσο η Εκκλησία μας αγαπά και τιμά τη Θεοτόκο Μαρία.</p>	<p><i>Γέννηση του Χριστού</i></p> <p>Κείμενα: Λκ 1, 26-38. Μτ 1, 19-24</p> <p>Θεοτόκος: «Σκευός εκλογής»</p> <p>Η ιδιαίτερη τιμή στο πρόσωπό της</p> <p>Η σωτηρία γεγονός συνεργασίας Θεού-ανθρώπου</p> <p>Ο Ευαγγελισμός στη λατρεία</p> <p>Ακολουθίες προς τιμήν της Θεοτόκου</p> <p>(2 ώρες)</p>	<p>λογοτεχνικών έργων με θέμα τον Ευαγγελισμό (Αισθητική Αγωγή, Ιστορία, Λογοτεχνία, Γλώσσα)</p> <p>Σύνταξη γλωσσαρίου με χαρακτηρισμούς που αποδίδονται στην Παναγία</p>
<p>Να πληροφορηθούν τα σχετικά με τη Γέννηση του Χριστού γεγονότα.</p> <p>Να εμβαθύνουν στη σημασία του γεγονότος της Γέννησης του Χριστού και να κατανοήσουν ότι με αυτήν ξεκίνησε η Βασιλεία του Θεού στον κόσμο και έγινε δικαιολογημένα αιτία χαράς και ελπίδας για όλους.</p>	<p><i>Η Γέννηση του Σωτήρα του κόσμου</i></p> <p>Λκ 2, 1-20. Μτ 2, 1-23</p> <p>Πώς υποδέχεται ο κόσμος τον Χριστό</p> <p>Ο Θεός γίνεται άνθρωπος, ο «Εμμανουήλ»</p> <p>Αιτία η αγάπη του Θεού</p> <p>«Προσκυνούμεν Σου την γένναν, Χριστέ...» (Τα Χριστούγεννα είναι γιορτή πραγματικής χαράς, αγάπης και ελπίδας)</p> <p>(1 ώρα)</p>	<p>Βιωματική προσέγγιση των Χριστουγέννων από βυζαντινούς εκκλησιαστικούς ύμνους</p>
<p>Να αντιληφθούν ότι τα Χριστούγεννα εκτός από τη χαρμόσυνη έχουν και τη δραματική, τη σταυρική διάστασή τους.</p> <p>Να προβληματιστούν για τον τρόπο με τον οποίο γιορτάζονται τα Χριστούγεννα συνήθως.</p> <p>Να ευαισθητοποιηθούν ώστε να τα γιορτάζουν και να τα ζουν όπως ταιριάζει στο μέγεθος, την ουσία και το βάθος του γεγονότος της Γέννησης του Χριστού.</p>	<p><i>Χριστούγεννα, γιορτή μεγάλη</i></p> <p>Η βυζαντινή εικόνα της Γέννησης: λεπτομερής ερμηνεία της</p> <p>Η γιορτή των δώρων ή το δώρο μιας γιορτής. Κριτικός σχολιασμός του σύγχρονου τρόπου εορτασμού των Χριστουγέννων</p> <p>Απολυτίκιο – Κοντάκιο των Χριστουγέννων</p> <p>(1 ώρα)</p>	<p>Συγκέντρωση και σχολιασμός εικαστικών και λογοτεχνικών έργων με θέμα τη Γέννηση του Χριστού (Εικαστικά, Λογοτεχνία, Γλώσσα)</p> <p>Συζήτηση για τον τρόπο εορτασμού των Χριστουγέννων σήμερα</p>
<p>Να γνωρίσουν, να προσεγγίσουν και, κατά το δυνατόν, να νιώσουν τον Ιησού ως συνομήλικό τους.</p> <p>Να κατανοήσουν τη μεγάλη και αλλιώτικη αποστολή του Ιησού.</p> <p>Να συγκρατήσουν την πρόρρηση ότι ο Ιησούς θα είναι «σημείον αντιλεγόμενον».</p>	<p><i>Τα παιδικά χρόνια του Ιησού: Υπαπαντή – Δωδεκάχρονος στον Ναό</i></p> <p>Λκ 2, 21-52</p> <p>Η Υπαπαντή και το μήνυμά της</p> <p>Ο Ιησούς δωδεκαετής στον Ναό</p> <p>«Φως εις αποκάλυψιν εθνών»</p> <p>(1 ώρα)</p>	<p>Μελετούν εικόνες της Υπαπαντής και του δωδεκάχρονου Ιησού</p>
<p>Να εγκύβουν στο περιεχόμενο και τη δυναμική του κηρύγματος και του κινήματος του Ιωάννη του Προδρόμου.</p> <p>Να εκτιμήσουν τη στάση του απέναντι στη συγκεκριμένη τότε πολιτική εξουσία και στο μαρτυρικό του τέλος.</p> <p>Να συνειδητοποιήσουν γιατί αυτός ο εκλεκτός άνθρωπος είναι αξιαγάπητος και αξιομίμητος και γιατί τον τιμά τόσο πολύ η Εκκλησία.</p>	<p><i>Ιωάννης ο Βαπτιστής: Ο τελευταίος Προφήτης και Πρόδρομος του Χριστού</i></p> <p>Μτ 3, 1-9. Λκ 3, 10-11, 14-16. Μτ 3, 11. Λκ 3, 19-20. 7, 24-26, 28. Μκ 6, 19-28. Μτ 14, 12</p> <p>Ιωάννης ο Πρόδρομος: ο εκλεκτός της αγάπης του Θεού</p> <p>Ανάλυση του όρου «μετανοείτε»</p> <p>Ο Ιωάννης: προφητική μορφή, αξιαγάπητη και αξιομίμητη</p> <p>Το κήρυγμα του Ιωάννη</p> <p>Σύγκρουση με την εξουσία</p> <p>Το μαρτυρικό τέλος του Προδρόμου</p> <p>(1 ώρα)</p>	<p>Συγκέντρωση και σχολιασμός εικόνων του Ιωάννη του Προδρόμου</p>
<p>Να πληροφορηθούν για τα γεγονότα σχετικά με τη Βάπτισή του Ιησού.</p>	<p><i>Ο Ιησούς βαπτίζεται στον Ιορδάνη: Ο καινούριος κόσμος εγκαινιάζεται</i></p>	<p>Παρουσίαση και σχολιασμός εικόνων και</p>

<p>Να συνειδητοποιήσουν: α) ότι τη μέρα αυτή εγκαινιάστηκε και ξεκίνησε η νέα ανθρωπότητα, β) ότι ο Ιησούς ως αρχηγός της αναλαμβάνει δημόσια το έργο του, γ) ότι όλοι οι πιστοί (και οι ίδιοι προσωπικά) με το βάπτισμά τους έχουν ενταχθεί σ' αυτή τη νέα ανθρωπότητα.</p>	<p>Μτ 3, 13. Ιω 1, 29-31. Μτ 3, 14-17. Ιω 1, 32-34 Σύντομη ανάλυση της βυζαντινής εικόνας της Βάπτισης Το χριστιανικό βάπτισμα σε σχέση με τη Βάπτιση του Χριστού «Προς την φωνήν του βοώντος...» (1 ώρα)</p>	<p>ύμνων σχετικά με τη γιορτή. Συγκέντρωση υλικού για τα έθιμα των Θεοφανίων.</p>
<p>Να πληροφορηθούν γι' αυτό το περιστατικό που σημειώθηκε στην αρχή της συστηματικής ανάληψης του δημόσιου έργου του Χριστού. Να αντιληφθούν τη διαφορετική εντελώς εικόνα περί Μεσσία που έδωσε ο Χριστός για τον Εαυτό του, καθώς και τον πυρήνα του κηρύγματός του για τη Βασιλεία του Θεού.</p>	<p><i>Ένα κήρυγμα του Χριστού στη Ναζαρέτ με ξεχωριστή σημασία</i> Μτ 4, 12-13, 17. Μκ 1, 14-15. Λκ 4, 16-22. Μκ 6, 2-4, 6. Λκ 4, 28-30 Ο Ιησούς στη Συναγωγή της Ναζαρέτ Το περιεχόμενο του κηρύγματός του ως επαλήθευση των προφητειών στο πρόσωπό του Πόσο επίκαιρο είναι το κήρυγμα του Ιησού; Οι αντιδράσεις των Ναζαρητών και των ανθρώπων της εποχής μας (1 ώρα)</p>	<p>Αξιολόγηση των αντιδράσεων των Ναζαρητών</p>
<p>Να πληροφορηθούν για τους μαθητές και τις μαθήτριες του Ιησού, ιδιαίτερα για τον κύκλο των Δώδεκα. Να γνωρίσουν την ανθρώπινη πλευρά του Ιησού και την ποιότητα της επικοινωνίας του με τους ανθρώπους. Να κατανοήσουν ότι κατ' επέκταση ο κάθε χριστιανός είναι μαθητής του Χριστού και μέλος της Βασιλείας του Θεού.</p>	<p><i>Ο Ιησούς και οι μαθητές Του</i> Μκ 1, 16-18· 3, 16· 1, 19-20. Μτ 9, 9. Μκ 3, 14. Λκ 8, 1-3. Μκ 6, 6-9. Μτ 10, 7-8. Ιω 6, 66-69. Μτ 20, 17-18, 20-22. Ιω 13, 34-35· 14, 26· 15, 14· 16, 33 Η επιλογή των Δώδεκα Η ανταπόκριση των μαθητών Μαθητές πέραν των Δώδεκα Οι χριστιανοί στη θέση των μαθητών του Χριστού (1 ώρα)</p>	<p>Επιλογή εικόνων- παραστάσεων, στις οποίες εμφανίζονται οι μαθητές του Χριστού, και δημιουργία σχετικού άλμπουμ</p>
<p>ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄. Ο Χριστός επικοινωνεί με τους ανθρώπους και με τη διδασκαλία Του δείχνει τη Βασιλεία του Θεού</p>		
<p>Να γνωρίσουν τον Ιησού ως υποδειγματικό παιδαγωγό και διδάσκαλο και να επισημάνουν τη θετική απήχρησή του στον λαό. Να ενημερωθούν ειδικά για το τι είναι οι παραβολές του και πώς και τι φανέρωνε μ' αυτές για τον καινούριο κόσμο του Θεού.</p>	<p><i>Ο Ιησούς Χριστός ως διδάσκαλος</i> Μκ 1, 21-22, 28. Λκ 4, 42. Ιω 7, 14-15. Λκ 21, 38· 19, 48· 11, 27-28. Ιω 7, 45-46. Μκ 4, 33-34. Μτ 13, 35. Λκ 15, 3-7 Η ζωή είναι ένα διαρκές σχολείο με δάσκαλο τον Χριστό Ο Χριστός διδάσκει «ως εξουσίαν έχων» με διάλογο Η διδασκαλία του με παραβολές αποκάλυψε κορυφαίες πτυχές της Βασιλείας του Θεού (1 ώρα)</p>	<p>Συγκέντρωση και σχολιασμός εικόνων και παραστάσεων του Χριστού διδάσκοντος</p>
<p>Να κατανοήσουν ότι ο Ιησούς νοιάστηκε με ξεχωριστή συμπάθεια και αγάπη για τους αποπροσανατολισμένους καθώς και για τους θρησκευτικά αυτοδικαιούμενους. Να εκτιμήσουν ότι ο Θεός είναι αγαθός και εύσπλαχνος, πέρα από όλα τα ανθρώπινα μέτρα. Δέχεται με</p>	<p><i>Η παραβολή του σπλαχνικού Πατέρα (του «Άσωτου υιού»)</i> Λκ 15, 1-3 και 11-32 Η αγάπη του σπλαχνικού πατέρα προς τον μεταστραφέντα γιο Η συμπεριφορά του άσωτου γιου Η αντίδραση του πρεσβύτερου γιου και η αγαπητική κίνηση του πατέρα προς αυτόν</p>	<p>Συγκεντρώνουν λογοτεχνικό και εικαστικό υλικό σχετικά με την παραβολή και σχολιάζουν</p>

<p>αγάπη και χαρά και ανορθώνει κάθε άνθρωπο που μεταστρέφεται.</p>	<p>Το χριστιανικό μήνυμα για τους περιθωριοποιημένους Το διαχρονικό μήνυμα και κάλεσμα της παραβολής <i>(2 ώρες)</i></p>	
<p>Να κατανοήσουν ότι με την παραβολή η Βασιλεία του Θεού προβάλλεται ως κοινωνία συνανθρώπινης σπλαχνικής αγάπης και συμπάραστασης, πέρα από κάθε είδους διακρίσεις. Να ευαισθητοποιηθούν ώστε να γίνουν και να είναι πάντοτε αληθινοί «πλησίον», σύμφωνα με το πρότυπο του σπλαχνικού Σαμαρείτη.</p>	<p><i>Η παραβολή του σπλαχνικού Σαμαρείτη: Ο πλησίον μας κι εμείς</i> Λκ 10, 25-37 Η παραβολή του σπλαχνικού Σαμαρείτη (μελέτη και ερμηνεία της) Ποιος είναι ο «πλησίον» για τον κόσμο. Ποιος είναι ο πλησίον για τον Χριστό; Η υπερεθνική, υπερφυλετική και οικουμενική αξία της αγάπης Η Βασιλεία του Θεού είναι κοινωνία έμπρακτης και αποτελεσματικής αγάπης <i>(2 ώρες)</i></p>	<p>Συγκέντρωση στοιχείων και ανάπτυξη διαλόγου σχετικά με το αίτημα της κατάργησης των φυλετικών διακρίσεων Ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών για το πώς αντιμετωπίζονται στη χώρα μας ο αλλόθρησκος και ο ετερόδοξος</p>
<p>Να προσεγγίσουν τις δύο βασικές αλήθειες της παραβολής: α) ο άνθρωπος στον καινούριο κόσμο του Θεού κρίνεται ανάλογα με όσα θετικά έπραξε ή παρέλειψε να κάνει για τους άλλους, β) ο Θεός κανέναν δεν αμείβει ή τιμωρεί, αλλά μόνον αγαπά και βοηθά όλους. Εμείς με τις ελεύθερες επιλογές μας καθορίζουμε τις καλές ή άσχημες συνέπειες για τη ζωή μας.</p>	<p><i>Η παραβολή της τελικής κρίσης: Πώς κρίνονται οι άνθρωποι στη Βασιλεία του Θεού</i> Μτ 25, 31-46 Η παραβολή της τελικής κρίσης Ο άνθρωπος «κρίνεται» ανάλογα με όσα έπραξε ή παρέλειψε στη ζωή του Ο Θεός δεν αμείβει ή τιμωρεί, μόνον αγαπά και βοηθά όλους <i>(1 ώρα)</i></p>	<p>Συζήτηση για ορισμένες λαθεμένες αντιλήψεις για τη Μέλλουσα Κρίση</p>
<p>Να συνειδητοποιήσουν ότι ο Ιησούς πρωτοποριακά έδειξε ευαισθησία, υπερασπίστηκε και εξύψωσε – με όσα συγκεκριμένα είπε και έπραξε – τις γυναίκες και τα παιδιά. Να εξετάσουν το πρόβλημα της δεινής θέσης γυναικών και παιδιών τότε και σήμερα.</p>	<p><i>Ο Ιησούς υπερασπίζεται και εξυψώνει τις γυναίκες και τα παιδιά στον καινούριο κόσμο του</i> Ιω 8, 3-11. Μκ 10, 13-16 Η γυναίκα και τα παιδιά στον ιουδαϊκό κόσμο στα χρόνια του Χριστού Ο Χριστός μιλάει για την ισοτιμία των φύλων και των ηλικιών Ο ρόλος της γυναίκας στον σύγχρονο κόσμο και η μητρότητα Η αντιμετώπιση της εκμετάλλευσης του παιδιού και της γυναίκας στον σύγχρονο κόσμο <i>(1 ώρα)</i></p>	<p>Παρουσίαση και σχολιασμός του προβλήματος της εργασίας των ανηλικών, της παιδικής εκμετάλλευσης και της θέσης των παιδιών του τρίτου κόσμου Ανταλλαγή εκτιμήσεων για το κατά πόσον στη σύγχρονη κοινωνία κατακτήθηκε όσο πρέπει η εξύψωση των γυναικών</p>
<p>Να γνωρίσουν ένα μέρος από την επί του Όρους Ομιλία του Ιησού μαζί με μια χαρακτηριστική συναφή παραβολή. Να μελετήσουν το πρόβλημα της αγωνίας και του άγχους των περισσότερων ανθρώπων στην προσπάθειά τους για απόκτηση υλικών αγαθών. Να στοχαστούν για τη ζωή των ανθρώπων πάνω στις αλήθειες και τα μηνύματα των δύο κειμένων.</p>	<p><i>«Μη μεριμνάτε» - Η παραβολή του άφρονα πλούσιου: Ο άνθρωπος του καινούριου κόσμου απέναντι στα υλικά αγαθά</i> Μτ 6, 25-34. Λκ 12, 15-21 Η απόκτηση των υλικών αγαθών ως διαχρονικό πρόβλημα αγωνίας και άγχους των περισσότερων ανθρώπων Τα υλικά αγαθά «ως μέσον» στη ζωή του ανθρώπου. Τίποτε δεν ανήκει μόνο σε μας Όχι αδιαφορία και αναληγσία προς τον πάσχοντα άνθρωπο, αλλά ευαισθησία και έμπρακτη αλληλεγγύη <i>(1 ώρα)</i></p>	<p>Συγκέντρωση και σχολιασμός στοιχείων από αγώνες λαών ή προσώπων για την επικράτηση της δικαιοσύνης (Ιστορία, Λογοτεχνία, Γλώσσα) Ανταλλαγή εκτιμήσεων για την πολυτέλεια και τον καταναλωτισμό της εποχής μας</p>
<p>Να μελετήσουν τις συναντήσεις του</p>	<p><i>Ο ευσεβής πλούσιος και ο Ζακχαίος: Δύο</i></p>	<p>Κάποιοι φέρνουν στην τάξη</p>

<p>Χριστού με τους δύο και να κατανοήσουν και να εξηγήσουν γιατί ο ένας δεν προτίμησε ό,τι ζητούσε, ενώ ο άλλος άλλαξε ριζικά προς το θετικό.</p> <p>Να συνειδητοποιήσουν ότι κάποτε η προσκόλληση στα πλούτη μπορεί να στοιχίσει πολύ στη ζωή.</p>	<p><i>πλούσιοι, δύο διαφορετικές επιλογές ζωής</i> Μκ 10, 17-20. Μτ 19, 20. Μκ 10, 21-27. Λκ 19, 1-10</p> <p>Πώς ζούσαν ως τότε; Πώς πλησίασαν τον Ιησού; Γιατί έφυγε άπρακτος ο ένας; Πώς άλλαξε ο άλλος;</p> <p>(1 ώρα)</p>	<p>στοιχεία για τους τότε τελώνες και για το πόσο ήταν μισητοί στον λαό για ό,τι και όπως έπρατταν. Η τάξη ενημερώνεται και συζητά σε σχέση με τον Ζακχαίο</p>
<p>Να κατανοήσουν και να συναισθανθούν ότι, κατά το πρότυπο του πάντοτε προσευχόμενου Χριστού, οι άνθρωποι προσεύχονται.</p> <p>Να συνειδητοποιήσουν το περιεχόμενο της «Κυριακής Προσευχής», ώστε να την αισθάνονται βαθύτερα όταν την απαγγέλλουν.</p> <p>Να αντιληφθούν την ευεργετική αξία της προσευχής στη ζωή των πιστών και τη δική τους.</p>	<p><i>Η Κυριακή Προσευχή («Πάτερ ημών»): Στον καινούργιο κόσμο του Θεού οι άνθρωποι προσεύχονται</i> Μκ 1, 35. Λκ 5, 15-16· 6, 12. Μτ 26, 36, 39. Λκ 22, 44. Μτ 7, 7-11. Λκ 11, 1. Μτ 6, 9-13</p> <p>Παρουσίαση και προσέγγιση του Ιησού ως προσευχομένου</p> <p>«Πάτερ ημών»: Σύνομη ανάλυση της «Κυριακής προσευχής»</p> <p>Η ζωή του χριστιανού διαρκής προσευχή για τον καινούργιο κόσμο του Θεού, για τους άλλους και για τον καθένα προσωπικά</p> <p>(1 ώρα)</p>	<p><i>Η προσευχή σε άλλες εποχές, πολιτισμούς και θρησκείες (Αρχαία Ελληνικά, Νέα Ελληνικά, Ιστορία, Ξένες Γλώσσες)</i></p> <p>Καταγραφή των σημείων που αναφέρονται στις σχέσεις του Θεού με τον άνθρωπο με τον άνθρωπο με τον συνάνθρωπο</p>
<p>ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄. Ο Χριστός με τα θαύματά του φανερώνει χειροπιαστά τον καινούριο κόσμο του Θεού</p>		
<p>Να αντιληφθούν ότι ο Χριστός είναι ο Κύριος της φύσης και της ζωής.</p> <p>Να μελετήσουν τη μικρή ευαγγελική διήγηση για ένα εντυπωσιακό θαύμα.</p> <p>Να επισημάνουν για ποια κυρίως κατάσταση τους έλεγξε ο Ιησούς (έλλειψη εμπιστοσύνης).</p> <p>Να κατανοήσουν τι είναι τα θαύματα του Χριστού και τι φανερώνουν για τον ίδιο και για τη Βασιλεία του Θεού.</p>	<p><i>Η κατάπαυση της τρικυμίας – Τα θαύματα του Χριστού, σημάδια του καινούριου κόσμου</i> Μτ 8, 18, 23-27· 11, 2-6. Αποκάλ 21, 1, 3-5</p> <p>Τι είναι τα θαύματα του Ιησού και τι φανερώνουν</p> <p>Οι μαθητές προσφεύγουν στον Ιησού, κι αυτός βοηθά ως Κύριος της φύσης και της ζωής</p> <p>Γίνονται θαύματα σήμερα;</p> <p>(1 ώρα)</p>	<p>Μελέτη και παρουσίαση λογοτεχνικών έργων που αναφέρονται στα θαύματα του Χριστού</p>
<p>Να γνωρίσουν τις αντιλήψεις για την ασθένεια που επικρατούσαν στην εποχή του Χριστού.</p> <p>Να συγκρατήσουν την αλήθεια που φανερώθηκε, ότι δηλαδή ο Ιησούς ελευθερώνει τον ασθενή διπλά: σωματικά και ψυχικά.</p>	<p><i>Η θεραπεία του παράλυτου στην Καπερναούμ: Ο Χριστός ελευθερώνει από την ασθένεια</i> Μκ 2, 1-12</p> <p>Οι αντιλήψεις για την ασθένεια και το θαύμα της θεραπείας του παραλυτικού</p> <p>Ο Ιησούς ελευθερώνει από την ασθένεια αλλά και από τις αντιλήψεις γι' αυτήν</p> <p>Συγχωρώντας τις αμαρτίες του παραλυτικού φανερώνει τη θεία του προέλευση</p> <p>Η θεραπεία και απελευθέρωση που προσφέρει ο Χριστός σε κάθε άνθρωπο</p> <p>(1 ώρα)</p>	<p><i>Η ασθένεια και η αναπηρία: η αντιμετώπισή της διαχρονικά και σήμερα (Ιστορία, Βιολογία, Αγωγή Υγείας)</i></p>
<p>Να κατανοήσουν τους λόγους για τους οποίους υπέφερε διπλά ο εκ γενετής τυφλός.</p> <p>Να παρακολουθήσουν τη συνταρακτική εξέλιξη των γεγονότων και τη σταδιακή αλλά και ριζική αλλαγή και ωρίμανση του θεραπευθέντος τυφλού.</p> <p>Να αξιολογήσουν την εικόνα των θρησκευτικών ηγετών της εποχής (στείρες πεποιθήσεις, τυφλοί μπροστά στα ολοφάνερα, τραγικά</p>	<p><i>Η θεραπεία του εκ γενετής τυφλού: Ο Ιησούς διώχνει το σκοτάδι και δίνει το αληθινό φως</i> Ιω 9, 1-38. 8, 12</p> <p>Πώς ο εκ γενετής τυφλός έγινε διπλά βλέπων. Ο Ιησούς «φως του κόσμου»</p> <p>Ανατροπή των αντιλήψεων της εποχής για την αμαρτία και την τιμωρία</p> <p>Η τραγικότητα της τυφλότητας των Φαρισαίων</p> <p>(2 ώρες)</p>	<p>Ο εκ γενετής τυφλός στην εικονογραφία και την ποίηση (π.χ. Ιω. Πολέμης κ.ά.)</p> <p>Φέρνουν και σχολιάζουν πληροφορίες για ιδρύματα ή ανθρώπους που συμπαράστέκονται τους τυφλούς</p>

αδιέξοδη στάση τους).		
<p>Να αντιληφθούν σ' αυτό το γεγονός τον Ιησού ως κυρίαρχο πάνω στο θάνατο και να σχολιάσουν τη συμπεριφορά του Ιαείρου προς τον Ιησού.</p> <p>Να συνειδητοποιούν ότι ο θάνατος δεν έχει τον τελευταίο λόγο πάνω στη ζωή και ότι ο καινούργιος κόσμος της Βασιλείας του Θεού είναι ο κόσμος της ζωής.</p>	<p><i>Η ανάσταση της κόρης του Ιαείρου: Ο Χριστός χαρίζει ξανά το δώρο της ζωής</i></p> <p>Μκ 5, 21-24 και 38-43</p> <p>Ο Ιησούς νικά τον θάνατο</p> <p>Ο καινούργιος κόσμος του Θεού είναι ο κόσμος της ζωής</p> <p>(1 ώρα)</p>	<p>Σύντομη δραματοποίηση των στίχων Μκ 5, 21-23α και 35-36 (δύο σκηνές)</p>
<p>Να κατανοήσουν τη σημασία του γεγονότος για τους μαθητές του Χριστού, αλλά και για τους πιστούς του παντοτινά.</p> <p>Να αντιληφθούν ότι το γεγονός της θεοφάνειας αποτελεί κορυφαία στιγμή αυτοφάνερωσης του Ιησού ως Θεανθρώπου.</p> <p>Να συνειδητοποιήσουν το νόημα της Μεταμόρφωσης στην προσωπική ζωή και τις σχέσεις των πιστών.</p>	<p><i>Η Μεταμόρφωση: Ο Χριστός φανερώνει τη θεϊκή δόξα του πριν από τα Πάθη</i></p> <p>Μτ 17, 1. Λκ 9, 29-31. Μτ 17, 4-9</p> <p>Το θαύμα της Μεταμόρφωσης αποτελεί Θεοφάνια</p> <p>Ο Χριστός είναι το πλήρωμα της Π. Διαθήκης</p> <p>Η δόξα του μεταμορφωθέντος Χριστού είναι αίτημα και κάλεσμα για τη μεταμόρφωση του κόσμου</p> <p>Η Μεταμόρφωση κομβικό σημείο πριν από το Πάθος</p> <p>(1 ώρα)</p>	<p>Σχολιασμός της εικόνας της Μεταμόρφωσης του Χριστού</p>
<p>ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄. Η Βασιλεία του Θεού πορεύεται μέσα από τα Πάθη και την Ανάσταση του Χριστού</p>		
<p>Να μελετήσουν τη διήγηση του ευαγγελιστή Ιωάννη για την ανάσταση του Λαζάρου.</p> <p>Να προσεγγίσουν την αλήθεια που ο Χριστός διαβεβαίωσε: «Εγώ ειμί η ζωή και η ανάστασις».</p>	<p><i>Η ανάσταση του Λαζάρου – «Εγώ ειμί η Ανάστασις και η Ζωή»</i></p> <p>Ιω 11, 1, 3, 5, 17-48, 53-54</p> <p>Η διήγηση για την ανάσταση του Λαζάρου</p> <p>Η στάση των ανθρώπων μπροστά στον θάνατο. Ο Χριστός είναι η ζωή και η Ανάσταση</p> <p>Ο Χριστός ως φίλος του Λαζάρου</p> <p>(1 ώρα)</p>	
<p>Να γνωρίσουν τα γεγονότα που διαδραματίστηκαν κατά την είσοδο του Χριστού στα Ιεροσόλυμα και στον Ναό λίγες μέρες πριν από τα Πάθη και την Ανάστασή του.</p> <p>Να επισημάνουν ότι όλα αυτά αποκάλυπταν ότι ο Χριστός ήταν ένας εντελώς διαφορετικός Μεσσίας απ' αυτόν που σχεδόν όλοι τότε περίμεναν.</p>	<p><i>Ο Ιησούς εισέρχεται στα Ιεροσόλυμα και εκδιώκει τους εμπόρους από τον Ναό - «Ευλογημένος ο ερχόμενος...»</i></p> <p>Ιω 11, 55-57· 12, 1-2 και 9-11. Μκ 11, 1, 2, 7. Λκ 19, 37. Μκ 11, 8-10. Λκ 19, 41. Μτ 21, 10-11. Μκ 11, 11, 15. Ιω 2, 14-16. Μτ 21, 13-17. Μκ 11, 18</p> <p>Τα γεγονότα και το νόημα της εισόδου του Χριστού στα Ιεροσόλυμα και της κάθαρσης του Ναού</p> <p>Η προφητική διάσταση των γεγονότων</p> <p>Το μήνυμά τους για σήμερα και για πάντα</p> <p>(1 ώρα)</p>	<p>Προσέγγιση της εορτής των Βαΐων μέσα από την «ανάγνωση» εικόνας</p> <p>Συγκεντρώνουν, ανακοινώνουν και σχολιάζουν έθιμα της Κυριακής των Βαΐων μέσα στην εκκλησία και στα σπίτια</p>
<p>Να γνωρίσουν όσα συνέβησαν ύστερα από την είσοδο του Ιησού στα Ιεροσόλυμα έως το τέλος του Μυστικού Δείπνου.</p> <p>Να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της σύνδεσης αυτού του Δείπνου με το Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας.</p>	<p><i>«Λάβετε φάγετε...» – Ο Μυστικός Δείπνος και η προδοσία</i></p> <p>Μτ 26, 1-5, 14-19. Λκ 22, 15. Ιω 13, 4-5, 12-15. Μτ 26, 21-26. Λκ 22, 19. Μτ 26, 27-28, 30-35</p> <p>Ο Ιησούς μιλάει για τον θάνατό του</p> <p>Η απόφαση σύλληψης του Ιησού και η προδοσία του Ιούδα</p> <p>Ο Μυστικός Δείπνος και το νόημά του</p>	<p>Προβάλλονται εικονογραφικά και ζωγραφικά έργα με θέμα τον Μυστικό Δείπνο</p> <p>Διαβάζονται (από το πρωτότυπο και μτφρ.) το Κοινωνικό: «Του Δείπνου σου του Μυστικού...»</p>

	<p>διαχρονικά</p> <p>Τα γεγονότα αυτά έκτοτε στη συνείδηση και τη ζωή των πιστών</p> <p>(1 ώρα)</p>	
<p>Να γνωρίσουν τα τελευταία λόγια του Χριστού προς τους μαθητές του πριν από τη σύλληψή του.</p> <p>Να συγκρατήσουν τις δραματικές σκηνές στον κήπο της Γεθσημανή.</p>	<p>«Περίλυπός εστί η ψυχή μου έως θανάτου» – Η αγωνία στη Γεθσημανή και η σύλληψη του Χριστού</p> <p>Ιω 14, 1, 6, 27. 15, 9, 11. 16, 1, 32. 17, 1, 9, 11. Μτ 26, 36-39. Λκ 22,44. Μτ 26, 40-48. Ιω 18, 4-8. Μτ 26, 49. Λκ 22,48. Μτ 26, 50, 55, 56</p> <p>Η προσευχή αγωνίας του Ιησού στη Γεθσημανή</p> <p>Η σύλληψη του Ιησού και η στάση των μαθητών</p> <p>(1 ώρα)</p>	<p>Με τη βοήθεια εικόνων και ύμνων, έκφραση παρατηρήσεων, σκέψεων και συναισθημάτων</p>
<p>Να γνωρίσουν όλες τις σκηνές της δίκης του Ιησού.</p> <p>Να διαπιστώσουν ότι αυτή η δίκη ήταν μια τραγική και αξιοθρήνητη δικαστική παρωδία.</p> <p>Να αξιολογήσουν τη στάση που κράτησε ο Ιησούς στο δικαστήριο (τρεις λόγοι του και μια σιωπή), την άρνηση αλλά και τη μετάνοια και τα πικρά δάκρυα του Πέτρου.</p>	<p>«Ένοχος θανάτου εστί!» – Οι θρησκευτικοί ηγέτες καταδικάζουν τον Ιησού</p> <p>Ιω 18, 12-13, 15-16, 19-24. Μτ 26, 57-75</p> <p>Η ανάκριση και η προαποφασισμένη καταδίκη</p> <p>Η μαρτυρία του Ιησού και η εξαγγελία της καταδίκης</p> <p>Η άρνηση του Πέτρου</p> <p>(1 ώρα)</p>	<p>Προβολή και σχολιασμός εκλεκτών εικαστικών σχετικών με το θέμα</p>
<p>Να γνωρίσουν όσα οδυνηρά και τραγικά διαδραματίστηκαν κατά τη δίκη του Ιησού από τον Πιλάτο στο πραιτώριο (διοικητήριο).</p>	<p>«Άρον άρον, σταύρωσον αυτόν!» – Ο Πιλάτος καταδικάζει τον Ιησού σε σταύρωση</p> <p>Μκ 15, 1. Μτ 27, 3-5. Ιω 18, 28-31. Λκ 23, 2. Ιω 18, 33-38. Λκ 23, 4-16. Μτ 27, 15-23. Ιω 19, 12-15. Μτ 27, 24-26</p> <p>Η παράδοση στον Πιλάτο</p> <p>Ο διάλογος Χριστού-Πιλάτου και η επικύρωση της θανατικής καταδίκης</p> <p>(1 ώρα)</p>	<p>Σχολιασμός του φαινομένου της μαζικής μεταστροφής του πλήθους των θαυμαστών του Ιησού εναντίον Του. Σχολιασμός της συμπεριφοράς των θρησκευτικών ηγετών και του Πιλάτου, καθώς και της στάσης του Ιησού απέναντί τους</p>
<p>Να μελετήσουν σε όλες τις λεπτομέρειες, στιγμή προς στιγμή, τα γεγονότα των Παθών, της Σταύρωσης και της Ταφής του Ιησού.</p> <p>Να κατανοήσουν τη φράση του Χριστού: «Πάτερ, άφες αυτοίς ου γαρ οίδασι τι ποιούσι».</p> <p>Να συνειδητοποιήσουν ότι για τους χριστιανούς η Σταύρωση του Χριστού είναι το δραματικότερο και φοβερότερο γεγονός στην ιστορία της ανθρωπότητας, αφού τα πλάσματα σταύρωσαν τον Πλάστη τους.</p>	<p>«Τετέλεσται» – Η Σταύρωση και η Ταφή του Ιησού</p> <p>Μτ 27, 27-32. Λκ 23, 27, 32-34. Ιω 19, 19-20, 23-27. Μτ 27, 39-43. Λκ 23, 39-43. Μτ 27, 45-46. Ιω 19, 28- 30. Λκ 23, 46. Μτ 27, 51, 54-55. Ιω 19, 31-34. Μτ 27, 57-66</p> <p>Ο εμπαιγμός του Ιησού από τους Ρωμαίους στρατιώτες</p> <p>Η πορεία προς τον Γολγοθά</p> <p>Η Σταύρωση και η συγχώρηση των σταυρωτών</p> <p>Η σημασία του Πάθους</p> <p>Ο Ιωσήφ κηδεύει τον Διδάσκαλο</p> <p>Ο σταυρός στη ζωή των χριστιανών</p> <p>(1 ώρα)</p>	<p>Συλλογή και σχολιασμός εικαστικών έργων και λαϊκών θρήνων με θέμα τη σταύρωση και την ταφή του Χριστού (Εικαστικά, Λογοτεχνία, Γλώσσα)</p> <p>Ακρόαση ή και συμπαλμωδία στίχων από τα Εγκώμια</p>
<p>Να γνωρίσουν τα σχετικά με την Ανάσταση του Χριστού γεγονότα.</p> <p>Να κατανοήσουν ότι για τους χριστιανούς τον τελευταίο λόγο στη ζωή δεν έχει ο θάνατος αλλά ο Σταυρωθείς και Αναστάς και ότι η</p>	<p>«Χριστός Ανέστη!»</p> <p>Λκ 24, 1-8. Μτ 28, 9-10. Λκ 24, 9-12, 36-49</p> <p>Η απελπισία των μαθητών και η ταφή των προσδοκίων τους</p>	<p>Προσέγγιση των Παθών και της Ανάστασης του Χριστού μέσα από βυζαντινούς ύμνους και ποίηση</p>

Ανάσταση του Χριστού είναι απαρχή της τελικής καθολικής ανάστασης.	Ο κενός τάφος και η ριζική αλλαγή τους Η Ανάσταση του Χριστού, «απαρχή» και ελπίδα «άλλης βιοτής» <i>(1 ώρα)</i>	
Να αντιληφθούν πώς οι εικονογράφοι, οι υμνογράφοι και οι ποιητές ζουν, γιορτάζουν και εκφράζουν την Ανάσταση του Χριστού και πώς τη συνδέουν με τη ζωή μας.	«Πάσχα μέγα, Πάσχα των πιστών» Ερμηνεία της εικόνας της Ανάστασης Το Πάσχα = πέρασμα από τη δουλεία στην ελευθερία Η Ανάσταση στην προσωπική ζωή του χριστιανού <i>(1 ώρα)</i>	Ανάγνωση αποσπάσματος από τον «Κατηχητικό Λόγο» του Ι. Χρυσοστόμου και σχολιασμός Παρουσίαση εθίμων της Λαμπρής στην εκκλησία, στα σπίτια, στην εξοχή
Να ενημερωθούν για το γεγονός της Ανάληψης του Χριστού. Να εκτιμήσουν την αξία και σπουδαιότητα της διαβεβαίωσης του Ιησού προς τους μαθητές, και κατ' επέκταση προς κάθε χριστιανό: «θα είμαι μαζί σας πάντα ως τη συντέλεια του κόσμου».	« <i>Ιδού εγώ μεθ' υμών ειμί...</i> » – Η Ανάληψη του Χριστού Πραξ 1, 3-5, 8-11. Λκ 24, 52. Πραξ 1, 13-14. Λκ 24, 53 Οι τελευταίες συμβουλές του Ιησού προς τους μαθητές Η Ανάληψη Η Ανάληψη προϋπόθεση για την αποστολή του Αγίου Πνεύματος Ο Ιησούς μαζί μας για πάντα <i>(1 ώρα)</i>	Μελέτη της εικόνας της Ανάληψης και του απολυτικού της εορτής (από το πρωτότυπο και μτφρ.)

ΤΑΞΗ Γ΄

ΘΕΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Στόχοι	Θεματικές Ενότητες (διατιθέμενος χρόνος)	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Εισαγωγικά μαθήματα		
Οι μαθητές επιδιώκεται: Να κατανοήσουν τον σκοπό της Ιστορίας και την ανάγκη της μελέτης των ιστορικών γεγονότων και προσώπων. Να διακρίνουν ιστορικές έννοιες και να αντιληφθούν τη σημασία της μελέτης των ιστορικών πηγών.	<i>Γιατί και πώς μελετούμε την Ιστορία</i> Μελετώντας την Ιστορία γνωρίζουμε την πορεία της ανθρώπινης ζωής και του πολιτισμού Τα αίτια, οι αφορμές και τα αποτελέσματα των ιστορικών γεγονότων Η αντικειμενικότητα και αμεροληψία στην προσέγγιση και έκθεση της Ιστορίας <i>(1 ώρα)</i>	Παρουσίαση απόψεων μεγάλων ιστορικών για το θέμα, και συζήτηση
Να κατανοήσουν ότι η μελέτη της Εκκλησιαστικής Ιστορίας βασίζεται σε πηγές, αρχαιολογικά ευρήματα, προφορικές παραδόσεις, πρόσωπα και γεγονότα.	<i>Η ιστορία της Εκκλησίας και η μελέτη της</i> Η έννοια της Εκκλησίας Η ιστορική της πορεία και δράση Πηγές και τρόπος προσέγγισής τους <i>(1 ώρα)</i>	Μελέτη του πίνακα περιεχομένων του μαθήματος και προτάσεις προτιμήσεων και προτεραιοτήτων μελέτης θεμάτων
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄. Τα πρώτα βήματα της Εκκλησίας		
Να κατανοήσουν τους λόγους για τους οποίους το γεγονός της Πεντηκοστής κατέχει κεντρική θέση στη ζωή και ιστορία της Εκκλησίας.	<i>Πεντηκοστή: Το ξεκίνημα της Εκκλησίας</i> Έκθεση του γεγονότος της Πεντηκοστής, απόσπασμα από το κήρυγμα του Πέτρου, απήχηση Παράθεση και εικόνας της Πεντηκοστής <i>(1 ώρα)</i>	Ανεύρεση δύο διαφορετικών εικόνων της Πεντηκοστής και διάκριση των διαφορών παράστασης, θέσης των προσώπων, επισήμανση τυχόν χρωματικών διαφορών
Να επισημάνουν, να αναλύσουν και	<i>Ιεροσόλυμα: Πρότυπο χριστιανικών κοινοτήτων</i>	Καταγραφή στοιχείων για

να αξιολογήσουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της χριστιανικής κοινότητας των Ιεροσολύμων, που την κατέστησαν πρότυπο, με διαχρονική μάλιστα εμβέλεια.	Περιγραφή της συγκρότησης και του τρόπου ζωής των πρώτων χριστιανών Εκλογή των 7 διακόνων από τον λαό Πώς επιβιώνουν οι «αγάπες» σήμερα (1 ώρα)	τη χριστιανική κοινότητα των Ιεροσολύμων, καταγραφή ονομάτων χριστιανικών κοινοτήτων που ιδρύθηκαν κατά την αποστολική περίοδο
Να κατανοήσουν ότι η θεμελίωση και εξάπλωση της Εκκλησίας επιτεύχθηκε με αγώνες και θυσίες.	Ο πρώτος διωγμός κατά των χριστιανών Παρρησία και μαρτύριο του Στεφάνου Σύλληψη του Πέτρου Μαρτύριο του Ιακώβου του Αδελφοθέου Οι πιστοί διωκόμενοι ξεχύνονται στην επαρχία και διαδίδουν την πίστη (1 ώρα)	Συγκέντρωση και σχολιασμός στοιχείων για τον πρώτο διωγμό κατά των χριστιανών (Ιστορία, Γεωγραφία) Σύντομη δραματοποίηση των τελευταίων λόγων του Στεφάνου
Να γνωρίσουν το γεγονός της μεταστροφής του Παύλου και να κατανοήσουν τη σημασία του ανοίγματος της ιεραποστολικής του δράσης στα έθνη (στους ειδωλολάτρες).	Η μεταστροφή του Παύλου. Ανοίγμα του Χριστιανισμού στον εθνικό κόσμο Λεπτομερής εξιστόρηση της δράσης του Παύλου κατά των χριστιανών, της μεταστροφής του, της ετοιμασίας του για το έργο της ιεραποστολής στους εθνικούς (ειδωλολάτρες) και πρώτη ιεραποστολική του δράση Χωρία από τις επιστολές του Παύλου που αναφέρονται στην εμπειρία της μεταστροφής του (2 ώρες)	Αναζήτηση χαρακτηριστικών σύντομων περιγραφών της μεταστροφής του Απ. Παύλου από εγκυκλοπαίδειες, λογοτεχνικά κείμενα ή άλλα σχετικά βιβλία και ανακοίνωσή τους στην τάξη
Να επισημάνουν τα γνωρίσματα της Αποστολικής Συνόδου, που την κατέστησαν το πρότυπο των συλλογικών αποφάσεων και του γνήσιου συνοδικού συστήματος στην Εκκλησία.	Η Αποστολική Σύνοδος: συλλογική λήψη αποφάσεων Πραξ κεφ. 15: τα πριν, η Σύνοδος, η απόφαση, τα μετά Η οριστική ρήξη μεταξύ Ιουδαίων και Χριστιανών (1 ώρα)	Παρουσίαση εικόνων που απεικονίζουν Συνόδους της Εκκλησίας και σχολιασμός τους
Να είναι σε θέση να εντοπίσουν και να αξιολογήσουν τους τρόπους που χρησιμοποίησε ο Απ. Παύλος για τη μετάδοση της νέας πίστης στις πόλεις της Ελλάδας που επισκέφθηκε.	Ο Απόστολος Παύλος στην Ελλάδα Η ιεραποστολική δράση του Παύλου στη Μ. Ασία Το όραμα του Μακεδόνα Ιεραποστολικοί σταθμοί του Παύλου στους Φιλίππους, Θεσσαλονίκη, Βέροια, Αθήνα, Κόρινθο Πίνακας περιοδίων του Παύλου (με συνοδεία χάρτη) ως το μαρτύριό του στη Ρώμη (1 ώρα)	Γνωριμία με τις χριστιανικές κοινότητες των ελληνικών πόλεων που ίδρυσε ο Παύλος (μνημεία, κατάσταση τους σήμερα και δράση τους, πώς νιώθουν οι σημερινοί πιστοί)
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄. Επέκταση, περιπέτειες και επίσημη αναγνώριση της Εκκλησίας		
Να γνωρίσουν χαρακτηριστικά παραδείγματα μαρτυριών κατά τους μεγάλους διωγμούς. Να κατανοήσουν τα αίτια που τους προκάλεσαν και τους λόγους για τους οποίους ο Χριστιανισμός, παρά τις απηνείς διώξεις, επιβίωσε και εξαπλώθηκε παντού.	Οι μεγάλοι διωγμοί κατά των χριστιανών Το πλήθος των μαρτύρων Τα είδη των βασανιστηρίων Συγκεκριμένοι μάρτυρες Η παρρησία των Απολογητών Το μαρτύριο του Αγίου Πολυκάρπου (1 ώρα)	Συγκέντρωση και σχολιασμός στοιχείων για τους μεγάλους διωγμούς (Ιστορία, Γεωγραφία) Στοιχεία και σχόλια για τον θρησκευτικό φανατισμό των διωκτών των χριστιανών
Να αντιληφθούν τους λόγους για τους οποίους οι κατακόμβες έγιναν σύμβολο του ηρωισμού των πρώτων	Οι κατακόμβες: τόπος καταφυγής και μνήμης Οι κατακόμβες καταφύγιο για τους κατατρεγμένους χριστιανούς (για ταφή των	Συγκέντρωση ιστορικών πληροφοριών και εικαστικού υλικού για τις

χριστιανών.	κατατρεγμένους χριστιανούς (για ταφή των μαρτύρων, διδαχή και λατρεία) Πρωτοχριστιανικές συμβολικές παραστάσεις στις κατακόμβες Κατακόμβες στη Ρώμη και στη Μήλο (1 ώρα)	Κατακόμβες (Τέχνη, Ιστορία, Γεωγραφία).
Να επισημάνουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της ζωής και δράσης του Ιγνατίου που δικαιολογούν το χαρακτηρισμό του ως Θεοφόρου και υποδειγματικού εκκλησιαστικού ηγέτη.	Ιγνάτιος ο Θεοφόρος Ο βίος και το μαρτύριο του Αγίου Ιγνατίου Λόγια-υποθήκες από αποσπάσματα των επιστολών του Ένας όντως Θεοφόρος εκκλησιαστικός ηγέτης και μάρτυρας (1 ώρα)	Χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του αγ. Ιγνατίου (συστηματική απαρίθμησή τους)
Να επισημάνουν τα αίτια έκδοσης του διατάγματος των Μεδιολάνων και τις συνέπειές του στην κατοπινή ιστορική διαδρομή της Εκκλησίας.	Το Διάταγμα των Μεδιολάνων: Ένας νέος δρόμος ανοίγεται για τους χριστιανούς Το κείμενο του διατάγματος Τι οδήγησε στην έκδοσή του Οι εξελίξεις που δρομολόγησε η έκδοσή του (1 ώρα)	Συζήτηση ολομέλειας στην τάξη για το αίτημα της ανεξιθρησκίας και του σεβασμού του θρησκευτικώς «άλλου» και «διαφορετικού» σήμερα
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'. Εδραίωση και ακμή της Εκκλησίας		
Να αντιληφθούν και να αιτιολογήσουν τις θετικές και αρνητικές συνέπειες της συνάντησης του Χριστιανισμού με τον Ελληνισμό.	Χριστιανισμός - Ελληνισμός: μια ιδιότυπη συνάντηση Χριστιανισμός – Ελληνισμός: αμοιβαίες επιρροές, προσλήψεις, συνθέσεις, διαφοροποιήσεις, συγκρούσεις Θετικές και αρνητικές συνέπειες από τη συνάντηση Χριστιανισμού και Ελληνισμού (2 ώρες)	Συγκέντρωση και ανάλυση στοιχείων για τη συνάντηση Χριστιανισμού – Ελληνισμού (Ιστορία, Αρχαία Ελληνικά, Εικαστικά)
Να πληροφορηθούν το πραγματικό νόημα των αιρέσεων και τα αίτια που τις προκάλεσαν. Να είναι σε θέση να επισημάνουν τον κίνδυνο που διέτρεξαν οι πιστοί και την αναστάτωση που επέφεραν οι αιρέσεις στον εκκλησιαστικό και πολιτικό χώρο.	Αιρέσεις: εσωτερική πληγή της Εκκλησίας Αδυναμίες κατά την προσέγγιση του βάθους του Χριστιανισμού και παρερμηνείες της χριστιανικής ζωής. Διδασκαλίες που προκάλεσαν φθορές και ταραχή στο εκκλησιαστικό σώμα. Οι επιπτώσεις και πέρα από το χώρο της χριστιανικής πίστης και ζωής (1 ώρα)	Κατάρτιση πίνακα με τις αιρέσεις και τα βασικά σημεία των διδασκαλιών τους Μια πρώτη τους επαφή με το Σύμβολο της Πίστεως, στοιχειώδης ανάλυση και δέσμευσή τους να το αποστηθίσουν
Να γνωρίσουν και να είναι σε θέση να δικαιολογήσουν με ποιες ενέργειες του Μ. Αθανασίου αντιμετώπιστηκαν οι αιρέσεις και έτσι διατυπώθηκε η ορθή πίστη.	Μέγας Αθανάσιος: αγωνιστής της ορθής πίστης Η ζωή του, οι πολύχρονοι αγώνες και η θεολογία του στην υπηρεσία της ορθής πίστης και της καταπολέμησης των φθοροποιών αιρέσεων (1 ώρα)	Συλλογή χαρακτηριστικών αγωνιστικών λόγων του Μ. Αθανασίου και προσπάθεια σύνθεσης στοιχείων που δίνουν σαφή εικόνα της προσωπικότητάς του
Να γνωρίσουν τη ζωή και την πολυσχιδή δράση του Μ. Βασιλείου και να επισημάνουν τα χαρακτηριστικά εκείνα που τον κατέστησαν μια από τις μεγαλύτερες μορφές της Εκκλησίας και υπόδειγμα εκκλησιαστικού ηγέτη.	Μέγας Βασίλειος: ένας κορυφαίος ιεράρχης Η ζωή και η δράση του Μ. Βασιλείου Κοινωνικοί του αγώνες και σχετικές του απόψεις Οι επιστολές του καθρέφτης της ζωής του και της μορφής του Μέγας σε όλα Αποσπάσματα από τα έργα του (1 ώρα)	Καταγραφή των ειδών των φιλανθρωπικών ιδρυμάτων που ίδρυσε ο Μέγας Βασίλειος στη «Βασιλειάδα» Αναφέρουν φιλανθρωπικά ιδρύματα κάθε τύπου
Να μπορούν να εξηγήσουν ότι η	Χριστιανική άσκηση – Μοναχισμός	Συγκέντρωση εικόνων και

<p>άσκηση είναι απαραίτητο στοιχείο στη ζωή κάθε ανθρώπου και ότι ο Μοναχισμός αποτελεί ιδιαίτερο τρόπο άσκησης ορισμένων μόνον ανθρώπων.</p>	<p>Η άσκηση ως πρόγραμμα ζωής για ενίσχυση της βούλησης και εγρήγορης με στοχασμό για τα βαθύτερα της πίστης</p> <p>Μοναχισμός-Ηουχασμός: Ειδικό πρόγραμμα αυστηρής και συνεχούς άσκησης στο πλαίσιο της πλήρους αφιέρωσης ειδικών ομάδων πιστών</p> <p>Τα μοναστήρια ως κέντρα πνευματικότητας και εκκλησιαστικής τέχνης</p> <p>(1 ώρα)</p>	<p>άλλων στοιχείων για τη ζωή των μοναχών στο Άγιον Όρος</p> <p>Συγκέντρωση στοιχείων για Μοναχισμό σε άλλες Θρησκείες, Εκκλησίες και Ομολογίες (σχόλια – συγκρίσεις)</p>
<p>Να κατανοήσουν τους λόγους για τους οποίους οι Οικουμενικές Σύνοδοι αποτελούν τον κύριο θεσμό αντιμετώπισης βασικών προβλημάτων πίστης και ζωής, καθώς και ομαλής λειτουργίας της Εκκλησίας.</p>	<p><i>Ο ρόλος των Οικουμενικών Συνόδων στη ζωή της Εκκλησίας</i></p> <p>Η σύγκληση, η σύνθεση, η λειτουργία και οι αποφάσεις της Δ΄ Οικουμενικής Συνόδου</p> <p>Οι Σύνοδοι (τοπικές και Οικουμενικές) θεσμός στην υπηρεσία της τρέχουσας ζωής και των προβλημάτων του εκκλησιαστικού σώματος</p> <p>Η εγκυρότητα των αποφάσεών τους και η ισχύς τους σε σχέση με την ευρύτερη εκκλησιαστική συνείδηση</p> <p>(1 ώρα)</p>	<p>Καταγραφή και εντοπισμός στο χάρτη τόπων όπου πραγματοποιήθηκαν σημαντικές Σύνοδοι</p> <p>Πληροφορίες για τις προσπάθειες σύγκλησης της Πανορθόδοξου Συνόδου. Οι ως τώρα Προσύνοδοι και τα σπουδαιότερα θέματα που έχει να αντιμετωπίσει</p>
<p>Να γνωρίσουν τα πραγματικά αίτια και τις τραγικές συνέπειες της Εικονομαχίας όχι μόνο στον χώρο της Εκκλησίας αλλά και της πολιτείας.</p> <p>Να κατανοήσουν και να είναι σε θέση να εξηγήσουν την τραγικότητα του γεγονότος αλλά και το αίσιο πέρας που είχε για όλους.</p>	<p><i>Εικονομαχία: μια τραγωδία που συγκλόνισε την Εκκλησία</i></p> <p>Το γεγονός και τα αίτιά του</p> <p>Άγνοια και αδυναμίες, υπερβολές και ακρότητες και στις δύο πλευρές των αντιμαχομένων</p> <p>Οι αποφάσεις των Συνόδων για τη σχέση του πιστού με τις εικόνες</p> <p>(1 ώρα)</p>	<p>Σύνταξη πίνακα με δύο στήλες όπου να καταγράφονται τα ονόματα των προσώπων που έλαβαν μέρος στη διένεξη ως εικονόφιλοι και εικονομάχοι</p> <p>Το ζήτημα του εικονισμού του Θεού στις άλλες Θρησκείες</p>
<p>Να είναι σε θέση, όταν επισκέπτονται έναν ναό, να αναγνωρίζουν σε ποιον ρυθμό ανήκει και τι συμβολίζει το κάθε μέρος του ναού.</p> <p>Να επισημάνουν τη σημασία της αγιογραφίας στη ζωή των μελών της Εκκλησίας.</p>	<p><i>Εκκλησιαστική τέχνη Α΄: Ναοδομία και Αγιογραφία</i></p> <p>Οι ρυθμοί των ναών: βασιλική, βασιλική με τρούλο κ.λπ.</p> <p>Οι συμβολισμοί των μερών τους</p> <p>Αγιογραφία: φορητές εικόνες και τοιχογραφίες, θέματα και συμβολισμοί, θεολογία και υπομνήσεις τους</p> <p>Το αγιογραφικό πρόγραμμα</p> <p>(2 ώρες)</p>	<p><i>Συγκέντρωση στοιχείων για την εξέλιξη της εκκλησιαστικής τέχνης (Ιστορία, Εικαστικά, Μουσική, Γεωγραφία)</i></p> <p>Συγκέντρωση φωτογραφικού υλικού βυζαντινών ναών της περιοχής ή και του ευρύτερου ελληνικού χώρου</p>
<p>Να γνωρίσουν και να μπορούν να επισημάνουν τους τρόπους με τους οποίους τα διάφορα είδη της υμνογραφίας και εκκλησιαστικής μουσικής συμβάλλουν στην καλύτερη συμμετοχή των πιστών στη λατρεία.</p>	<p><i>Εκκλησιαστική τέχνη Β΄: Υμνολογία</i></p> <p>Η υμνογραφία. Εκκλησιαστική ποίηση για λειτουργική χρήση</p> <p>Τα θέματά της και τα κύρια είδη ύμνων</p> <p>Η εκκλησιαστική μουσική: η προέλευση, ο χαρακτήρας της, η κατασκευτικότητα και ιεροπρέπείά της, ο εκφραστικός πλούτος της και η γραφή της (οι 8 ήχοι της)</p> <p>(1 ώρα)</p>	<p>Ακρόαση και σχολιασμός χαρακτηριστικών εκκλησιαστικών ύμνων</p> <p>Συζήτηση για τη μονοφωνική και χορωδιακή εκκλησιαστική μουσική (έκθεση και σχολιασμός των κυριότερων απόψεων)</p>
<p>ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄. Ο Χριστιανισμός στον ευρύτερο ευρωπαϊκό χώρο</p>		
<p>Να εκτιμήσουν ότι η Ανατολική Εκκλησία παρουσιάζει το οικουμενικό της πνεύμα με τη δυνατότητα που δίνει στους λαούς που εκχριστιανίζονται να διατηρούν τα χαρακτηριστικά του πολιτισμού τους</p>	<p><i>Ο εκχριστιανισμός των σλαβικών λαών</i></p> <p>Κύριλλος και Μεθόδιος: Το είδος και η ποιότητα της ιεραποστολής τους</p> <p>Η συμβολή των εκχριστιανισθέντων σλαβικών λαών στην εκκλησιαστική τέχνη και στη βίωση</p>	<p>Εντοπισμός σε σύγχρονο χάρτη της Ευρώπης των περιοχών όπου έζησαν και έδρασαν οι Άγιοι Κύριλλος και Μεθόδιος</p>

<p>χαρακτηριστικά του πολιτισμού τους και να τα αναπτύξουν περαιτέρω.</p>	<p>και έκφραση της ορθόδοξης πνευματικότητας (1 ώρα)</p>	<p>Οι Κύριλλος και Μεθόδιος στη συνείδηση, στα μνημεία και στην τέχνη των σλαβικών λαών</p>
<p>Να γνωρίσουν τις προσπάθειες της Δυτικής Εκκλησίας για την εξάπλωση του Χριστιανισμού στη Δυτική Ευρώπη.</p>	<p><i>Η εξάπλωση του Χριστιανισμού στη Δυτική Ευρώπη</i> Χριστιανοί ιεραπόστολοι στη Δύση Ο άγιος Πατρίκιος (παράθεση κειμένου του) Ιεραποστολική δράση μοναχικών ταγμάτων και τα αποτελέσματά της (1 ώρα)</p>	<p>Καταγραφή φύλων που εγκαταστάθηκαν στην Ευρώπη και εκχριστιανίστηκαν από ιεραποστόλους της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας</p>
<p>Να κατανοήσουν και να μπορούν να εξηγήσουν γιατί οι άγιοι Ειρηναίος και Αμβρόσιος χαρακτηρίζονται ως μεγάλες προσωπικότητες και τιμώνται ως Άγιοι όχι μόνο στη Δύση αλλά και στην Ανατολή.</p>	<p><i>Οι άγιοι Ειρηναίος Λυώνος και Αμβρόσιος Μεδιολάνων</i> Η ζωή και δράση του αγίου Ειρηναίου. Η θεολογική του συμβολή Η ζωή και δράση του αγίου Αμβροσίου. Η σύγκρουσή του με τον αυτοκράτορα Θεοδόσιο (1 ώρα)</p>	<p>Πληροφόρηση για τους Μάρτυρες της Λυώνος και μελέτη ενός ύμνου του αγ. Αμβροσίου</p>
<p>Να είναι σε θέση να διακρίνουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των διαφόρων ρυθμών των ναών στη Δυτική Εκκλησία καθώς και του εσωτερικού διάκοσμου, σε συνάρτηση με τους συμβολισμούς τους.</p>	<p><i>Η εκκλησιαστική τέχνη στη Δύση</i> Η ναοδομία, η εικονογραφία και η γλυπτική στη Δυτική εκκλησιαστική τέχνη Ο ναός του Αγίου Πέτρου στο Βατικανό της Ρώμης Θέματα και συμβολισμοί που απασχόλησαν τους εκκλησιαστικούς καλλιτέχνες της Δύσης Η Δυτική υμνολογία και μουσική (1 ώρα)</p>	<p>Συγκέντρωση φωτογραφιών από τον εσωτερικό διάκοσμο χριστιανικών ναών της Δύσης</p>
<p>Να γνωρίσουν τα αίτια που προκάλεσαν το Σχίσμα, να επισημάνουν τις ποικίλες επιπτώσεις του σε Ανατολή και Δύση και να αιτιολογήσουν την αναγκαιότητα των προσπαθειών που γίνονται για την άρση του Σχίσματος.</p>	<p><i>Το σχίσμα του 1054: γεγονός μεγάλης οδύνης</i> Η απομάκρυνση και αποξένωση Ανατολής και Δύσης Τα γεγονότα που οδήγησαν στο Σχίσμα και το Ανάθεμα Οδυνηρές συνέπειες σ' Ανατολή και Δύση (1 ώρα)</p>	<p>Εντοπισμός και καταγραφή αποπειρών, μέσα από την ιστορία, για την άρση του Σχίσματος</p>
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄. Η Εκκλησία στα νεότερα χρόνια		
<p>Να γνωρίσουν τους βασικούς λόγους που οδήγησαν τη Δυτική Χριστιανοσύνη στη Μεταρρύθμιση και να επισημάνουν τα κύρια γνωρίσματα του μεγάλου αυτού γεγονότος καθώς και τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του Μαρτίνου Λούθηρου.</p>	<p><i>Η Μεταρρύθμιση στη Δυτική Χριστιανοσύνη. Μαρτίνος Λούθηρος</i> Η κρίση στους κόλπους της Δυτικής Χριστιανοσύνης οδήγησε σε αδιέξοδα και προκάλεσε δυναμικές κινητοποιήσεις για κάθαρση Η ζωή και το έργο του Μαρτίνου Λούθηρου, πρωτεργάτη στην επικράτηση της Μεταρρύθμισης Οι μεταρρυθμιστές Καλβίνος και Ζβίγκλιος (1 ώρα)</p>	<p>Επισημάνση και καταγραφή ομοιοτήτων και διαφορών μεταξύ ενός προτεσταντικού και ενός ρωμαιοκαθολικού ναού όσον αφορά στον εσωτερικό διάκοσμο και στην εξωτερική εμφάνιση</p>
<p>Να εντοπίσουν τους βασικούς λόγους που συντέλεσαν στην εξάπλωση της Μεταρρύθμισης και να επισημάνουν τις ποικίλες συνέπειες που είχε αυτή στη Δυτική Χριστιανοσύνη.</p>	<p><i>Η εξάπλωση της Μεταρρύθμισης και οι συνέπειές της στη δυτική Χριστιανοσύνη</i> Η επικράτηση της Μεταρρύθμισης και οι συνέπειές της σε ολόκληρη τη Δυτική Ευρώπη Η θέση και η σημασία της Βίβλου στη ζωή και στη σκέψη των πιστών της Οι νέες μορφές έκφρασης στην εκκλησιαστική τέχνη</p>	<p>Εντοπισμός στον χάρτη των περιοχών της Ευρώπης όπου διαδόθηκε ο Προτεσταντισμός Σύγχρονες χώρες σε ολόκληρο τον κόσμο όπου επικρατεί (ή είναι αισθητά παρών) ο Προτεσταντισμός</p>

	Τα νέα σχήματα στη χριστιανική μαρτυρία, διακονία και λατρεία <i>(1 ώρα)</i>	
Να γνωρίσουν τις διεργασίες και τα βασικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα της ανασυγκρότησης και ανακαίνισης της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας ως απάντησή της στη Μεταρρύθμιση.	<i>Προσπάθειες ανασυγκρότησης της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας</i> Η αντίδραση της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας μετά την επικράτηση της Μεταρρύθμισης <i>(1 ώρα)</i>	Στοιχεία για το σε ποιες χώρες του σύγχρονου κόσμου επικρατούν οι Ρωμαιοκαθολικοί χριστιανοί
Να επισημάνουν τα βασικά γνωρίσματα οργάνωσης της Ανατολικής Εκκλησίας και τον ρόλο που αυτή έπαιξε κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας στους διάφορους τομείς της ζωής του πληρώματος της Εκκλησίας που ανήκε στο Οικουμενικό Πατριαρχείο.	<i>Η Ανατολική Εκκλησία κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας</i> Οι υπόδουλοι ορθόδοξοι λαοί κατά την Τουρκοκρατία και το Οικουμενικό Πατριαρχείο (διδάσκαλοι, εκκλησιαστικοί ηγέτες, θεσμός δημοτικών κοινοτήτων, ο εθναρχικός ρόλος του Πατριαρχείου) <i>(1 ώρα)</i>	Καταγραφή ονομάτων Σχολών που ιδρύθηκαν τότε από την Εκκλησία και από διάφορους άλλους φορείς Πρόσωπα και γεγονότα στην ελληνική εικαστική τέχνη αυτή την περίοδο
Να επισημάνουν τα αίτια και την αναγκαιότητα σύστασης του Αυτοκεφάλου στην Ανατολική Εκκλησία καθώς και τα χαρακτηριστικά γνωρίσματά του στην Εκκλησία της Ελλάδος.	<i>Η Αυτοκέφαλη Εκκλησία της Ελλάδος</i> Το αίτημα της Αυτοκεφαλίας ως εξέλιξη της οντότητας και ανεξαρτησίας των τοπικών Εκκλησιών και του θεσμού των Πατριαρχείων Η Εκκλησία της Ελλάδος γίνεται Αυτοκέφαλη Η οργάνωση και δράση της Ελλαδικής Εκκλησίας σε επίπεδο Διοίκησης και στο σύνολο των πιστών <i>(1 ώρα)</i>	Συγκέντρωση στοιχείων για το έργο της «Αποστολικής Διακονίας» της Εκκλησίας της Ελλάδος Πίνακας Μητροπόλεων Εκκλησίας Ελλάδος, Κρήτης και Δωδεκανήσου
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄. Ο χριστιανικός κόσμος σήμερα		
Να γνωρίσουν τις σημαντικές αλλαγές που συντελέστηκαν στη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία στη σύγχρονη εποχή, καθώς και τη συμβολή της σε βασικά θέματα της σύγχρονης ζωής.	<i>Οι Ρωμαιοκαθολικοί στην εποχή μας</i> Η Β΄ Βατικανή Σύνοδος (1963-65) και η σημασία της για τη ζωή και δράση της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας και τον Χριστιανισμό γενικότερα Τα κείμενα που εξέδωσε Τα κοινωνικά ανοίγματα, τα νέα οργανωτικά σχήματα στο εσωτερικό της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας και οι καινοτομίες στο χώρο της λατρείας Η Θεολογία της Απελευθέρωσης και η δράση των Λατινοαμερικάνων Καθολικών <i>(1 ώρα)</i>	Μελέτη χαρακτηριστικών σημείων από τα κείμενα της Β΄ Βατικανής Συνόδου για τις άλλες Εκκλησίες και Ομολογίες, καθώς και για τις άλλες Θρησκείες Καθολικοί χριστιανοί (Έλληνες και ξένοι) στη χώρα μας σήμερα (πόσοι, από που, πώς ζουν, προβλήματά τους)
Να επισημάνουν τον λόγο ύπαρξης πολλών επιμέρους Ομολογιών στο χώρο του Προτεσταντισμού, τις προσπάθειες προσέγγισης της Παράδοσης που γίνονται, καθώς και τις ποικίλες δραστηριότητές τους στην κοινωνική ζωή παντού στον κόσμο σήμερα.	<i>Οι Προτεστάντες στην εποχή μας</i> Η ζωή των σημερινών Ευαγγελικών (ή Προτεσταντών) χριστιανών σε σχέση με το πνεύμα και τις αρχές της Μεταρρύθμισής τους Οι Οικουμενικές προσπάθειες για την ενότητα των χριστιανών σήμερα Η παρουσία και δράση τους στον κόσμο για τα μεγάλα ζητήματα <i>(1 ώρα)</i>	Παρουσίαση στοιχείων για τους Ευαγγελικούς χριστιανούς στην Ελλάδα σήμερα (μια πρώτη γνωριμία)
Να εντοπίσουν βασικούς τομείς της ζωής στους οποίους η Ορθόδοξη Εκκλησία πρωτοστατεί και τους τρόπους που χρησιμοποιεί προς την κατεύθυνση αυτή με κύριο φορέα το Οικουμενικό Πατριαρχείο.	<i>Η Ορθοδοξία στον σύγχρονο κόσμο</i> Οι Ορθόδοξοι στον σύγχρονο κόσμο και στην Ενωμένη Ευρώπη Η κοινή τους χριστιανική παράδοση και ο πολιτισμός ως πολυτίμη κληρονομιά για τους ίδιους αλλά και τους ετεροδόξους Ο ιδιαίτερος ρόλος του Οικουμενικού	Καταγραφή των χωρών όπου οι Ορθόδοξοι αποτελούν την πλειονότητα του πληθυσμού Μελέτη μικρών κειμένων για το οικολογικό πρόβλημα και για την

	Πατριαρχείου στον συντονισμό για την αποτελεσματικότερη δράση όλων των Ορθοδόξων (1 ώρα)	παγκοσμιοποίηση του Οικ. Πατριάρχη Βαρθολομαίου και του Αρχ/που Αλβανίας Αναστασίου, αντίστοιχα
Να εντοπίσουν βασικές αρχές με βάση τις οποίες γίνεται η προσέγγιση όλων των χριστιανών και να μπορούν να αναφέρουν συγκεκριμένες προσπάθειες που γίνονται προς την κατεύθυνση αυτή.	Το όραμα και οι προσπάθειες για την ενότητα των χριστιανών Προσπάθειες για την προσέγγιση, επικοινωνία, συνεργασία και ενότητα των χριστιανών, ιδιαίτερα μεταξύ Προτεσταντών και Ορθοδόξων Η εγκύκλιος του Οικουμενικού Πατριαρχείου το 1920 Οι προσπάθειες του Π.Σ.Ε. Η ενεργότερη συμμετοχή της Καθολικής Εκκλησίας μετά τη Β΄ Βατικανή Σύνοδο Οι προσπάθειες μεταξύ Ρωμαιοκαθολικών και Ορθοδόξων σήμερα (1 ώρα)	Μελέτη αντιπροσωπευτικών μικρών κειμένων από τις οικουμενικές προσπάθειες πρωτοπόρων για την ενότητα των χριστιανών

Πρόσθετα διαθεματικά σχέδια εργασίας

Θέμα: Τα Μετέωρα ως μνημεία πολιτισμού και παράγοντες οικονομικής ανάπτυξης και προστασίας του περιβάλλοντος. Μελέτη του χάρτη της Ελλάδας, εικαστικών έργων (βυζαντινών εικόνων και τοιχογραφιών), της τοπικής ιστορίας, του οικοσυστήματος της περιοχής, των προσπαθειών ανακαίνισης των μοναστηριών. **Θεμελιώδεις έννοιες:** Πολιτισμός, Παράδοση, Τέχνη, Σύστημα, Μεταβολή κ.λπ. **Προεκτάσεις** στη Βιολογία, την Αισθητική αγωγή, τη Γεωγραφία, την Ιστορία.

Θέμα: Ετερόδοξοι και αλλόθρησκοι στην Ελλάδα. Τα ατομικά ή θρησκευτικά δικαιώματα στην Ελλάδα σήμερα, η ιστορία των θρησκευτικών μειονοτήτων στην Ελλάδα, η πολιτισμική αλληλεπίδραση, οι διαφορές στον τρόπο άσκησης της λατρείας, οι διαφορές στη θρησκευτική τέχνη. **Θεμελιώδεις έννοιες:** Πολιτισμός, Παράδοση, Τέχνη, Αλληλεπίδραση κ.λπ. **Προεκτάσεις** στην Αισθητική αγωγή, την Ιστορία, την Κοινωνική και Πολιτική αγωγή.

Θέμα: Η εκκλησιαστική υμνογραφία. Η εκκλησιαστική υμνογραφία ως λογοτεχνική έκφραση, οι μεγάλοι Βυζαντινοί υμνογράφοι, η βυζαντινή μουσική και τα χαρακτηριστικά της, η σχέση μεταξύ βυζαντινών ύμνων και εικονογραφικού προγράμματος των ναών, η γλώσσα των χριστιανικών ύμνων. **Θεμελιώδεις έννοιες:** Πολιτισμός, Παράδοση, Τέχνη, Σύστημα, Επικοινωνία κ.λπ. **Προεκτάσεις** στην Αισθητική αγωγή, την Ιστορία, τη Μουσική, τη Λογοτεχνία, τα Αρχαία ελληνικά, τη Γλώσσα.

Θέμα: Χριστιανικά μνημεία στην Ελλάδα

3. Μεθοδολογικές προσεγγίσεις

Η διδασκαλία του ΜτΘ αναντίρρητα έχει βασικά γνωσιολογικό χαρακτήρα. Καθώς όμως τα περιεχόμενα του ΜτΘ δεν μπορούν να «προσφέρονται» ως απλές πληροφορίες, είναι αναγκαίο η μέθοδος της διδασκαλίας να ξεκινάει από εμπειρίες και βιώματα των μαθητών, να δημιουργεί ευκαιρίες για ενεργοποίηση και προβληματισμό τους, να μην προσφέρει έτοιμες απαντήσεις και θέσεις, να δίνει ευκαιρίες για διερεύνηση και ανακάλυψη από τους ίδιους τους μαθητές. Πρόκειται δηλαδή για μία ενεργητική μάθηση και μάθηση με ανακάλυψη.

Επίσης, καθώς είναι απαραίτητη η διαλογική συζήτηση, η συνεργασία, η συνδιαμόρφωση, ενδείκνυται η εφαρμογή της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας και η αντίστοιχη οργάνωση της τάξης, καθώς και η πραγματοποίηση δραστηριοτήτων.

Μέθοδοι διδασκαλίας που προσφέρονται για το μάθημα των θρησκευτικών είναι:

Παραγωγική (από το γενικό, το καθολικό, προς το επιμέρους)

Επαγωγική (από το επιμέρους στο όλον, στη γενίκευση)

Ερμηνευτική (κατανόηση και ερμηνεία των αντικειμένων που ερευνώνται, όπου αυτό είναι δυνατόν)

Ταυτόχρονα με τη μέθοδο διδασκαλίας επιλέγεται και η πορεία διδασκαλίας, που είναι η διαδρομή της διδακτικής εργασίας μέσα από επιμέρους φάσεις. Ποιες θα είναι αυτές καθορίζεται από τον δάσκαλο, ο οποίος φροντίζει να δημιουργήσει κλίμα "λιτότητας", άνεσης, χαράς και αποδοχής. Γενικά φροντίζει να διευκολύνει το παιδί στην προσπάθειά του να έρθει σε άμεση μαθησιακή σχέση με το διδακτικό αγαθό. Ο περιορισμός του ρόλου του διδάσκοντος και η αντίστοιχη αύξηση της ενεργητικής συμμετοχής των μαθητών στη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία, πρέπει να αποτελεί τη βασική προϋπόθεση για την εφαρμογή ενεργητικών μεθόδων διδασκαλίας. Αυτό πραγματοποιείται όταν ο δάσκαλος βοηθά τους μαθητές να εργάζονται κατά μικρές ομάδες και να ανακοινώνουν στην

τάξη τα αποτελέσματα αυτής της εργασίας. Έτσι συμπορεύονται σωστά δάσκαλος και μαθητές και μαθητεύουν στην αλήθεια.

Σε ό,τι αφορά τις διαθεματικές δραστηριότητες, το μάθημα των Θρησκευτικών παρέχει τη δυνατότητα για πολλαπλές προσεγγίσεις της διδακτέας ύλης με ανάπτυξη ποικίλων δραστηριοτήτων. Οι δραστηριότητες αυτές είναι δυνατόν να πραγματοποιηθούν μέσα ή έξω από το σχολείο και μπορεί να αφορούν σε μία διδακτική ενότητα ή έναν αριθμό διδακτικών ενοτήτων. Κατά τον σχεδιασμό των δραστηριοτήτων λαμβάνονται υπόψη: το περιεχόμενο της ύλης που διδάσκεται, οι διδακτικοί στόχοι, καθώς και η μέθοδος διδασκαλίας, ώστε η επιλεγόμενη δραστηριότητα να είναι συναφής με την όλη διδακτική διεργασία. Οι δραστηριότητες, έχοντας πάντοτε ως αφετηρία το διδασκόμενο μάθημα, προωθούν τη διαθεματική του προσέγγιση, συνδέοντας έτσι τα Θρησκευτικά με ζητήματα που πραγματεύονται και άλλες επιστήμες ή με γεγονότα και καταστάσεις της καθημερινής ζωής. Ταυτόχρονα μέσα από την προσέγγιση αυτή διαχέονται και εμπνέονται με συστηματικότερο τρόπο οι βασικές έννοιες του ΜτΘ.

Ως δραστηριότητες, που σχετίζονται άμεσα με το μάθημα και έχουν και θεματικό και διαθεματικό χαρακτήρα, μπορούν να αναφερθούν:

- Επεξεργασία κειμένου
- Επεξεργασία βιβλικών και πατερικών κειμένων
- Εργασία με έργα τέχνης και μνημεία
- Συζητήσεις σε ομάδες
- Σύνταξη ερωτηματολογίων / πραγματοποίηση ερευνών
- Πραγματοποίηση συνεντεύξεων
- Δραματοποιήσεις / αφηγήσεις / παρουσιάσεις / κατασκευές
- Χρήση εποπτικού υλικού, πρόσβαση στο Διαδίκτυο
- Επισκέψεις σε μνημεία, μουσεία κ.ά.

Στο γλωσσικό επίπεδο, η χρήση και η διευκρίνιση όρων και εννοιών, η ανάλυση της δομής των κειμένων (αγιογραφικών, υμνολογικών, μαρτυριών κ.ά.), βοηθά τους μαθητές να βελτιώσουν και να εμπλουτίσουν τον προφορικό και γραπτό τους λόγο και να συνειδητοποιήσουν τη διαχρονικότητα της ελληνικής γλώσσας. Παράλληλα η γλωσσική επάρκεια των μαθητών αποτελεί βασικό παράγοντα της αξιολόγησης του διδακτικού έργου γενικότερα.

4. Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση, εκτός από τελικό, έχει κυρίως διαμορφωτικό χαρακτήρα, αποσκοπεί δηλαδή στο να ελέγξει και να προαγάγει, μέσα από την ανατροφοδότησή της, την επίτευξη των στόχων της διδασκαλίας. Πρόκειται λοιπόν για μία αξιολόγηση που πραγματοποιείται σε όλη τη διάρκεια του διδακτικού χρόνου και δεν αφορά αποκλειστικά στον έλεγχο του μαθητή, αλλά στον έλεγχο του διδακτικού έργου. Έτσι οι μαθητές χρειάζεται να:

Επεξεργάζονται πηγές και κείμενα

Βρίσκουν οι ίδιοι κατάλληλες πληροφορίες, τις ταξινομούν με κριτήρια, τις επεξεργάζονται, τις διασταυρώνουν και τις παρουσιάζουν με φαντασία και πρωτοτυπία

Χρησιμοποιούν σωστά τους θρησκευτικούς όρους στην πραγμάτευση των θεμάτων

Αναγνωρίζουν και χρησιμοποιούν σωστά τα θεολογικά κριτήρια κατανόησης και ερμηνείας

Συζητούν με επιχειρήματα και κατανοούν τον συνομιλητή τους

Αναγνωρίζουν μέσα στις πολιτιστικές εκδηλώσεις: εμπειρίες, ιδέες, έννοιες, ζητήματα που έχουν επεξεργαστεί και μιλούν γι' αυτά

Συγκρίνουν και συσχετίζουν τα όσα διδάσκονται με εμπειρίες της καθημερινής κοινωνικής και προσωπικής ζωής

Συσχετίζουν τις γνώσεις τους και από άλλα αντικείμενα με τα όσα διδάσκονται στο ΜτΘ

Ελέγχουν με νηφαλιότητα την ορθότητα και την επάρκεια απόψεων

Χρησιμοποιούν κατάλληλα και εύστοχα το διδακτικό υλικό

Κατανοούν, κρίνουν και αξιολογούν με κριτήρια συμπεριφορές

Τροποποιούν τις απόψεις τους και υπερβαίνουν στερεότυπα

Προχωρούν σε προσωπικές συνθέσεις

Αναλαμβάνουν την οργάνωση δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων

Συνεργάζονται αποτελεσματικά

Όλα τα παραπάνω ελέγχονται και στην καθημερινή εργασία στην τάξη, αλλά και στις γραπτές δοκιμασίες κάθε τύπου. Όπως είναι φυσικό, χρειάζεται να προβλέπονται – και στο Βιβλίο Μαθητή και στο Τετράδιο Εργασιών – ερωτήσεις / θέματα που να δίνουν ευκαιρίες για μια τέτοια αξιολόγηση.

5. Διδακτικό υλικό

Το διδακτικό υλικό που θα χρησιμοποιηθεί κατά τη διδακτική διαδικασία είναι αυτονόητο ότι περιλαμβάνει τα σχολικά εγχειρίδια, τα οποία παρέχουν ποικίλες δυνατότητες στον διδάσκοντα. Παράλληλα ιδιαίτερης σημασίας κρίνεται και η χρήση των οπτικοακουστικών μέσων με το αντίστοιχο, κατάλληλα επιλεγμένο, υλικό. Τα γεγονότα και οι αλήθειες της χριστιανικής πίστης αισθητοποιούνται με τα μέσα αυτά και γίνεται ουσιαστικότερη η κατανόησή τους από τους μαθητές. Στην εποχή της σύγχρονης ηλεκτρονικής τεχνολογίας ο δάσκαλος των Θρησκευτικών έχει τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσει πλήθος οπτικοακουστικών μέσων και να επωφεληθεί από ποικιλόμορφο υλικό. Τέτοια είναι:

Το ανακλαστικό διασκόπιο

Ο προβολέας διαφανειών

Το μαγνητόφωνο για βυζαντινούς ύμνους και ό,τι άλλο κρίνει πρόσφορο ο διδάσκων

Εικόνες βυζαντινές, για βιωματική προπαρασκευή αλλά και για μελέτη της ορθόδοξης αλήθειας που αυτές εκφράζουν

Δισκοσκόπιο

Μαγνητοσκόπιο

Χάρτες, φωτογραφίες, αποκόμματα από εφημερίδες και περιοδικά κ.λπ.

Απαραίτητο κρίνεται:

Να υπάρχει στο σχολείο μία Καινή Διαθήκη (με πρωτότυπο κείμενο και μετάφραση) για κάθε μαθητή που να μεταφέρεται την ώρα του μαθήματος στην τάξη

Παλαιά και Καινή Διαθήκη για τον εκπαιδευτικό

Βιβλίο του μαθητή

Με γνώμονα τις βασικές προδιαγραφές, κάθε διδακτικό εγχειρίδιο Θρησκευτικών οφείλει:

1) Ως προς το περιεχόμενο

Να είναι συμβατό με το Πρόγραμμα Σπουδών

Να ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντα, τις ανάγκες και την αντιληπτική ικανότητα της ηλικίας των μαθητών στους οποίους απευθύνεται

Να περιλαμβάνει πατερικά κείμενα που προσφέρονται για να επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος σκοπός του μαθήματος και οι επιμέρους στόχοι των διδακτικών εννοιών

Να περιλαμβάνει κατάλληλα επιλεγμένο εποπτικό υλικό (εικόνες, φωτογραφίες, σχήματα, πίνακες), ώστε να υποστηρίζεται πολλαπλά η διδασκόμενη ύλη

Να περιλαμβάνει ευρετήριο και λεξιλόγιο όρων

2) Ως προς την οργάνωση της ύλης

Να είναι διαρθρωμένο σε ενότητες, κατά το δυνατόν ίδιας έκτασης, των οποίων η διαδοχή να επιτρέπει τη συνέχεια και τη συνοχή στην παρουσίαση και επεξεργασία των διδασκόμενων εννοιών.

Κάθε ενότητα να περιλαμβάνει:

Κείμενο ή εισαγωγικό μέρος, στο οποίο ο μαθητής κατατοπίζεται για το περιεχόμενό της, πληροφορείται για το πώς συνδέεται με τις υπόλοιπες ενότητες και επίσης για το τι αναμένεται να αποκομίσει από τη μελέτη της, κυρίως μέρος με την ανάπτυξη του θέματος και την επεξεργασία των διαφόρων εννοιών

Παραθέματα, δηλαδή παράπλευρα κείμενα (μη εξεταζόμενα)

Ερωτήσεις σε χαρακτηριστικά πλαίσια, που είναι χρήσιμες για τον μαθητή σχετικά με το διδασκόμενο αντικείμενο

Η έκταση κάθε ενότητας να αντιστοιχεί στο εύρος και τη βαρύτητα του περιεχομένου της.

Η δομή και η έκταση κάθε ενότητας να χωρίζεται σε υποενότητες. Η έκταση κάθε ενότητας (3-4 σελίδων) να αποτελεί αντικείμενο διδασκαλίας μιας διδακτικής ώρας.

3) Ως προς τη διδακτική προσέγγιση

Να επιτρέπει την υιοθέτηση από τον εκπαιδευτικό διαφορετικών μοντέλων μάθησης (επικοινωνιακό, κατευθυνόμενης ανακάλυψης κτλ), ανάλογα με το θέμα και τα δεδομένα της τάξης.

Να είναι ανοικτό σε διαφορετικούς τρόπους αξιοποίησης του παρεχομένου υλικού από τον εκπαιδευτικό, ώστε να μπορεί να το προσαρμόζει στις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες της τάξης του.

Να δίνει τη δυνατότητα συσχέτισμού των γνώσεων που παρέχει:

α. Με τις καθημερινές εμπειρίες και ανάγκες του μαθητή

β. Με άλλες γνώσεις από το ίδιο ή διαφορετικά επιστημονικά αντικείμενα

Να αναδεικνύει τις σχέσεις που υπάρχουν ανάμεσα στα Θρησκευτικά και τις άλλες Επιστήμες. Με τον τρόπο αυτό ενισχύεται η δυνατότητα διεπιστημονικής εξέτασης των διαφόρων θεμάτων

Να παρέχει στον εκπαιδευτικό τη δυνατότητα ανατροφοδότησης της διδασκαλίας

Να παρέχει στον μαθητή τη δυνατότητα ανατροφοδότησης της μελέτης του, ώστε να διευκολύνεται να προσδιορίζει τι δεν κατενόησε, να επαληθεύει και να διευρύνει τις γνώσεις του

Να πείθει τον μαθητή για την αναγκαιότητα και τη χρησιμότητα των γνώσεων που παρέχει

Να περιλαμβάνει πολύμορφες δοκιμασίες αξιολόγησης (ανοικτές, κλειστές, σωστού – λάθους, ανάπτυξης, σχολιασμού, γνωστικούς χάρτες κτλ)

Να προτείνει δραστηριότητες που απαιτούν την ενεργό συμμετοχή των μαθητών και τη μεταξύ τους συνεργασία για την πραγματοποίησή τους

Να προτείνει δραστηριότητες που αξιοποιούν ποικίλες πηγές πληροφόρησης (βιβλιογραφία, τοπικά ή εθνικά μέσα ενημέρωσης, περιοδικά, υπηρεσίες, δικτυακούς τόπους) και ευνοούν τη χρήση σύγχρονης τεχνολογίας (Η/Υ) για την επεξεργασία και την παρουσίασή τους

Οι δραστηριότητες που περιλαμβάνει να ενισχύουν τη φυσική περιέργεια του μαθητή, ενθαρρύνοντας την ανάπτυξη ερευνητικού πνεύματος

4) Ως προς τη γλώσσα

Να είναι σαφής και κατανοητή

Να εμπλουτίζει το λεξιλόγιο και να καλλιεργεί το γλωσσικό αισθητήριο του μαθητή

Να είναι σύγχρονη ως προς το ύφος, αλλά παράλληλα να σέβεται τους γραμματικούς και συντακτικούς κανόνες

Οι όροι να επεξηγούνται ικανοποιητικά και με ακρίβεια, ενώ οι συλλογισμοί και τα επιχειρήματα να δομούνται με λογική συνοχή και συνέπεια

5) Ως προς την τυπογραφική εμφάνιση

Το μέγεθος των τυπογραφικών χαρακτήρων του βιβλίου και το ύψος του διάστιχου να είναι συμβατά με την ηλικία των μαθητών στους οποίους απευθύνεται

Η οικογένεια των χαρακτήρων που χρησιμοποιείται να είναι ευανάγνωστη και η διαβάθμιση του μεγέθους των χαρακτήρων στους υπέρτιτλους, τίτλους και υπότιτλους να είναι ορθολογική. Ενδείκνυται η χρήση πλαγιότιτλων

Η χρήση στοιχείων εντυπωσιασμού (διαφορετικά και έντονα χρώματα, πλάγια, έντονα γράμματα κ.τ.λ.) να γίνεται με φειδώ και με κριτήριο την εξυπηρέτηση των διδακτικών αναγκών

6) Ως προς την εικονογράφηση

Οι εικόνες, φωτογραφίες, διαγράμματα, σκίτσα, χάρτες που συνοδεύουν το κείμενο, θα πρέπει να το υποστηρίζουν αποτελεσματικά ώστε να αυξάνουν το βαθμό κατανόησής του

Οι εικόνες θα πρέπει να είναι τοποθετημένες στη σελίδα με τρόπο που να εξυπηρετεί την κατανόηση του κειμένου το οποίο συνοδεύουν

Οι εικόνες θα πρέπει να συνοδεύονται από κατάλληλες ενδείξεις, ώστε να γίνεται κατανοητό το περιεχόμενό τους

Οι λεζάντες θα πρέπει να είναι, όσο το δυνατό, σύντομες και να επεξηγούν με πληρότητα και ακρίβεια το περιεχόμενο των εικόνων

Βιβλίο του εκπαιδευτικού

Το βιβλίο του εκπαιδευτικού θα πρέπει να περιλαμβάνει:

Προτάσεις για τη διδακτική μεθοδολογία (ενέργειες δασκάλου, μαθητικές δραστηριότητες, προτάσεις για σχέδια εργασίας)

Προτάσεις και οδηγίες για τη χρήση του πρόσθετου διδακτικού υλικού (πατερικά, λογοτεχνικά κείμενα, φωτογραφίες, έργα τέχνης, ψηφιακοί δίσκοι δεδομένης μνήμης (cd-rom) κ. ά.)

Ανάλυση κάθε μαθήματος

Προτεινόμενες δραστηριότητες εκτός από εκείνες που υπάρχουν στο βιβλίο του μαθητή με ιδιαίτερη έμφαση στη διαθεματική προσέγγιση

Πιθανά θέματα για συζήτηση στην τάξη

Προτάσεις για την ανάπτυξη σχεδίων εργασίας, με τα οποία θα επιδιώκεται η ολιστική προσέγγιση κάθε θέματος

Ενδεικτικές απαντήσεις σε ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου

Πρόσθετες ερωτήσεις

Ενδεικτικό(ζητημάτων και προβλημάτων) ετήσιο προγραμματισμό της ύλης

Προτεινόμενη βιβλιογραφία και άλλες πηγές πληροφόρησης (π.χ. δικτυακούς στόχους κτλ)